

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเพื่อศึกษาสภาพ ปัญหา และประสิทธิผล การดำเนินงานตามโครงการโรงเรียนดีศรีตำบล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาในจังหวัดสกลนคร ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้าหนังสือ และเอกสารต่างๆ พร้อมด้วยงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานโครงการ ซึ่งสามารถนำมาเป็นข้อมูล พื้นฐานในการวิจัยครั้งนี้ จึงได้กำหนดขั้นตอนการนำเสนอเอกสาร ดังนี้

1. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ที่เกี่ยวข้องกับ การปฏิรูปการศึกษา
2. การปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง
3. โรงเรียนคุณภาพ
4. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับประสิทธิผล
  - 4.1 ความหมายของประสิทธิผล
  - 4.2 ลักษณะขององค์กรและโรงเรียนที่มีประสิทธิผล
  - 4.3 การประเมินประสิทธิผลของโรงเรียน
5. โรงเรียนดีศรีตำบล
  - 5.1 ความเป็นมาของโครงการโรงเรียนดีศรีตำบล
  - 5.2 วัตถุประสงค์ ภาพลักษณ์ ภารกิจสำคัญของโครงการโรงเรียนดีศรีตำบล
  - 5.3 ตัวชี้วัดความสำเร็จของโครงการโรงเรียนดีศรีตำบล
  - 5.4 แนวทางการดำเนินงานโครงการโรงเรียนดีศรีตำบล
  - 5.5 การนิเทศติดตาม และประเมินผลโครงการโรงเรียนดีศรีตำบล
6. แนวคิดการประเมินโครงการโรงเรียนดีศรีตำบล
7. การดำเนินงานโครงการโรงเรียนดีศรีตำบล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดสกลนคร
8. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
  - 8.1 งานวิจัยในประเทศ
  - 8.2 งานวิจัยต่างประเทศ

**พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม
(ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ที่เกี่ยวข้องกับ
การปฏิรูปการศึกษา**

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิรูป
การศึกษาสาระหลักของการจัดการศึกษาแห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ
พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553
ที่ปรากฏในหมวด 4

มาตรา 22 การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่า ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถ
เรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษา
ต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ

มาตรา 23 การจัดการศึกษาทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ
และการศึกษาตามอัธยาศัยต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้
และบูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละระดับการศึกษาในเรื่อง ต่อไปนี้

1) ความรู้เรื่องเกี่ยวกับตนเองและความสัมพันธ์ของตนเองกับสังคม ได้แก่
ครอบครัว ชุมชน ชาติ และสังคมโลก รวมถึงความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ความเป็นมา
ของสังคมไทยและระบบการเมืองการปกครองในระบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์
ทรงเป็นประมุข

2) ความรู้และทักษะด้านเทคโนโลยี รวมทั้งความรู้ความเข้าใจและ
ประสบการณ์เรื่องจัดการ การบำรุงรักษาและการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ
และสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลยั่งยืน

3) ความรู้เกี่ยวกับศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม การกีฬา ภูมิปัญญาไทย
และการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญา

4) ความรู้และทักษะด้านคณิตศาสตร์และด้านภาษา เน้นการใช้ภาษาไทย
อย่างถูกต้อง

5) ความรู้ และทักษะในการประกอบอาชีพ และการดำรงชีวิตอย่างมี
ความสุข

มาตรา 24 การจัดกระบวนการเรียนรู้ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
ดำเนินการดังต่อไปนี้

1) จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจ และความถนัดของผู้เรียนโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล

2) ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา

3) จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและเกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

4) จัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่างๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา

5) ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียนและอำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอนและแหล่งวิทยาการประเภทต่างๆ

6) จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกเวลาทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือกับบิดามารดา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ

มาตรา 25 รัฐต้องส่งเสริมการดำเนินงานและจัดตั้งแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกรูปแบบ ได้แก่ ห้องสมุดประชาชน พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ สวนสัตว์ สวนสาธารณะ สวนพฤกษศาสตร์ อุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ศูนย์การกีฬาและนันทนาการ แหล่งข้อมูล และแหล่งเรียนรู้อื่นอย่างเพียงพอและมีประสิทธิภาพ

มาตรา 26 ให้สถานศึกษาจัดการประเมินผู้เรียน โดยพิจารณาจากพัฒนาการของผู้เรียน ความประพฤติ การสังเกตพฤติกรรมการเรียน การร่วมกิจกรรม การทดสอบ ควบคู่ไปในกระบวนการเรียนการสอนตามเหมาะสมของแต่ละระดับและรูปแบบการศึกษา ให้สถานศึกษาใช้วิธีการที่หลากหลายในการจัดสรรโอกาสการเข้าศึกษาต่อ และให้นำผลการประเมินผู้เรียนตามวาระหนึ่งมาใช้ประกอบการพิจารณาด้วย

มาตรา 27 ให้คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อความเป็นไทย ความเป็นพลเมืองดีของชาติ การดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพตลอดจนเพื่อการศึกษาต่อ ให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานจัดทำสาระของหลักสูตรตามวัตถุประสงค์ในวาระหนึ่งในส่วนที่เกี่ยวกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญา

ท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ

มาตรา 28 หลักสูตรการศึกษาในระดับต่างๆ รวมทั้งหลักสูตรการศึกษาสำหรับบุคคลตามมาตรา 10 วรรคสอง วรรคสาม และวรรคสี่ ต้องมีลักษณะหลากหลาย ทั้งนี้ให้จัดตามความเหมาะสมของแต่ละระดับ โดยมุ่งพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคคลให้เหมาะสมแก่วัย และศักยภาพสาระของหลักสูตรทั้งที่เป็นวิชาการ และวิชาชีพต้องมุ่งพัฒนาคนให้มีความสมดุล ทั้งด้านความรู้ ความคิด ความสามารถ ความดีงาม ความรับผิดชอบ ต่อสังคม สำหรับหลักสูตรการศึกษาระดับอุดมศึกษา นอกจากคุณลักษณะในวรรคหนึ่ง และวรรคสองแล้ว ยังมีความมุ่งหมายเฉพาะที่จะพัฒนาวิชาการ วิชาชีพชั้นสูง และการค้นคว้าวิจัยเพื่อพัฒนาองค์ความรู้และพัฒนาสังคม

มาตรา 29 ให้สถานศึกษาร่วมกับบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนโดยจัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีการจัดการศึกษาอบรม มีการแสวงหาความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร และรู้จักเลือกสรร ภูมิปัญญาและวิทยาการต่างๆ เพื่อพัฒนาชุมชนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหา และความต้องการรวมทั้งหาวิธีการสนับสนุนให้มีการเปลี่ยนแปลง ประสพการณ์คิดค้นการพัฒนาระหว่างชุมชน

มาตรา 30 ให้สถานศึกษาพัฒนากระบวนการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ รวมทั้งการส่งเสริมให้ผู้สอนสามารถวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้อย่างเหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละระดับการศึกษา

สรุปได้ว่า จากสาระสำคัญตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ดังกล่าว มีความสอดคล้องและครอบคลุมการปฏิรูปการศึกษา และการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้อยู่ในการดำเนินงานโครงการโรงเรียนดีศรีตำบล ซึ่งดำเนินงานภายใต้กรอบกลยุทธ์ที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี คนเก่ง และดำรงชีวิตในสังคมยุคใหม่ได้อย่างมีความสุขตามภาพความสำเร็จของโรงเรียนดีศรีตำบล

การปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง

สมาคมพัฒนาวิชาชีพการบริหารการศึกษาแห่งประเทศไทย (2552, หน้า8) กล่าวว่าการปฏิรูปการศึกษาของประเทศไทยดำเนินการและมีความพยายามมาแล้วหลาย

ครั้งหลายหนจนถึงปัจจุบัน โดยในปี พ.ศ.2517 ได้มีการวางแผนเพื่อปฏิรูปการศึกษาแต่ก็ไม่ได้นำมาปฏิบัติอย่างจริงจังเนื่องจากรัฐบาลในยุคนั้นยังไม่เห็นด้วยและไม่มีกำหนดไว้ในนโยบายหรือมีกำหนดไว้เป็นนโยบายของรัฐบาลหรือของกระทรวงศึกษาธิการ แต่มุ่งหาเสียงเป็นหลัก ไม่ได้นำมาปฏิบัติจริงจังแต่อย่างใด

สำหรับ กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2552, หน้า 5-7) กล่าวถึงการศึกษาว่า การศึกษาไทยภายใต้การกำกับดูแลของกระทรวงศึกษาธิการ และมีการปฏิรูปการศึกษา โดยพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ซึ่งมีจุดมุ่งหมายในการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ คุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข พัฒนาคมนบนพื้นฐานของกระบวนการเรียนรู้ เชื่อมโยงสถาบันครอบครัว สถาบันศาสนา และสถาบันการศึกษาเข้าด้วยกันบนความเท่าเทียมและเสมอภาค มีความรู้ คุณธรรม และจริยธรรมทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

คณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบต่อข้อเสนอการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ.2552-2561) และหลักการร่างระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง พ.ศ.2552 ตามที่กระทรวงศึกษาธิการเสนอ เมื่อวันที่ 18 สิงหาคม 2552 เพื่อใช้เป็นกรอบแนวทางในการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง โดยสาระสำคัญของข้อเสนอการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ.2552-2561) มีดังนี้

วิสัยทัศน์ “คนไทยได้เรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ”

เป้าหมาย : ภายในปี 2561 มีการปฏิรูปการศึกษาและการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ โดยเน้นประเด็นหลัก 3 ประการ คือ

1. คุณภาพและมาตรฐานการศึกษาและเรียนรู้ของคนไทย โอกาสทางการศึกษา และเรียนรู้ เพื่อพัฒนาผู้เรียน สถานศึกษาแหล่งเรียนรู้ สภาพแวดล้อม หลักสูตรและเนื้อหา พัฒนาวิชาชีพครูให้เป็นวิชาชีพที่มีคุณค่า สามารถดึงดูดคนเก่งดีและมีใจรักมาเป็นครูคุณาจารย์ได้อย่างยั่งยืน ภายใต้ระบบบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ

2. เพิ่มโอกาสการศึกษาและเรียนรู้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ เพื่อให้ประชาชนทุกคน ทุกเพศทุกวัยมีโอกาสเข้าถึงการศึกษาและเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

3. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนของสังคม ในการบริหารและจัดการศึกษาโดยเพิ่มบทบาทของผู้ที่อยู่ภายนอกระบบการศึกษาด้วย

พระ พนาสุภน (2552, หน้า 18) กล่าวว่า การปฏิรูปการศึกษาต้องทั้งระบบหรือองค์รวมและจะต้องปฏิรูปทุกด้านไปพร้อมกัน เพราะองค์ประกอบทางการศึกษาทุกด้านมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกัน ได้แก่

1. ด้านหลักสูตรและสื่อการเรียนรู้
2. ด้านครูและบุคลากรทางการศึกษา
3. ด้านการบริหารและการจัดการศึกษา
4. ด้านทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา
5. ด้านสื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

กระทรวงศึกษาธิการ โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (คู่มือการดำเนินงานโรงเรียนดีศรีตำบล 2553, หน้า 2) ตระหนักในความสำคัญในการปฏิบัติงานรองรับกรอบการพัฒนาการศึกษาตามแนวทางปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สองดังกล่าว และหลักการการพัฒนาด้านคุณภาพ โอกาส และการมีส่วนร่วม จึงกำหนดนโยบายโครงการ “โรงเรียนดีศรีตำบล” เพื่อดำเนินการพัฒนา “โรงเรียนคุณภาพ” ในท้องถิ่นชนบทให้มีความพร้อมสามารถให้บริการทางการศึกษาที่มีคุณภาพ และเอื้อต่อการจัดปฐมนิเทศและการศึกษาพิเศษ ตลอดจนเป็นศูนย์รวมหรือเป็นแหล่งการเรียนรู้ของชุมชน โดยให้ชุมชนมีส่วนร่วมและเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของ มีความเชื่อมั่นศรัทธา และส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนดังกล่าว นำไปสู่การลดค่าใช้จ่ายของผู้ปกครอง การสร้างสรรคคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชน โดยโรงเรียนและชุมชนสามารถจัดกิจกรรมอันเป็นประโยชน์ เพื่อบริการและเชื่อมความสัมพันธ์กับชุมชนได้อย่างต่อเนื่อง และมีประสิทธิภาพ นำไปสู่ภาพความสำเร็จของโรงเรียนดีประจำตำบลที่ว่า “โรงเรียน น่ายุติ ครูดี นักเรียนมีคุณภาพ ชุมชนร่วมใจ ใช้ประโยชน์ร่วมกัน”

ในการนี้จำเป็นต้องมีกลไกหรือหน่วยงานที่วิเคราะห์ปัญหาของระบบการศึกษาและเรียนรู้ และเชื่อมโยงกับระบบเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม กฎหมาย ฯลฯ ของประเทศ และเสนอแนวทางปฏิรูประบบอย่างเป็นขั้นตอน โดยกำหนดประเด็นสำคัญของระบบการศึกษาและเรียนรู้ที่ต้องการปฏิรูปอย่างเร่งด่วนได้สี่ประการหลัก ด้วยกันดังนี้

1. พัฒนาคุณภาพคนไทยยุคใหม่ ที่มีนิสัยใฝ่เรียนรู้ ตั้งแต่ปฐมวัย สามารถเรียนรู้ด้วยตนเองและแสวงหาความรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต มีความสามารถใน

การสื่อสาร สามารถคิดวิเคราะห์ แก้ปัญหา คิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีจิตสาธารณะ มีระเบียบวินัย คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวม สามารถทำงานเป็นกลุ่มได้อย่างเป็นกัลยาณมิตร มีศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม มีจิตสำนึกและความภูมิใจในความเป็นไทย ยึดมั่นการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รังเกียจการทุจริต และต่อต้านการซื้อสิทธิ์ ขายเสียง สามารถก้าวทันโลก มีสุขภาพกาย สุขภาพใจที่สมบูรณ์ แข็งแรง เป็นกำลังคนที่มีคุณภาพ มีทักษะความรู้พื้นฐานที่จำเป็น มีสมรรถนะ ความรู้ความสามารถ สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้ง มีโอกาสเรียนรู้อย่างเท่าเทียม เสมอภาค จึงกำหนดแนวทางการปฏิรูป ดังนี้

1.1 พัฒนาคุณภาพการศึกษาและเรียนรู้ เพื่อให้มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและเรียนรู้ ในทุกระดับ/ประเภทการศึกษาที่ได้มาตรฐานตามเกณฑ์จึงควรเร่งดำเนินการ ดังนี้

1.1.1 จัดให้มีระบบการศึกษาเรียนรู้และวัดประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนที่เป็นมาตรฐาน สามารถเทียบเคียงกันโดยให้มีการวัดผลระดับชาติในชั้นปีสุดท้ายของแต่ละช่วงชั้นและนำผลมาใช้ปรับปรุงการเรียนการสอน ส่วนชั้นปีที่เหลือให้เป็น การวัดผลระดับเขตพื้นที่การศึกษา ส่วนในระดับอุดมศึกษาและการอาชีวศึกษาให้มีผลระดับชาติเมื่อจบหลักสูตร

1.1.2 แก้ปัญหาและพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาขนาดเล็กและสถานศึกษาที่ด้อยคุณภาพ ให้สามารถจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพมาตรฐานตามเกณฑ์อย่างมีประสิทธิภาพ

1.1.3 ส่งเสริมบทบาทของครอบครัว และสร้างความเข้มแข็งของครอบครัว ในการพัฒนาการเรียนรู้ของบุตรหลาน ในทุกระดับ/ประเภทการศึกษา

1.2 ผลิตและพัฒนากำลังคนที่มีคุณภาพ มีสมรรถนะและความรู้ความสามารถ จึงควรเร่งดำเนินการ ดังนี้

1.2.1 พัฒนารอบมาตรฐานคุณวุฒิแห่งชาติ (National Qualification Framework) เพื่อการรับรองสมรรถนะ ความรู้ ความสามารถของผู้สำเร็จการศึกษาในทุกระดับ / ประเภทการศึกษาโดยเฉพาะคุณวุฒิวิชาชีพ (Vocational Qualification) เพื่อการรับรองสมรรถนะ ความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานตามมาตรฐานอาชีพและตามความต้องการของผู้จ้างงาน และพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะระบบการจ้างงาน และกำหนดเงินเดือน /ค่าตอบแทนตามสมรรถนะ เพื่อจูงใจผู้เรียนอาชีวศึกษามากขึ้น

1.2.2 จัดการศึกษาและเรียนรู้อาชีวศึกษา โดยเน้นการปฏิบัติใน สัดส่วนมากกว่าทฤษฎีและการเรียนรู้งานอาชีพ ขยายการศึกษาระบบทวิภาคี สหกิจศึกษา และการฝึกงานให้มากขึ้นรวมทั้งส่งเสริมการทำงานระหว่างเรียน การพัฒนาระบบสะสม หน่วยการเรียนรู้ทำนองธนาคารหน่วยกิต เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ควบคู่กับการทำงาน

1.2.3 พัฒนาระบบเตรียมความพร้อม และการแนะแนวการศึกษา และอาชีพ ให้ผู้เรียนรู้จักตนเองและสาขาอาชีพต่างๆ ตั้งแต่ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อเลือกเรียนตามความสนใจ ความถนัดและความต้องการ

1.2.4 พัฒนาหลักสูตรฐานวิชาชีพต่อยอดจากการศึกษาภาคบังคับ เพื่อให้ผู้สำเร็จการศึกษามีทักษะ ความรู้ด้านอาชีพสามารถออกไปประกอบอาชีพได้หากไม่ ศึกษาต่อ รวมทั้งสนับสนุนการศึกษาและเรียนรู้ เพื่อประกอบอาชีพอิสระ

1.2.5 จัดตั้งสถาบันการอาชีวศึกษา ให้สอดคล้องกับการพัฒนากลุ่ม จังหวัด และจัดหลักสูตรอาชีวศึกษาระดับต้น (ปวช. 3 ปี) ระดับกลาง (ปวส. 2 ปี) และ ระดับเทคโนโลยีเฉพาะทาง (ปริญญาตรี 2 – 3 ปี) ให้มีความต่อเนื่องเชื่อมโยงกัน เพื่อผลิต กำลังคนตามความต้องการของตลาดแรงงานโดยเน้นความร่วมมือกับสถานประกอบการ

1.2.6 สร้างกลไกการวิจัยและถ่ายทอดความรู้และเทคโนโลยีระหว่าง ภาคธุรกิจ เอกชนสถานประกอบการ กับสถาบันอุดมศึกษาและอาชีวศึกษา

1.2.7 กำหนดทิศทางการความต้องการกำลังคน และสร้างระบบเครือข่าย ความร่วมมือในการผลิตและพัฒนากำลังคนจากภาคส่วนต่างๆ ทั้งสมาคมวิชาชีพ สถานประกอบการ /องค์กรผู้ใช้กำลังคน สถาบันการศึกษา / ผู้ผลิต

2. พัฒนาคุณภาพครูยุคใหม่ ที่เป็นผู้เอื้ออำนวยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ เป็นวิชาชีพที่มีคุณค่า มีระบบ กระบวนการผลิต และพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาที่มีคุณภาพมาตรฐานเหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูง สามารถดึงดูด คนเก่ง คนดี มีใจรักในวิชาชีพครูมาเป็นครู คณาจารย์ มีปริมาณครู คณาจารย์ และ บุคลากรทางการศึกษาอย่างเพียงพอตามเกณฑ์ และสามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่าง มีคุณภาพมาตรฐานขณะเดียวกันสามารถพัฒนาตนเองและแสวงหาความรู้อย่างต่อเนื่องมี สภาวิชาชีพที่เข้มแข็งบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล เพื่อพัฒนาครู คณาจารย์ และ บุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีความมั่นคงในอาชีพมีขวัญกำลังใจ อยู่ได้ อย่างยั่งยืน จึงกำหนดแนวทางการปฏิรูป ดังนี้

2.1 การพัฒนาระบบผลิตครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา จึงควรเร่งดำเนินการ ดังนี้

2.1.1 ปรับระบบการผลิต การคัดสรร ค่าตอบแทนและสวัสดิการ ให้สามารถดึงดูดคนเก่งและดี มีใจรักในวิชาชีพมาเป็นครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา เช่น มีระบบการให้ทุนการศึกษาแก่ผู้เรียนดี มีใจรักมาเรียนครู และรับประกันบรรจุเป็นข้าราชการครูเมื่อสำเร็จการศึกษา หรือจัดให้นิสิต / นักศึกษา คุรุศาสตร์ / ศึกษาศาสตร์ ฝึกประสบการณ์การสอนในสถานศึกษาไม่น้อยกว่า 1 ปี และให้ถือเป็นส่วนหนึ่งของมาตรฐานวิชาชีพครู

2.1.2 ให้มีสถาบันอุดมศึกษาที่เน้นความเป็นเลิศด้านการผลิตครู วิจัย และพัฒนาเกี่ยวกับวิชาชีพครู รวมทั้งมีระบบประกันและรับรองคุณภาพมาตรฐานวิชาชีพครูและสถาบันผลิตครู

2.1.3 วางแผนการผลิต การพัฒนา และการใช้ครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาอย่างเป็นระบบให้สอดคล้องกับความต้องการ ทั้งระดับพื้นฐาน อาชีวศึกษา และอุดมศึกษา ทั้งการศึกษาในระบบ และการศึกษานอกระบบ

2.1.4 จัดระบบเพื่อให้ผู้สำเร็จการศึกษาสาขาอื่นที่มีใจรักในวิชาชีพมาเป็นครู โดยศึกษาวิชาครูเพิ่มเติมตามเกณฑ์ที่กำหนด รวมทั้งส่งเสริมให้สถานศึกษาระดมทรัพยากรบุคคลภูมิปัญญาท้องถิ่น ปราชญ์ชาวบ้าน และผู้ทรงคุณวุฒิในชุมชน/ท้องถิ่น เพื่อเป็นผู้สอนและพัฒนาการเรียนรู้อื่น

2.1.5 พัฒนาระบบการผลิตครู คณาจารย์ และบุคลากรสำหรับการอาชีวศึกษาและอุดมศึกษา เชื่อมโยงความสามารถในการสอน และประสบการณ์ในสถานประกอบการ รวมถึงการวิจัยและพัฒนานวัตกรรม ผลผลิตเชิงพาณิชย์

2.2 การพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ควรเร่งดำเนินการ ดังนี้

2.2.1 ปรับปรุงและพัฒนาระบบและเกณฑ์การประเมินสมรรถนะวิชาชีพครู ให้เชื่อมโยงกับความสามารถในการจัดการเรียนการสอนและเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนเป็นสำคัญ

2.2.2 เร่งจัดตั้งกองทุนพัฒนาและกองทุนส่งเสริมครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา

2.2.3 พัฒนาครู คณาจารย์ โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานให้สามารถจัด

การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยเฉพาะการพัฒนาครูประจำการที่สอนไม่ตรงวิชาเอกให้สามารถจัดการเรียนการสอนอย่างมีคุณภาพ รวมทั้งให้มีระบบและมาตรการจูงใจให้ครู คณาจารย์ผู้บริหาร และบุคลากรทางการศึกษาได้พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

2.2.4 พัฒนาคณาจารย์ ผู้บริหาร และบุคลากรด้านอาชีวศึกษา และอุดมศึกษาให้สามารถจัดการเรียนการสอนวิจัย และพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยี

2.3 การใช้ครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ควรเร่งดำเนินการ ดังนี้

2.3.1 คัดครูให้แก่ผู้เรียนโดยลดภาระงานอื่นที่ไม่จำเป็นและจัดให้มีบุคลากรสายสนับสนุนให้เพียงพอ เพื่อให้ครูได้ทำหน้าที่พัฒนาผู้เรียนอย่างเต็มที่และมีโอกาสพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

2.3.2 ปรับปรุงเกณฑ์กำหนดอัตราครู โดยพิจารณาจากภาระงานที่ชัดเจนร่วมด้วยและจัดให้มีจำนวนครูเพียงพอตามเกณฑ์และมีวุฒิตรงตามวิชาที่สอน

2.3.3 แยกบัญชีเงินเดือนและวิทยฐานะของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาออกจากกัน

3. พัฒนาคุณภาพสถานศึกษาและแหล่งเรียนรู้ยุคใหม่ เพื่อพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา ทุกระดับ/ประเภท ให้สามารถเป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีคุณภาพ และพัฒนาแหล่งเรียนรู้อื่นๆ สำหรับการศึกษาระดับมัธยมศึกษาและเรียนรู้อื่นๆ ในระบบ นอกโรงเรียน และการศึกษาตามอัธยาศัย เช่น ห้องสมุดประชาชน พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ สวนสัตว์ สวนสาธารณะ สวนพฤกษศาสตร์ อุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และศูนย์การกีฬาและนันทนาการ เป็นต้น เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตและมีคุณภาพ จึงกำหนดแนวทางการปฏิรูป ดังนี้

3.1 รณรงค์ให้คนไทยมีนิสัยรักการอ่านเป็นวาระแห่งชาติ และส่งเสริมให้มีการผลิตสื่อที่มีคุณภาพและราคาเหมาะสม

3.1.1 พัฒนาคุณภาพสถานศึกษาและโครงสร้างพื้นฐานให้เอื้อต่อการศึกษาและเรียนรู้

3.1.2 พัฒนาห้องสมุดชุมชน ให้กระจายอย่างทั่วถึงในลักษณะห้องสมุดที่มีชีวิต

3.1.3 พัฒนาแหล่งเรียนรู้ในรูปแบบอื่นๆ ที่หลากหลาย มีคุณภาพ

และกระจายอย่างทั่วถึง เช่น ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ศูนย์การศึกษาตลอดชีวิต พิพิธภัณฑสถาน วิทยาศาสตร์ อุทยานประวัติศาสตร์ เป็นต้น เพื่อเปิดโอกาสการศึกษาและเรียนรู้ที่มีคุณภาพอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

3.1.4 ส่งเสริมการสร้างสภาพแวดล้อมของชุมชนท้องถิ่นสังคมเพื่อเอื้อต่อการศึกษาและเรียนรู้ ระดมทรัพยากรบุคคล ภูมิปัญญาท้องถิ่น ประชาชนชาวบ้าน และผู้ทรงคุณวุฒิในชุมชน/ท้องถิ่น เป็นแหล่งเรียนรู้และพัฒนาการเรียนรู้อื่นในชุมชนและท้องถิ่น

4. พัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการใหม่ ที่มุ่งเน้นการกระจายอำนาจสู่สถานศึกษาเขตพื้นที่การศึกษา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ชุมชน ภาคเอกชน และทุกภาคส่วน มีระบบการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล มีความโปร่งใสเป็นธรรม ตรวจสอบได้ ตลอดจนมีการนำระบบและบริหารจัดการแนวใหม่มาใช้ควบคู่กับการสร้างผู้นำการเปลี่ยนแปลง มีการบริหารจัดการการเงินและงบประมาณที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (demand side) โดยให้ผู้เรียนเลือกใช้บริการ จึงกำหนดแนวทางการปฏิรูป ดังนี้

4.1 กระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้สถานศึกษาและเขตพื้นที่การศึกษา

4.1.1 ให้มีกลไกขับเคลื่อนการกระจายอำนาจสู่เขตพื้นที่และสถานศึกษาอย่างเป็นระบบตามศักยภาพความพร้อม

4.1.2 ให้มีการกระจายอำนาจตามศักยภาพความพร้อม โดยมีแผนการขับเคลื่อนการกระจายอำนาจแบบขั้นบันไดตามศักยภาพความพร้อม รวมทั้งมีแผนส่งเสริมเขตพื้นที่และสถานศึกษา ให้มีความเข้มแข็งและความพร้อม โดยมีเกณฑ์การประเมินเพื่อจัดกลุ่มตามศักยภาพความพร้อม

4.1.3 สร้างผู้นำการเปลี่ยนแปลงและนวัตกรรมการบริหารเชิงคุณภาพ และสนับสนุนสถานศึกษาที่มีความพร้อมให้สามารถบริหารจัดการได้อย่างอิสระ คล่องตัวเป็นสถานศึกษานิติบุคคลเต็มรูป และในระดับอุดมศึกษาให้พัฒนาสู่การเป็นสถาบันของรัฐในกำกับ

4.1.4 พัฒนาระบบผู้นำบริหารเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา โดยให้มีแผนพัฒนาระบบผู้นำตามช่องทางปกติและกลไกสนับสนุนส่งเสริมด้วยช่องทางพิเศษมีการกำหนดคุณสมบัติ การเข้าสู่ตำแหน่ง เส้นทางความก้าวหน้า และระบบการจูงใจ

4.1.5 ปรับและพัฒนาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารูปแบบใหม่ที่เน้น ยุทธศาสตร์เชิงวิชาการ โดยลดภาระงานเชิงธุรการและการสั่งการ แต่เน้นการให้คำปรึกษา ส่งเสริมสนับสนุนสถานศึกษาในพื้นที่ที่มีความเข้มแข็งยิ่งขึ้น สร้างกลไกการป้องกัน การดำเนินการเข้าสู่ตำแหน่งโดยไม่ชอบธรรม

4.1.6 ส่งเสริมการบริหารจัดการศึกษาทุกระดับและประเภท โดยยึด พื้นที่เป็นฐาน (area-base) ทั้งระดับจังหวัด กลุ่มจังหวัด พื้นที่พิเศษ เช่น จังหวัดชายแดน ภาคใต้ เป็นต้น ให้มีคณะกรรมการการศึกษาจังหวัด เพื่อประสานและบูรณาการ การพัฒนาการศึกษาทุกระดับและประเภท / สังกัดให้เกื้อกูลกัน

4.2 พัฒนาระบบบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลให้มีความโปร่งใส เป็นธรรม และมีระบบการตรวจสอบที่มีประสิทธิภาพ จึงควรเร่งดำเนินการ ดังนี้

4.2.1 ทบทวนระบบการบริหารโดยองค์คณะบุคคลในทุกระดับ/ ประเภทการศึกษาทั้งวิธีการได้มาของผู้บริหาร และคณะกรรมการต่างๆ องค์ประกอบ และอำนาจหน้าที่ให้เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล

4.2.2 ปรับระบบบริหารงานบุคคลของข้าราชการครู ให้สามารถ บริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล และสามารถส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาครู และ วิชาชีพครูให้เป็นวิชาชีพชั้นสูงที่มีคุณค่าเป็นที่ยอมรับนับถือในสังคม สร้างกลไกการเข้าสู่ ตำแหน่งโดยยึดหลักธรรมาภิบาล

4.2.3 เสริมสร้างศักยภาพและความเข้มแข็งในการบริหารจัดการโดย องค์คณะบุคคล ในระดับ/ประเภทต่างๆ ทั้งกรรมการสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษากรรมการสถาบันอุดมศึกษา และอื่นๆ ให้มีบทบาทในการบริหารจัดการศึกษา มากขึ้นตามหลักธรรมาภิบาล มีความรับผิดชอบ โปร่งใส เป็นธรรม และตรวจสอบได้ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการศึกษา

4.3 พัฒนาการบริหารการจัดการเพื่อเพิ่มโอกาสทางการศึกษาอย่างมี คุณภาพ เพื่อให้ประชาชนทุกคนตั้งแต่แรกเกิดจนตลอดชีวิต ประชาชนทุกคน ทุกเพศ ทุกวัยผู้ด้อยโอกาส ผู้ยากไร้ ผู้พิการหรือทุพพลภาพ ผู้อยู่ในสภาวะยากลำบาก ผู้บกพร่อง ทางร่างกายและสติปัญญา และชนต่างวัฒนธรรม กำลังแรงงานและผู้สูงอายุมีโอกาส เข้าถึงการศึกษาและเรียนรู้ที่มีคุณภาพอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

4.3.1 พัฒนาระบบการศึกษาและเรียนรู้ที่ยืดหยุ่นหลากหลาย เข้าถึงได้ง่าย มีระบบเทียบโอนความรู้และประสบการณ์ เพื่อให้ประชาชนทุกคน ทุกเพศ ทุกวัยมีโอกาสเข้าถึงการศึกษาและเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต กำลังแรงงานและผู้สูงอายุ มีโอกาสศึกษาและเรียนรู้เพิ่มเติมตามความต้องการ

4.4 พัฒนาระบบบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชน ภาคเอกชนและทุกภาคส่วนในการจัดการศึกษาและสนับสนุนการศึกษา และเรียนรู้ให้มากขึ้น เพื่อให้บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่นทุกภาคส่วน เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาและสนับสนุนการศึกษามากขึ้น จึงกำหนดแนวทางปฏิรูป ดังนี้

4.4.1 ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของบุคคลครอบครัว ชุมชน องค์กร ชุมชนเอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่นในการจัดการศึกษาและสนับสนุนการศึกษาให้มากขึ้น

4.4.2 สนับสนุน และมีมาตรการจูงใจทั้งด้านภาษีและสิทธิประโยชน์ต่างๆ เพื่อให้เอกชนเข้าร่วมจัดการศึกษาและสนับสนุนการศึกษาและเรียนรู้ในทุกระดับ/ประเภทให้มากขึ้นควบคู่กับการสนับสนุนด้านวิชาการ การพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากร และ /หรือการอุดหนุนค่าใช้จ่ายรายหัวที่เป็นธรรม เพื่อให้มีคุณภาพ มาตรฐาน และเป็นการประกันความเป็นธรรมให้แก่ผู้เรียน รวมถึงการกำหนดแนวปฏิบัติที่เป็นมาตรฐาน เดียวกับรัฐ

4.4.3 ลดบทบาทของรัฐในการจัดการศึกษาเป็นหลัก มาเป็นผู้กำกับนโยบาย แผนมาตรฐานการศึกษา นิเทศ และติดตาม ประเมินผลการบริหารจัดการศึกษา รวมทั้งการพัฒนาต้นแบบที่ดี และส่งเสริมสนับสนุน ยกย่อง และขยายผล เพื่อให้การจัดการศึกษาและเรียนรู้มีคุณภาพมาตรฐานและสอดคล้องกับแนวนโยบายของรัฐ

4.4.4 ส่งเสริมบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ให้เข้าร่วมจัดและสนับสนุนการจัดการศึกษามากขึ้น เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้ามามีจัดการศึกษาและสนับสนุนการศึกษา ตามความเหมาะสมและความต้องการของท้องถิ่นในทุกระดับ/ประเภทการศึกษามากขึ้น โดยคำนึงถึงความสอดคล้องกับมาตรฐานและระบบการศึกษาของชาติ จึงกำหนดแนวทางปฏิรูป ดังนี้

4.4.4.1 ส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีบทบาทมากขึ้นทั้งในการจัดการศึกษาและเรียนรู้และการสนับสนุนการศึกษาและเรียนรู้ ตามความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น รวมทั้งการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นที่เชื่อมโยงกับภูมิปัญญา ทรัพยากร วัฒนธรรมท้องถิ่น ชุมชนเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตและความเข้มแข็งของชุมชน

4.4.4.2 เตรียมความพร้อมและพัฒนาศักยภาพในการบริหารจัดการการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งพัฒนาสมรรถนะผู้บริหารครู และบุคลากรการศึกษา ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นมืออาชีพ โดยกระทรวงศึกษาธิการเป็นแกนกลางในการสนับสนุนด้านวิชาการ และกำกับดูแลด้านคุณภาพมาตรฐานทางวิชาการ

4.4.4.3 จัดทำแผนบูรณาการเพื่อใช้เป็นแผนแม่บทในการบริหารจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดทำแผนที่ตั้งสถานศึกษาและกำหนดเป้าหมายผู้เรียนแต่ละระดับ/ประเภท/สังกัดในพื้นที่

4.4.4.4 พัฒนาระบบและกลไกการบริหารจัดการศึกษาของท้องถิ่น ให้เอื้อต่อการสนับสนุน การจัดการศึกษาและความเป็นอิสระในการบริหารจัดการของสถานศึกษาและท้องถิ่นจัดกลุ่มสถานศึกษาตามความพร้อม

4.5 พัฒนาระบบบริหารจัดการทรัพยากรเพื่อการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ

4.5.1 ปรับปรุงการบริหารจัดการเงินและงบประมาณ โดยเน้นอุปสงค์หรือผู้เรียนเป็นสำคัญ (demand side) โดยให้ผู้เรียนเลือกรับบริการ

4.5.2 วางแผนเป็นขั้นตอนและจัดระบบบริหารจัดการเพื่อรองรับการยุบ เลิก หรือควมรวมสถานศึกษาขนาดเล็ก เพื่อให้การใช้ทรัพยากรการศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับอัตราการขยายตัวของประชากรที่มีแนวโน้มลดลง โดยมีมาตรการช่วยเหลือเพื่อไม่ให้ผู้เรียนและครูได้รับผลกระทบ

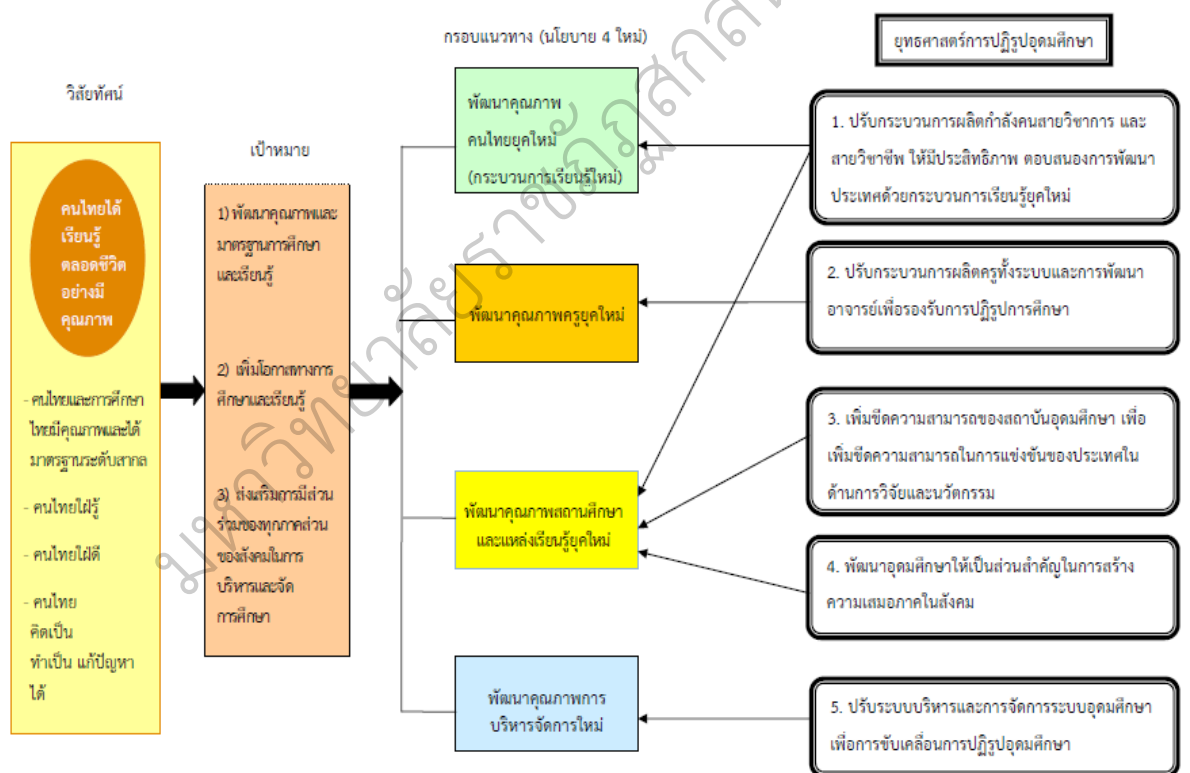
4.5.3 จัดสรรงบประมาณโดยคำนึงถึงความต้องการและความจำเป็นที่แตกต่างแต่ละพื้นที่/กลุ่ม โดยแยกงบประมาณเพื่อพัฒนาคุณภาพ และส่งเสริมประสิทธิภาพการบริหารจัดการ หรือเพื่อแก้ไขปัญหาหรือพัฒนาตามความจำเป็นเฉพาะพื้นที่ งบประมาณ ค่าใช้จ่ายรายหัวสำหรับผู้เรียนกลุ่มพิเศษ เช่น ผู้พิการ ผู้มีความสามารถพิเศษผู้ด้อยโอกาส

4.5.4 พัฒนาระบบการจัดสรรงบประมาณระหว่างรัฐบาลและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้การใช้งบประมาณเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดสรรงบประมาณเพื่อการศึกษาและเรียนรู้มากขึ้น

4.5.5 พัฒนาระบบการจัดสรรทุนการศึกษาให้เปล่าและทุนกู้ยืม เพื่อเป็นกลไกเพิ่มโอกาสทางการศึกษา การผลิตและพัฒนากำลังคนตามความต้องการของประเทศ

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง อาจพอสรุปได้ว่า การปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สองจะต้องดูทั้งระบบหรือองค์รวม โดยต้องปฏิรูปทุกด้านไปพร้อมกันเพราะ การปฏิรูปการศึกษาแต่ละด้านมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกัน โรงเรียนดีศรีตำบลเป็นส่วนหนึ่งในการปฏิรูปการศึกษา ในทศวรรษที่สอง เป็นการพัฒนาระบบการศึกษาไทยให้มีประสิทธิภาพ โดยให้การศึกษาเป็นตัวนำการพัฒนาประเทศให้คนในชาติจะได้นำความรู้และประสบการณ์ไปพัฒนาประเทศอย่างต่อเนื่อง

แผนภาพความเชื่อมโยงระหว่างกรอบการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552-2561) และกรอบยุทธศาสตร์การปฏิรูปอุดมศึกษารอบสอง

ภาพประกอบ 2 ความเชื่อมโยงระหว่างกรอบการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ.2552-2561) และกรอบยุทธศาสตร์การปฏิรูปอุดมศึกษารอบสอง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2553)

โรงเรียนคุณภาพ

จากการศึกษาเอกสารและการศึกษาที่เกี่ยวข้อง ได้มีผู้ให้ความหมายของโรงเรียนคุณภาพต่างๆ ดังต่อไปนี้

สุรัตน์ ศิลปะอนันต์ (2547, หน้า 94) ได้กล่าวว่า โรงเรียนที่มีประสิทธิภาพสูง คือ โรงเรียนที่ปรับปรุงระดับผลงานและประสิทธิภาพผลของตนตามทรัพยากรที่ใช้ อย่างต่อเนื่อง ใช้วิธีการมีส่วนร่วมสูงโดยวิธีการกระจายอำนาจการควบคุมมุ่งมั่นที่จะสร้างวัฒนธรรมโรงเรียนเสียใหม่ และการปฏิบัติงานภายในโรงเรียนชุดใหม่และสร้างความมุ่งมั่นรวม ซึ่งเป็นตัวกำหนดทิศทางของโรงเรียน และมุ่งมั่นปรับปรุงให้ดีขึ้นอย่างสม่ำเสมอ

อำรุง จันทวานิช (2547, หน้า 1) กล่าวว่า โรงเรียนคุณภาพ เป็นโรงเรียนที่มีสังคม บรรยากาศ และสิ่งแวดล้อมที่เอื้ออำนวย ให้เป็นโรงเรียนแห่งการเรียนรู้ มีความพร้อมในด้านทรัพยากรวัสดุ เทคโนโลยี งบประมาณ และทรัพยากรบุคคล สามารถจัดการศึกษาได้อย่างดีทั้งในด้านการบริหารจัดการ การจัดการเรียนรู้ ทำให้ผู้เรียนมีคุณภาพสูงตามมาตรฐานกำหนด และได้รับการพัฒนาอย่างครบถ้วนทุกด้านเป็นดี คนเก่งมีความสุข เป็นโรงเรียนที่สามารถจัดการศึกษาได้สนองสอดคล้องกับความต้องการของชุมชน เป็นที่ชื่นชมของชุมชนรวมทั้งเป็นโรงเรียนที่สามารถเป็นแบบอย่างในการให้ความช่วยเหลือชุมชน และโรงเรียนอื่นได้

วิจารณ์ พานิช (2547, หน้า 12) ได้ให้นิยามของโรงเรียนแห่งคุณภาพและการสร้างสรรค์หมายถึงโรงเรียนที่มีผลผลที่มีคุณภาพ การดำเนินการของโรงเรียนมีประสิทธิภาพคือ ใช้ทรัพยากรน้อยแต่ได้ผลมาก ทรัพยากรในที่นี้รวมถึง เวลา สถานที่ ผู้ที่เกี่ยวข้องด้วยไม่เพียงแต่เงินเท่านั้น ผู้ที่ทำงานอยู่จะเกิดการเรียนรู้ขึ้น และสั่งสมหรือสร้างคุณสมบัติของสิ่งที่เรียกว่าบุคคลเรียนรู้ (Learning person) ในโรงเรียนแห่งคุณภาพและการสร้างสรรค์ผู้ที่เกี่ยวข้องที่สำคัญที่สุดคือ ครู จะต้องเป็นบุคคลเรียนรู้ ที่จริงแล้วผู้ที่สำคัญกว่าครูคือ นักเรียน โดยนักเรียนจะเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ได้ถ้าโรงเรียนมีการจัดการเรียนรู้ที่ดี โรงเรียนเป็นองค์กรเรียนรู้ และมีการจัดการความรู้แลกเปลี่ยนเรียนรู้

อภิรักษ์ โกษะโยธิน (2549, หน้า 10) ได้กล่าวว่า โรงเรียนคุณภาพมาตรฐานของกรุงเทพมหานคร ควรจัดการเรียนรู้ที่มุ่งหวังให้นักเรียนประสบความสำเร็จทางวิชาการ ทั้งขณะที่อยู่โรงเรียน ออกจากโรงเรียนไปประกอบอาชีพหรือศึกษาต่อ พร้อมกับที่เป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรม ได้เรียนรู้ผ่านกิจกรรมและสื่อเทคโนโลยีสมัยใหม่ที่ได้ความรู้ควบคู่ไป

กับความสุข สามารถนำความรู้ที่เรียนไปประยุกต์ใช้กับชีวิตประจำวันและช่วยเหลือชุมชน สังคม ท้องถิ่นได้อย่างมีความสุข

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2549, หน้า 7) กล่าวว่า โรงเรียนดีมีคุณภาพเป็นโรงเรียนที่สามารถจัดการศึกษาได้อย่างดี ทั้งในด้านการบริหารจัดการ การจัดการเรียนรู้ทำให้ผู้เรียนมีคุณภาพสูงตามมาตรฐานที่กำหนดที่นำไปสู่องค์การ แห่งการเรียนรู้ โดยอาศัยหลักการการมีส่วนร่วมในการพัฒนาเพื่อให้ได้ผลผลิตซึ่งก็คือ นักเรียนที่มีคุณภาพจากการศึกษาเอกสาร

สรุปได้ว่า โรงเรียนคุณภาพ หมายถึงโรงเรียนที่มีสังคม บรรยากาศ สิ่งแวดล้อมที่เอื้ออำนวยให้เป็นโรงเรียนแห่งการเรียนรู้ มีความพร้อมในด้านการบริหารจัดการ สามารถจัดการศึกษาได้เป็นอย่างดี มีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด องค์การ ปกครองท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ชุมชนให้ความร่วมมือและสนับสนุนการจัดการ ศึกษาอย่างต่อเนื่อง

วัตถุประสงค์ของโรงเรียนคุณภาพ

วัตถุประสงค์ของโรงเรียน หมายถึง ภาวะความสำเร็จของโรงเรียน ได้แก่ คักยภาพของนักเรียน สมรรถนะของครูและผู้บริหาร คุณภาพของโรงเรียน และการ ยอมรับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน สุรัตน์ ศิลปะอนันต์ (2547, หน้า 49)

คุณภาพของนักเรียน หมายถึง นักเรียนมีนิสัยใฝ่รู้รักการอ่านและการ ค้นคว้าสามารถแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง เป็นคนดีมีคุณธรรม รู้จักคิด วิเคราะห์มีทักษะ การดำรงชีวิตในสังคมยุคใหม่ใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียงต่อเรื่องตลอดชีวิต ใช้เทคโนโลยี สารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการเรียนรู้ สร้างงาน สร้างอาชีพโดยปรัชญาเศรษฐกิจ พอเพียงสามารถนำเสนอผลงานได้อย่างสร้างสรรค์ สืบสานวิถีวัฒนธรรมไทยอย่างมั่นใจ ในตนเอง เป็นคนดีคนเก่งอยู่ในสังคมอย่างเป็นสุข

สมรรถนะของครู หมายถึง ครูมีทักษะวิชาชีพในการพัฒนาหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยใช้สื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีที่ทันสมัย เหมาะสมกับนักเรียน มีความกระตือรือร้น สนใจใฝ่ใจ ดูแลช่วยเหลือนักเรียน ได้เรียนรู้ และพัฒนาตนเองตามศักยภาพอย่างเต็มกำลังความสามารถ

สมรรถนะผู้บริหาร หมายถึง ผู้บริหารเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงให้โรงเรียนมี การบริหารจัดการที่ดีมีความรู้ความสามารถในการพัฒนาวิชาการ หลักสูตรนวัตกรรม

และกระบวนการเรียนรู้ไปสู่การปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพและคุณภาพ เกิดประโยชน์สูงสุดแก่นักเรียนโดยอาศัยการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

สรุปคุณภาพของโรงเรียน หมายถึง การจัดการศึกษาจนเกิดผลผลิตที่สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น แข่งขันได้ในระดับสากล ผู้เรียนมีคุณภาพมาตรฐานชาติสามารถพัฒนาสู่มาตรฐานสากลบนพื้นฐานของความเป็นไทย มีการจัดบรรยากาศการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนาศักยภาพผู้เรียน มีความเป็นประชาธิปไตย มีการยอมรับ และมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ชุมชนผู้ปกครองให้การยอมรับ เชื่อถือ มีความรู้สึก ร่วมเป็นเจ้าของและสนับสนุนการดำเนินงานของโรงเรียน

องค์ประกอบโรงเรียนคุณภาพ

โรงเรียนคุณภาพเป็นโรงเรียนที่มีสังคม บรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่เอื้อให้เป็นโรงเรียนแห่งการเรียนรู้ มีความพร้อมในด้านทรัพยากรวัสดุ เทคโนโลยี งบประมาณ และทรัพยากรบุคคลสามารถจัดการศึกษาได้เป็นอย่างดี ทั้งในด้านการบริหารจัดการจัดการเรียนรู้ ทำให้ผู้เรียนมีคุณภาพได้รับการพัฒนาได้อย่างครบถ้วนทั้งเป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุข ซึ่งผู้นำเสนอองค์ประกอบของโรงเรียนคุณภาพหรือองค์กรคุณภาพไว้หลาย ท่านกระทรวงศึกษาธิการให้ไว้ว่า โรงเรียนที่บริหารอย่างมีคุณภาพ ควรมีองค์ประกอบ ดังนี้

1. การจัดระบบบริหารและสารสนเทศ

1.1 จัดโครงการสร้างการบริหารให้เอื้อต่อการดำเนินงานทุกคนมีส่วนร่วมและมีการประสานสัมพันธ์กันทุกฝ่าย ทุกคน

1.2 จัดให้มีข้อมูลเพียงพอในการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพ การศึกษาเพื่อนำมากำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจและแผนพัฒนา

2. การกำหนดมาตรฐานการศึกษาระดับสถานศึกษา มุ่งเน้นมาตรฐาน ผลการเรียนรู้ของผู้เรียนที่สอดคล้องกับมาตรฐานช่วงชั้นที่หลักสูตรกำหนด

3. จัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา แผนที่จัดทำอย่างเป็นระบบพื้นฐานข้อมูลของสถานศึกษาประกอบด้วย เป้าหมาย ยุทธศาสตร์ และแนวปฏิบัติที่ชัดเจน สมบูรณ์ครอบคลุมการพัฒนาทุกกิจกรรมที่เป็นส่วนประกอบหลักของการจัดการศึกษา และเป็นที่ยอมรับร่วมกันจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องนำไปปฏิบัติ เพื่อให้บรรลุผลตามเป้าหมายของแต่ละกิจกรรมที่กำหนดอย่างสอดคล้องกับวิสัยทัศน์และมาตรฐานหลักสูตรการศึกษา ขั้นพื้นฐาน

4. ดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา กำกับ ติดตามการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง ให้บรรลุเป้าหมาย ตามแผนพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาที่กำหนดไว้ โดยจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีที่ชัดเจนครอบคลุม งาน/โครงการของสถาบัน

5. ตรวจสอบและทบทวนคุณภาพสถานศึกษา ประกอบด้วย การตรวจสอบ และทบทวนภายใน โดยบุคลากรในสถานศึกษาดำเนินการ และการตรวจสอบ และทบทวนจากหน่วยงานต้นสังกัด

6. ประเมินคุณภาพการศึกษา เน้นการประเมินผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนในระดับชั้นที่เป็นตัวประโยค ได้แก่ ประถมศึกษาปีที่ 3 และ 6 มัธยมศึกษาปีที่ 6 ในวิชาแกนร่วมโดยใช้แบบทดสอบมาตรฐาน โดยหน่วยงานส่วนกลางร่วมกับต้นสังกัด (เขตพื้นที่ดำเนินการ)

7. จัดทำรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปีการศึกษา เป็นการนำข้อมูลผลการประเมินคุณภาพมาตรฐานคุณภาพตรวจสอบและทบทวนภายในและภายนอกมาประมวลผล รายงานผลการพัฒนาคุณภาพประจำปีการศึกษา ซึ่งจะนำไปใช้เป็นข้อมูลสำหรับการวางแผนพัฒนาคุณภาพต่อไป

8. การผดุงระบบประกันคุณภาพ เป็นกลไกส่วนหนึ่งของระบบประกันคุณภาพภายในเพื่อให้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อการส่งเสริมพัฒนาและประเมินประสิทธิภาพการดำเนินงานของระบบประกันคุณภาพ

อรุณ จันทวานิช (2547, หน้า 13-14) ได้กำหนดองค์ประกอบความเป็นโรงเรียนคุณภาพจำนวน 14 องค์ประกอบ ดังนี้

1. สภาพแวดล้อมภายนอกของโรงเรียนดี มีสังคม บรรยากาศสิ่งแวดล้อม เอื้ออำนวยต่อการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ
2. ครู ผู้บริหารและบุคลากรทางการศึกษามีอาชีพ มีจำนวนเพียงพอ
3. ลักษณะทางกายภาพของโรงเรียนได้มาตรฐาน
4. หลักสูตรเหมาะสมกับผู้เรียนและท้องถิ่น
5. สื่อ / อุปกรณ์เทคโนโลยีทันสมัย
6. แหล่งการเรียนรู้ในโรงเรียนหลากหลาย
7. งบประมาณมุ่งเน้นผลงาน
8. การจัดการกระบวนการเรียนรู้เน้นผู้เรียนสำคัญที่สุด
9. การจัดบรรยากาศเรียนรู้เอื้อต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

10. การบริหารจัดการดี ใช้โรงเรียนเป็นฐาน เน้นการมีส่วนร่วม
11. การประกันคุณภาพการศึกษามีประสิทธิภาพเป็นส่วนหนึ่งของระบบบริหารโรงเรียน
12. ผู้เรียนมีคุณภาพมาตรฐาน มีพัฒนาการทุกด้าน เป็นคนดี คนเก่ง มีความสุข เรียนต่อและประกอบอาชีพได้
13. โรงเรียนเป็นที่ชื่นชมของชุมชน
14. โรงเรียนเป็นแบบอย่างและให้ความช่วยเหลือแก่ชุมชนและโรงเรียนอื่น

เฉลิมชัย สุขจิตต์ (2549, หน้า 15) ได้นำเสนอองค์ประกอบของโรงเรียนคุณภาพไว้ว่าโรงเรียนคุณภาพควรคำนึงถึงองค์ประกอบต่างๆ ในการจัดทำให้โรงเรียนเกิดคุณภาพขึ้นได้คือ

1. กำหนดวิสัยทัศน์ของโรงเรียน วิสัยทัศน์เป็นภาพโรงเรียนในอนาคตที่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนต้องร่วมกันผลักดันให้เกิดขึ้นบนพื้นฐานความเชื่อเดียวกันแต่อาจหลายแนวทางปฏิบัติ
2. ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของบุคลากรทางการศึกษาที่เกี่ยวกับการศึกษา ทั้งผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน กรรมการการศึกษา ผู้ปกครอง รวมทั้งชุมชน
  - 2.1 ผู้บริหารโรงเรียนควรมีลักษณะสำคัญคือ บุคลิกภาพดี มีวิสัยทัศน์ชัดเจน จัดปัญหา อาสาผาน สำนานทุกเมื่อ เชื้อมั่นคุณธรรม นำพาองค์กร ผู้บริหารเปรียบเสมือนสัญลักษณ์องค์กรและมีพฤติกรรมการบริหารแบบผู้นำ
  - 2.2 ครูผู้สอนควรมีลักษณะ คือ บุคลิกภาพดีมีเมตตา เกรงใจซัด ชยันทำงาน ประสานความรู้ เชิดชูคุณธรรม นำการปฏิบัติ มีพฤติกรรมเป็นผู้อำนวยความสะดวกมากกว่าผู้ถ่ายทอดความรู้ครูต้องเปลี่ยนความเชื่อเดิม ที่เชื่อว่าการจัดการเรียนรู้คือการจัดการสอนถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์เดิมๆ ของครูให้แก่นักเรียน โดยผ่านการบอกเล่า
  - 2.3 กรรมการสถานศึกษา เป็นกลุ่มบุคคลที่เป็นตัวแทนของสถาบันครอบครัวสถาบันศาสนา สถาบันการเมืองการปกครอง และสถาบันการศึกษา เข้ามามีบทบาทสำคัญต่อการกำหนดแนวทางการบริหารและการจัดการของโรงเรียนให้มีคุณภาพ ดังนั้นกรรมการสถานศึกษาควรมีคุณลักษณะสำคัญ คือ มองการไกล ใส่ใจรอบรู้ สู้งานประสานประโยชน์

2.4 ผู้ปกครอง เป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียโดยตรงกับโรงเรียน เป็นตัวแทนของสถาบันหลัก สถาบันหนึ่งของสังคมที่มีบทบาทและหน้าที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับสถาบันทางการศึกษามากที่สุดจึงเป็นกลุ่มที่มีเจตคติที่ถูกต้องเกี่ยวกับการศึกษาและกับโรงเรียน ดังนั้นผู้ปกครอง ควรมีคุณลักษณะที่สำคัญ คือ เป็นแบบอย่าง สร้างแนวคิด อุทิศตน ชนปัญหา กล้าตัดสินใจ

2.5 ชุมชนเป็นสถาบันทางสังคมที่มีความสำคัญยิ่ง ต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนเป็นแหล่งผลิตตัวป้อน (นักเรียนเข้าเรียน) และรองรับผลผลิต (นักเรียนจบการศึกษา) พร้อมทั้งเป็นตัวสอดแทรกกระบวนการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียน ดังนั้น ชุมชนควรมีลักษณะสำคัญ คือ โครงสร้างเข้มแข็ง แบ่งบันทรัพยากร สะท้อนการเปลี่ยนแปลง

3. จัดโครงสร้างการบริหารเพื่อส่งเสริมนวัตกรรมการเรียนรู้

3.1 การจัดเวลาและสถานที่ให้ครูได้มีโอกาสสร้างนวัตกรรมแห่งการเรียนรู้ที่นำเสนอความจริงและเป็นที่ยอมรับอย่างมีระบบและมีส่วนร่วม

3.2 การจัดโครงสร้างและการติดต่อประสานงาน และอำนวยความสะดวกแก่ผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้หรือเครือข่ายให้สามารถติดต่อประสานงานให้ได้รับสิ่งที่ต้องการสะดวก รวดเร็ว ครบถ้วน เหมาะสม มีคุณภาพทันที ทันเหตุการณ์หรือสถานการณ์

3.3 การจัดโครงสร้างที่ส่งเสริม สนับสนุน ให้คณะครูมีเสรีภาพทางวิชาการภายใต้วิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายของโรงเรียน

4. ปรับเปลี่ยนสภาพแวดล้อมของโรงเรียน โรงเรียนเป็นสถานศึกษาให้ความรู้เป็นโลกแห่งการเรียนรู้ที่สร้างบรรยากาศกระตุ้นให้นักเรียนอยากเรียนรู้เรื่องต่างๆ ที่อยู่รอบตัวด้วยตนเองและด้วยความรู้สึกที่เป็นสุข

สรุปองค์ประกอบของโรงเรียนคุณภาพ ควรมีองค์ประกอบในการจัดระบบบริหารสารสนเทศให้เอื้อต่อการดำเนินงาน มีการกำหนดมาตรฐานการศึกษา จัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา มีเป้าหมาย ยุทธศาสตร์การทำงาน ดำเนินการตามแผน ตรวจสอบทบทวนและประเมินคุณภาพจัดทำรายงานประจำปีและผลจากระบบประกันคุณภาพ มีการกำหนดวิสัยทัศน์ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของบุคลากรทั้งผู้บริหาร ครูผู้สอน กรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง และชุมชน จัดโครงสร้างการบริหารเพื่อส่งเสริม

นวัตกรรมการเรียนรู้ปรับสภาพแวดล้อมของโรงเรียนเป็นแหล่งเรียนรู้ ให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน

ประเภทโรงเรียนคุณภาพ

1. โรงเรียนมาตรฐานสากล (World – Class Standard School) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553) โรงเรียนมาตรฐานสากล (World – Class Standard School) หมายถึง โรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนมุ่งให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ (Learner Profile) เทียบเคียงมาตรฐานสากล (World – Class Standard) ผู้เรียนมีศักยภาพเป็นพลโลก (World – citizen) พัฒนาระดับคุณภาพจัดการเรียนการสอนบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพ เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานสากล เป็นการต่อยอดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานสากล ทุกโรงเรียนจะต้องดำเนินการเพื่อรองรับการประเมินคุณภาพการจัดการศึกษาโดย สมศ. ตาม พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.2545

2. โรงเรียนในฝันกระทรวงศึกษาธิการ (2546) คณะรัฐมนตรีได้ลงมติเห็นชอบในหลักการโครงการหนึ่งอำเภอ หนึ่งโรงเรียนในฝัน (Lab School) เมื่อวันที่ 22 เมษายน 2546 และมอบหมายให้กระทรวงศึกษาธิการดำเนินโครงการพัฒนาแนวคิดและหลักการ โดยมีความเชื่อว่าการศึกษาสามารถพัฒนาบุคคลให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพ มีพื้นฐานการเรียนรู้ที่ดี ที่สามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ตลอดชีวิต สามารถลดช่องว่างของบุคคลในสังคมลงได้ซึ่งจะส่งผลประชาชนชาวไทยสามารถหลุดพ้นจากวงจรความยากจน ซึ่งเป็นความมุ่งมั่นที่สำคัญของรัฐบาล ดังนั้นโครงการหนึ่งอำเภอ หนึ่งโรงเรียนในฝัน จึงเป็นกระบวนการพัฒนาโรงเรียนให้เป็นโรงเรียนในฝันของคนในสังคม ที่ต้องการให้เด็กและเยาวชนได้เข้าเรียนในโรงเรียนที่มีคุณภาพ โดยมีวัตถุประสงค์คือ

2.1 เพื่อกระจายโรงเรียนที่มีคุณภาพมาตรฐานให้ทั่วถึงทุกอำเภอเพื่อให้เด็กและเยาวชนในชนบทมีโอกาสเข้ารับการศึกษาที่มีคุณภาพ อันเป็นพื้นฐานให้สามารถเรียนรู้ด้วยตนเองตลอดชีวิต คิดให้เท่าทันโลกอนาคตที่จะเกิดขึ้นทำให้เด็กเติบโตด้วยความเชื่อมั่นและมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

2.2 เพื่อพัฒนาเยาวชนไทย ให้เติบโตด้วยความพร้อมอย่างสากลให้เป็นพลังสำคัญในการปรับเปลี่ยนและขับเคลื่อนอนาคตของชาติให้พัฒนาอย่างยั่งยืนและมีศักดิ์ศรี

3. โรงเรียนดีศรีตำบล ในการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552 – 2561) จึงกำหนดหลักการพัฒนาการศึกษาทั้งด้าน “คุณภาพ โอกาส และการมีส่วนร่วม” และกำหนดกรอบและสาระสำคัญของการศึกษา และเรียนรู้ที่ต้องการปฏิรูปอย่างเร่งด่วน 4 ประการหลัก คือ

3.1 พัฒนาคุณภาพคนไทยยุคใหม่ที่มีนิสัยใฝ่เรียนรู้สามารถเรียนรู้ด้วยตนเองและแสวงหาความรู้อย่างต่อเนื่อง มีความสามารถในการสื่อสาร สามารถคิดวิเคราะห์ แก้ปัญหา คิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีจิตสาธารณะ มีระเบียบวินัย มีคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม มีจิตสำนึกและความภาคภูมิใจในความเป็นไทย ยึดมั่นการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รังเกียจการทุจริตและต่อต้านการซื้อสิทธิ์ ขายเสียง สามารถก้าวทันโลก มีสุขภาพกายสุขภาพใจที่สมบูรณ์ ห่างไกลยาเสพติด เป็นกำลังคนที่มีคุณภาพ มีทักษะความรู้พื้นฐานที่จำเป็น มีสมรรถนะ ความรู้ความสามารถ สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3.2 พัฒนาคุณภาพครูยุคใหม่ที่เป็นผู้เอื้ออำนวยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เป็นวิชาชีพที่มีคุณค่า มีระบบ กระบวนการผลิต และพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีคุณภาพมาตรฐานเหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูง

3.3 พัฒนาคุณภาพสถานศึกษา และแหล่งเรียนรู้ยุคใหม่โดยพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาทุกระดับและทุกประเภทให้สามารถเป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีคุณภาพ

3.4 พัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการใหม่ที่มุ่งเน้นการกระจายอำนาจสู่สถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ชุมชนและภาคเอกชน และทุกภาคส่วน มีระบบการบริหารจัดการที่มีความโปร่งใส เป็นธรรม ตรวจสอบได้ มีการบริหารจัดการการเงินและงบประมาณที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553) ตระหนักในความสำคัญในการปฏิบัติงานรองรับกรอบการพัฒนาการศึกษา ตามแนวทางปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สองดังกล่าวและหลักการพัฒนาด้านคุณภาพ โอกาสและการมีส่วนร่วม จึงกำหนดนโยบายโครงการ “โรงเรียนดีศรีตำบล” เพื่อดำเนินการพัฒนา “โรงเรียนคุณภาพ” ในท้องถิ่นชนบทให้มีความพร้อมสามารถให้บริการทางการศึกษาที่มีคุณภาพและเอื้อต่อการจัดปฐมนุ้ญและการศึกษาพิเศษตลอดจนเป็นแหล่งการเรียนรู้ชุมชน โดยให้ชุมชนมีส่วนร่วมและเกิดการความรู้สึกเป็นเจ้าของ มีความเชื่อมั่น ศรัทธาและส่งบุตรหลานเข้าโรงเรียนดังกล่าว นำไปสู่การลดค่าใช้จ่ายของผู้ปกครอง การสร้างสรรค์

คุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชน โดยโรงเรียนและชุมชนสามารถจัดกิจกรรมอันเป็นประโยชน์ เพื่อบริการและเชื่อมความสัมพันธ์กับชุมชนได้อย่างต่อเนื่อง และมีประสิทธิภาพ นำไปสู่ ภาพความสำเร็จของโรงเรียนดีศรีตำบลที่ว่า “โรงเรียนน่าอยู่ ครูดี นักเรียนมีคุณภาพ ชุมชนร่วมใจ ใช้ประโยชน์ร่วมกัน”

4. โรงเรียนรางวัลพระราชทานพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลปัจจุบัน ทรงมีพระราชปรารภแต่ฯพณฯรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ (ม.ล.ปิ่น มาลากุล) ในปี พ.ศ. 2506 เมื่อครั้งเสด็จพระราชดำเนินทรงเปิดงานแสดงศิลปหัตถกรรมนักเรียน ประจำปีการศึกษา 2506 และพระราชทานรางวัลแก่โรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลาม ซึ่งจัดการศึกษาดีเด่น ใจความของพระราชปรารภมีว่า “มีนักเรียนจำนวนมากซึ่งมีความประพฤติดีและมีความมานะพยายามศึกษาเล่าเรียนได้ผลดี รวมทั้งมีโรงเรียนซึ่งจัดการศึกษาดีจนนักเรียนได้รับผลการเรียนดีเป็นส่วนรวม นักเรียนและโรงเรียนที่มีคุณสมบัติดังกล่าว สมควรจะได้รับรางวัลพระราชทานและทรงยินดีจะพระราชทานรางวัลให้” กระทรวงศึกษาธิการ (โดยกรมวิชาการซึ่งเป็นหน่วยงานในขณะนั้น) ได้น้อมนำพระราชปรารภมาพิจารณาดำเนินการด้วยความสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณเป็นล้นพ้น และถือเป็นภารกิจสำคัญที่ปฏิบัติสืบทอดต่อมาจนถึงปัจจุบันนี้ปัจจุบันการพัฒนาคุณภาพ การศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่2) พ.ศ. 2545 มุ่งเน้นคุณภาพที่เกิดขึ้นกับนักเรียนและการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา อย่างแท้จริง แม้สาระสำคัญที่นำมาประเมินสถานศึกษาในปัจจุบันจะครอบคลุมทุกด้าน แล้วก็ตาม เพื่อให้เหมาะสมต่อการเปลี่ยนแปลง จึงได้ปรับปรุงและพัฒนาแบบประเมิน และคู่มือการประเมินขึ้น โดยเริ่มใช้เมื่อปีการศึกษา 2546 และปรับปรุงปี 2550 และ 2553 รางวัลพระราชทานนี้ถือว่ามีเกียรติ เป็นสิริมงคล นักเรียน นักศึกษาและสถานศึกษาที่ผ่านการคัดเลือก ต้องมีสิ่ง que แสดงให้เห็นถึงความยอดเยี่ยม โดดเด่น ได้อย่างชัดเจนและดีจริง ทุกคนต้องตระหนักเสมอว่า โรงเรียนรางวัลพระราชทานเป็นสิ่งที่ทรงคุณค่าและเป็นเกียรติประวัติต่อผู้รับอย่างสูงสุด คุณความดีจะถูกประกาศและเผยแพร่ไปยังสาธารณชน ทั่วไป สมควรที่ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายต้องกระทำอย่างรอบคอบ และผู้ที่ได้รับรางวัลไปแล้ว จะต้องดำรงรักษาคุณความดีนั้นให้ยาวนานสืบไป

สรุปได้ว่า การบริหารโรงเรียนคุณภาพโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน คือแนวคิดทางการบริหารและการจัดการศึกษาที่มุ่งให้สถานศึกษาเป็นองค์กรหลักในการจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพ ซึ่งมอบให้ผู้บริหารโรงเรียน ครู ผู้ปกครอง และชุมชนบริหารการศึกษาให้

เป็นไปตามความต้องการของนักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชนซึ่งเป็นปัจจัยของการบริหารจัดการที่ดี เพื่อให้โรงเรียนเป็นโรงเรียนที่ดีและมีคุณภาพ

การประเมินความเป็นโรงเรียนคุณภาพ

อำรุง จันทวานิช (2547, หน้า 63-65) การประเมินความเป็นโรงเรียนคุณภาพ มุ่งหวังให้นำผลการประเมินมาพัฒนา โรงเรียนสู่ความเป็นโรงเรียนคุณภาพยิ่งขึ้น การประเมินขั้นนี้แบ่งเป็น 3 ลักษณะ คือ

1. โรงเรียนประเมินตนเอง เมื่อโรงเรียนได้ดำเนินการพัฒนาตามแนวทางในขั้นตอนที่ผ่านมาระยะหนึ่งแล้ว โรงเรียนจะต้องประเมินความเป็นโรงเรียนคุณภาพแบบของตนเอง เพื่อทบทวนหรือตรวจสอบการพัฒนาที่ผ่านมาว่ามีการพัฒนาตามองค์ประกอบและปัจจัยหลักความสำเร็จของความเป็นโรงเรียนคุณภาพมากน้อยเพียงใด ทั้งนี้เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินอาจเป็นเครื่องมือเดียวกันกับการประเมินตรวจสอบสถานภาพในช่วงแรกซึ่งอาจจะเป็นเครื่องมือมาตรฐานของกระทรวงศึกษาธิการ หรือของต้นสังกัด หรือโรงเรียนอาจจะพัฒนาเครื่องมือของโรงเรียนเอง

2. เขตพื้นที่การศึกษาเป็นผู้ประเมิน การประเมินในขั้นนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อนำผลการประเมินมาใช้ประกาศยกย่องโรงเรียนที่ผลการพัฒนาตามเกณฑ์ที่กำหนด เพื่อเป็นกรณีตัวอย่างเรียนรู้ โดยใช้เครื่องมือมาตรฐานที่กรมต้นสังกัด/เขตพื้นที่การศึกษา กำหนด และให้การช่วยเหลือโรงเรียนที่มีผลการพัฒนาน้อย หรือมีปัญหาต้องการความช่วยเหลือ ตลอดจนสนับสนุนให้โรงเรียนที่สามารถพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องจนมีผลสำเร็จที่ปรากฏได้รับการพิจารณาความดีความชอบเป็นกรณีพิเศษ และรวบรวมข้อมูลผลการประเมินไว้เป็นฐานข้อมูล

3. กระทรวง/องค์กรหลักเป็นผู้ประเมิน การประเมินในขั้นนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อยกย่อง โรงเรียนที่สามารถพัฒนาเป็นโรงเรียนคุณภาพ เป็นที่ปรากฏชัดเจน โดยกระทรวงอาจสุ่มประเมินโรงเรียนที่เขตพื้นที่การศึกษา เสนอทุกปีการประเมินในขั้นนี้ใช้เครื่องมือมาตรฐานที่กระทรวง/องค์กรหลักกำหนด การประกาศยกย่องเป็นโรงเรียนคุณภาพระดับกระทรวง/องค์กรหลักจัดทำฐานข้อมูลคุณภาพระดับกระทรวง/องค์กรหลัก และเผยแพร่สู่สาธารณชนต่อไป

สรุปได้ว่า กระบวนการประเมิน เกณฑ์ และข้อมูล มีแนวคิดของการพิจารณา เพื่อให้เห็นการพัฒนาของโรงเรียนที่มีกระบวนการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ใช้ข้อมูลสภาพจริงและประโยชน์ที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนเป็นสำคัญ และผลการ

ประเมินจะสะท้อนให้โรงเรียน ผู้เกี่ยวข้อง และสาธารณชนรับทราบผลการพัฒนาสู่ความเป็นโรงเรียนคุณภาพ ตามเจตนารมณ์

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับประสิทธิผล

ความหมายของประสิทธิผล

ความหมายและขอบข่ายของประสิทธิผล (Effectiveness) มีผู้ให้คำนิยามของประสิทธิผลไว้หลากหลายขึ้นอยู่กับลักษณะขององค์การและมุมมองของนักวิชาการต่างๆ ซึ่งมีผู้ให้ความหมายของประสิทธิผลไว้ ดังนี้

ปาลิกา นิธิประเสริฐกุล (2547, หน้า 38) กล่าวว่า ประสิทธิผล หมายถึงความสามารถในการพัฒนานักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น ความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกสามารถแก้ปัญหาภายในโรงเรียนตลอดจนมีความสามารถในการบูรณาการผสมผสานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของโรงเรียนตามที่ได้ตั้งไว้

นิคม กันตะคะนันท์ (2548, หน้า 48) ให้ความหมายของประสิทธิผล หมายถึง ความสามารถของผู้บริหารโรงเรียนและครูอาจารย์ที่ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนที่สามารถดำเนินงานทั้งทางด้านการบริหาร และการจัดการเรียนการสอนจนทำให้นักเรียนในโรงเรียนส่วนใหญ่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยเฉลี่ยในระดับสูง

พูนสุข สุขประยูร (2549, หน้า 18) กล่าวว่า ประสิทธิภาพของโรงเรียน หมายถึง ความสามารถในการพัฒนานักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น ความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอก สามารถแก้ปัญหาภายในโรงเรียนตลอดจนมีความสามารถในการบูรณาการผสมผสานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่ตั้งไว้

อำภา ปิยารมย์ (2549, หน้า 39) ได้ให้ความหมายของประสิทธิผลสถานศึกษา หมายถึง การที่ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถพัฒนานักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น สามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกสามารถแก้ปัญหาภายในโรงเรียนส่งผลให้ครูเกิดความพึงพอใจในการทำงานการปฏิบัติงานบรรลุตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ และใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด

รจเรข โตวณิชย์ (2550, หน้า 24) ได้ให้ความหมายของประสิทธิผลว่า หมายถึง ขนาดของความสามารถขององค์กรในการที่จะสามารถทำงานบรรลุเป้าหมายต่างๆ ตามที่กำหนดไว้

สิริกมล นาเมืองรักษ์ (2554, หน้า 54) ได้สรุปความหมายประสิทธิผล หมายถึง การประเมินความสำเร็จจาก 2 ส่วนใหญ่ คือ ความพึงพอใจของผู้รับบริการที่ได้รับจากโครงการหรือนโยบาย และการที่นโยบาย หรือโครงการนั้นบรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

จากความหมายของประสิทธิผลที่นักการศึกษาที่ได้กล่าวมา สรุปได้ว่า ประสิทธิผล หมายถึง ผลของการปฏิบัติงานที่สามารถบรรลุตามเป้าหมายขององค์กร และความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกองค์กร รวมถึงความพอใจในการปฏิบัติงานของบุคลากร

ลักษณะขององค์กรและโรงเรียนที่มีประสิทธิผล

ประสิทธิผลขององค์กรและโรงเรียน เป็นเรื่องที่ถูกองค์กรและทุกโรงเรียนต้องให้ความสำคัญ เพราะประสิทธิผลจะเป็นตัววัดระดับความสามารถในการปฏิบัติงาน และการแก้ปัญหาของบุคลากรในองค์กรหรือโรงเรียนนั้นๆ กล่าวถึงคุณลักษณะขององค์กร และคุณลักษณะของโรงเรียนที่มีประสิทธิผลไว้ ดังนี้

1. คนทุกคนในองค์กรมีความรู้สึกที่ตัวเองเป็นเจ้าขององค์กรนั้น และมีความหวงแหน ปกป้องชื่อเสียงการงานขององค์กรนั้นอย่างจริงจังและรุนแรงมาก
2. องค์กรมีสมรรถนะสูง คือ องค์กรจะต้องมีการยืดหยุ่นและปรับตัวเองให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงต่างๆ พร้อมทั้งเปิดทางให้มีการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ได้อีกด้วย เพื่อความอยู่รอดขององค์กร
3. อำนาจในการวินิจฉัยสั่งการขององค์กร ไม่ได้ขึ้นอยู่กับชั้นยศชั้นตำแหน่งสูงสุดในองค์กรแต่จะกระจายไปยังหน่วยงานในระดับต่างๆ โดยให้ทุกหน่วยงานมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย วัตถุประสงค์ และกิจกรรมต่างๆ
4. องค์กรมีการประเมินความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะจากเหตุความเป็นไปได้มากกว่าที่จะพิจารณาว่ามันมาจากไหน หรือเอาของใครมา
5. บุคคลภายในองค์กรให้ความสนับสนุนองค์กร และให้ความสนับสนุนซึ่งกันและกันอย่างเต็มที่
6. องค์กรมีโครงสร้างขององค์กรที่ยืดหยุ่น

7. บุคลากรภายในองค์กรทุกคนให้ความสนใจ และมุ่งความสนใจไปที่ผลสำเร็จขององค์กรมากกว่าระเบียบประเพณีต่างๆ
  8. องค์กรมีการสื่อสารข้อความที่เปิดเผยทั่วตลอดทั้งองค์กรจากล่างขึ้นบน จากบนลงล่างและทางขวาง
  9. ทุกคนภายในองค์กรเข้าใจค่านิยมและวัตถุประสงค์ขององค์กรโดยแจ่มแจ้ง
  10. การประชุมขององค์กรเน้นการแก้ปัญหาขององค์กรเป็นประการแรก ไม่ใช่เป็นการประชุมเพื่อแพ้ชนะ
  11. องค์กรเน้นในเรื่องของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และมีโครงการในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์อย่างเป็นระบบ
  12. งานของแต่ละบุคคลภายในองค์กรมีสาระกว้างขวางและน่าสนใจ
  13. บุคลากรทุกคนภายในองค์กรมีมาตรฐานในการทำงานสูง มีประสบการณ์ หรือมีความเชี่ยวชาญในงานที่ตนเองได้รับผิดชอบเป็นอย่างดี
- รูทเตอร์ (Rutter, 1998 : 15 อ้างถึงใน ศักดิ์ชัย แก้วอินทร์, 2549 : 25) กล่าวว่า ลักษณะของโรงเรียนที่มีประสิทธิผล มีอยู่ 11 ประการ คือ
1. โรงเรียนมีอาจารย์ใหญ่ที่เข้มแข็ง
  2. ภายในโรงเรียนมีบรรยากาศในทางบวก
  3. โรงเรียนมีนโยบายและกระบวนการเกี่ยวกับวินัยที่ทุกฝ่ายเห็นพ้องต้องกันและ ใช้การได้
  4. ครูทุกคนภายในโรงเรียนมีความคาดหวังในตัวนักเรียน
  5. ผู้ปกครองได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับกระบวนการทางการศึกษาของโรงเรียน
  6. โรงเรียนมีวิธีการประเมินผลการเรียนตามหลักสูตร
  7. โรงเรียนมีวิธีการประเมินผลงานของครูที่มีประสิทธิภาพ
  8. โรงเรียนมีวิธีการพัฒนา และประเมินผลความเจริญงอกงามของนักเรียน
  9. โรงเรียนมีปรัชญาการศึกษาที่เป็นจริง
  10. โรงเรียนมีโปรแกรมกิจกรรมของนักเรียนที่ดี และเพียงพอ
  11. โรงเรียนมีการจัดบริการด้านต่างๆ สำหรับนักเรียน

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า โรงเรียนที่มีประสิทธิผลนั้นมิได้เกิดขึ้นอย่าง มีตั้งใจหรือมิได้เกิดขึ้นในลักษณะที่จะทำอย่างไรก็ได้ หรือมิได้เกิดขึ้นอย่างไม่ต้องทุ่มเท ความพยายามเท่าใดนัก หรือมิได้เกิดขึ้นโดยไม่ต้องใช้กรอบแนวคิดเชิงทฤษฎีมาประยุกต์ใช้ หรือเป็นแนวทาง หรือมิได้เกิดขึ้นโดยลำพังความสามารถของผู้บริหารหรือครูคนใดคนหนึ่งใด หรือมิได้เกิดขึ้นโดยไม่คำนึงถึงตัวผู้เรียนเป็นหัวใจที่สำคัญ หรือมิได้เกิดขึ้นโดยไม่ใส่ใจต่อ เป้าหมาย และการบรรลุผลต่อเป้าหมาย หรือมิได้เกิดขึ้นโดยไม่คำนึงถึงการมีกิจกรรม ร่วมกันของ คณะครู นักเรียนและชุมชน หรือมิได้เกิดขึ้นโดยไม่มีการวางแผนเพื่อการใช้ ทรัพยากรที่มีประสิทธิผล หรือมิได้เกิดขึ้นโดยมิได้เกิดขึ้นโดยไม่เน้นความมีจิตสำนึกชุมชน หรือมิได้เกิดขึ้นโดยไม่คำนึงถึงผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย หรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียน แต่โรงเรียน ที่มีประสิทธิผลนั้นจะต้องอาศัยหลักการแนวคิดทฤษฎีเป็นแนวทาง ต้องอาศัยความทุ่มเท พยายามในทุกด้านจากบุคคลที่เกี่ยวข้อง ต้องอาศัยความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันต้องอาศัย เป้าหมายที่ชัดเจน และทำหายต้องอาศัยทรัพยากรที่เพียงพอ และมีคุณภาพต้องอาศัย ความมีวิสัยทัศน์เกี่ยวกับการบริหารหลักสูตร และการสอน ต้องอาศัยภาวะความเป็นผู้นำ ทั้งของผู้บริหาร และคณะครู ต้องอาศัยบรรยากาศแห่งการยอมรับนับถือซึ่งกันและกัน

การประเมินประสิทธิผลของโรงเรียน

การประเมินประสิทธิผลขององค์กรจะต้องอาศัยหลักเกณฑ์หรือตัวชี้วัด ความสำเร็จเป็นแนวทางในการประเมิน ซึ่งอาจแยกแนวทางในการประเมินประสิทธิผล ขององค์กรได้ (พรพิมล แม้นญาติ, 2547 : 51) ดังนี้

1. การประเมินประสิทธิผลในแง่ของเป้าหมาย (Goal model of organizational effectiveness) เป็นการพิจารณาว่าองค์กรจะมีประสิทธิผลหรือไม่นั้น ขึ้นอยู่ กับผลที่ได้รับว่าบรรลุเป้าหมายขององค์กรหรือไม่ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ เป็นการ ใช้เป้าหมายขององค์กรเป็นเกณฑ์ ซึ่งเป็นการใช้หลักเกณฑ์อันใดอันหนึ่งในการพิจารณา ประสิทธิภาพขององค์กร เช่น วัดจากความสามารถในการผลิตจากผลกำไร
2. การประเมินประสิทธิผลในแง่ของระบบทรัพยากร (The system – resource model of organizational effectiveness) เป็นการประเมินโดยพิจารณาความสามารถ ขององค์กรในการแสวงหาประโยชน์จากสภาพแวดล้อม เพื่อให้ได้มาซึ่งทรัพยากรที่ต้องการ อันจะทำให้บรรลุถึงเป้าหมายขององค์กร รวมทั้งเป็นความสามารถขององค์กรที่จะนำ ทรัพยากรที่มีจำกัดและมีคุณค่า จากสภาพแวดล้อมมาใช้ประโยชน์เพื่อสนับสนุนการ ดำเนินการขององค์กร ซึ่งจะเป็นการเน้นที่ปัจจัยตัวป้อน (input) มากกว่าผลผลิต (output)

3. การประเมินประสิทธิผลโดยใช้หลายเกณฑ์ (The multiple criteria of effectiveness) เป็นการวิเคราะห์ประสิทธิผลขององค์กรโดยใช้เกณฑ์หลายอย่างในการประเมินผล ซึ่งพิจารณาจากตัวแปรหลักที่อาจมีผลต่อความสำเร็จขององค์กรและพยายามแสดงให้เห็นว่าตัวแปรต่างๆ มีความสัมพันธ์กันโดยได้มีผู้ให้แนวคิดในการประเมินประสิทธิผลขององค์กรโดยใช้หลายเกณฑ์ ไว้ ดังนี้ สเตียร์ (Steers, 1977 : 8 อ้างถึงใน พันธุ์เทพ ใจคำ, 2547, หน้า 49) ได้เสนอแนวคิดที่ใช้ในการวัดประสิทธิผลขององค์กร โดยพิจารณาสิ่งที่สัมพันธ์กัน 3 ประการ คือ 1. แนวคิดเกี่ยวกับการบรรลุเป้าหมายสูงสุด 2. แนวคิด เกี่ยวกับระบบ 3. เน้นความสำคัญเรื่องพฤติกรรมของคน โดยได้เสนอสิ่งสำคัญที่เป็นตัวกำหนดประสิทธิผลขององค์กร ได้แก่ 1. ลักษณะขององค์กร ซึ่งประกอบด้วย โครงสร้างและเทคโนโลยี 2. ลักษณะของสภาพแวดล้อมทั้งภายใน และภายนอกองค์กร 3. ลักษณะบุคลากรในองค์กร 4. นโยบายการบริหารและการดำเนินการ ฮอยและมิเกล (Hoy & Mikel, 1980 : 384 – 397 อ้างถึงใน นิคม กันตะคะนนท์, 2548, หน้า 50) ได้กำหนดเกณฑ์ในการประเมินประสิทธิผลขององค์กร โดยพิจารณาจาก 1) ปริมาณและคุณภาพของผลผลิต 2) ประสิทธิภาพ 3) ความสามารถในการปรับตัว 4) ความสามารถในการยืดหยุ่นได้ เซเลอร์ (Seiler, 1967 : 29 – 30 อ้างถึงใน ปรีชา ทศน์ละไม, 2549, หน้า 53) ได้กล่าวว่า ประสิทธิผลขององค์กรเป็นผลมาจากตัวแปร 19 ตัวแปร ได้แก่ 1) ประสิทธิภาพโดยทั่วไป 2) คุณภาพ 3) ผลผลิต 4) ความพร้อม 5) ประสิทธิภาพ 6) ผลกำไรหรือผลตอบแทน 7) การเติบโต 8) การใช้ประโยชน์จากสภาพแวดล้อม 9) ความมั่นคง 10) การเปลี่ยนแปลงหรือการธำรงรักษา 11) การขาดงาน 12) อุบัติเหตุ 13) ขวัญ 14) การจูงใจ 15) ความพึงพอใจ 16) การยอมรับเป้าหมายขององค์กรเป็นของตนเอง 17) ความขัดแย้งความสามัคคี 18) ความยืดหยุ่น – การปรับตัว และ 19) การประเมินโดยสภาพแวดล้อมภายนอก ฮอย และ มิสเกล (Hoy and Miskel, 2008 : 384 – 397) ได้เสนอแนวคิดในการประเมิน ประสิทธิภาพขององค์กร โดยพิจารณาจาก 1) ความสามารถในการปรับเปลี่ยน 2) การบรรลุเป้าหมาย 3) ความพึงพอใจในการทำงาน และ 4) ความสนใจในชีวิตหรือความมุ่งมั่นในชีวิต

สรุปได้ว่า จากการประเมินประสิทธิผลในแง่ของเป้าหมาย และการประเมินผลในแง่ของระบบทรัพยากร เป็นการวัดประสิทธิผลจากเครื่องมือเพียงอย่างเดียว เรียกว่า “การวัด ประสิทธิภาพเชิงเดียว” ซึ่งแนวคิดในการใช้เครื่องมือวัดประสิทธิผลเชิงเดียวยังไม่ครอบคลุมและเหมาะสม เช่น การวัดประสิทธิผลขององค์กร โดยวัดจากกา

ไรเพียงอย่างเดียว ทั้งนี้เพราะไม่มีองค์กรใดสามารถอยู่รอดในระยะยาวได้ หากมุ่งสนองเป้าหมายเพื่อผลกำไรประการเดียว โดยไม่สนใจต่อความต้องการและเป้าหมายของคณาจารย์และของส่วนตัวได้ ดังนั้นการประเมินประสิทธิผลขององค์กรจึงจำเป็นต้องครอบคลุมตัวแปรหรือเกณฑ์หลายๆ เกณฑ์ เพื่อให้การประเมินประสิทธิผลขององค์กรได้ประโยชน์ในอันที่จะปรับปรุงองค์กรอย่างแท้จริง

โรงเรียนดีศรีตำบล

ความเป็นมาของโครงการโรงเรียนดีศรีตำบล

โครงการโรงเรียนดีศรีตำบลเป็นโครงการที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เริ่มดำเนินการในปีงบประมาณ 2553 ซึ่งมีเป้าหมายสำคัญในการพัฒนาโรงเรียนให้มีคุณภาพได้มาตรฐาน โดยการพัฒนาหลักสูตรและรูปแบบการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นความแตกต่างระหว่างบุคคล และตามศักยภาพของผู้เรียน ผู้บริหาร ครู ศึกษานิเทศก์ และบุคลากรทางการศึกษาได้รับการพัฒนาด้วยวิธีการที่เหมาะสม โรงเรียนบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพ ที่ได้รับการรับรองจากองค์กรมาตรฐานสากล มีการสร้างภาคีเครือข่ายการจัดการเรียนรู้ และร่วมพัฒนากับสถานศึกษา ระดับท้องถิ่น ระดับประเทศ และระหว่างประเทศ และองค์กรอื่นๆ ทั้งนี้การดำเนินงานพัฒนาโรงเรียนดีศรีตำบลจัดให้มีโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการทั้งสิ้น 6,533 โรงเรียน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2553, หน้า 7) ความเป็นมาของโครงการโรงเรียนดีศรีตำบล เป็นกระบวนการสำคัญในการพัฒนา คนให้มีคุณภาพสามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข การพัฒนาสถานศึกษาจึงเป็นภารกิจสำคัญของประเทศในการพัฒนาคุณภาพประชากร กระทรวงศึกษาธิการ เป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่โดยตรงในการกำหนดนโยบายไปสู่การปฏิบัติที่จะพัฒนามาตรฐานคุณภาพการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาโรงเรียนในท้องถิ่นชนบทซึ่งนักเรียนส่วนใหญ่มักต้องมีโอกาสในการได้เข้าเรียนในโรงเรียนที่มีคุณภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2553, หน้า 8-10) การปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552-2561) จึงกำหนดหลักการพัฒนาการศึกษาทั้งด้าน “คุณภาพ โอกาส และการมีส่วนร่วม” รวมทั้งกำหนดกรอบและสาระสำคัญของการศึกษา และเรียนรู้ที่ต้องการปฏิรูปอย่างเร่งด่วน 4 ประการหลัก คือ

1. พัฒนาคุณภาพคนไทยยุคใหม่ที่มีนิสัยใฝ่เรียนรู้ สามารถเรียนรู้ด้วยตนเองและแสวงหาความรู้อย่างต่อเนื่อง มีความสามารถในการสื่อสาร สามารถคิด

วิเคราะห์ แก้ปัญหา คิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีจิตสาธารณะ มีระเบียบวินัย มีคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม มีจิตสำนึกและความภูมิใจในความเป็นไทย ยึดมั่นการปกครองระบอบ ประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รังเกียจการทุจริตและต่อต้านการซื้อ ลิขสิทธิ์ ขาดเสียง สามารถก้าวทันโลก มีสุขภาพกาย สุขภาพใจที่สมบูรณ์ ห่างไกลยาเสพติด เป็นกำลังคนที่มีคุณภาพ มีทักษะความรู้พื้นฐาน ที่จำเป็น มีสมรรถนะ ความรู้ ความสามารถ สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. พัฒนาคุณภาพครูยุคใหม่ ที่เป็นผู้เอื้ออำนวยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ เป็นวิชาชีพ ที่มีคุณค่า มีระบบ การบวกรผลิต และพัฒนาครู และบุคลากรทางการศึกษา ที่มีคุณภาพมาตรฐานเหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูง

3. พัฒนาคุณภาพสถานศึกษา และแหล่งเรียนรู้ยุคใหม่ โดยพัฒนา คุณภาพสถานศึกษาทุกระดับและทุกประเภท ให้สามารถเป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีคุณภาพ

4. พัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการใหม่ ที่มุ่งเน้นการกระจายอำนาจสู่ สถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งการมีส่วนร่วม ของผู้ปกครอง ชุมชน และภาคเอกชน และทุกภาคส่วน มีระบบการบริหารจัดการที่มี ความโปร่งใส เป็นธรรม ตรวจสอบได้ มีการบริหารจัดการการเงินและงบประมาณที่เน้น ผู้เรียนเป็นสำคัญ กระทรวงศึกษาธิการโดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตระหนักในความสำคัญในการปฏิบัติงานรองรับกรอบการพัฒนาการศึกษาตามแนวทาง ปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สองดังกล่าว และหลักการการพัฒนาด้านคุณภาพ โอกาส และการมีส่วนร่วม จึงกำหนดนโยบายโครงการ “โรงเรียนดีศรีตำบล” เพื่อดำเนินการพัฒนา “โรงเรียนคุณภาพ” ในท้องถิ่นชนบทให้มีความพร้อมสามารถให้บริการทางการศึกษาที่มี คุณภาพ และเอื้อต่อการจัดการศึกษาปฐมวัยและการศึกษาพิเศษ ตลอดจนเป็นศูนย์รวม การบริการ และเป็นแหล่งการเรียนรู้ของชุมชน โดยให้ชุมชนมีส่วนร่วมและเกิดความรู้สึก เป็นเจ้าของ มีความเชื่อมั่น ศรัทธาส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนนำไปสู่การลดค่าใช้จ่าย ของผู้ปกครอง การสร้างสรรค์คุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชน โดยโรงเรียนและชุมชน สามารถจัดกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ และมีประสิทธิภาพ นำไปสู่ภาพความสำเร็จของ โรงเรียนดีศรีตำบลที่ว่า “โรงเรียนน่าอยู่ ครูดี นักเรียนมีคุณภาพ ชุมชน ร่วมใจใช้ประโยชน์ ร่วมกัน” ซึ่งการบริหารการศึกษาเป็นการถ่ายโอนอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบและการ ตัดสินใจจากส่วนกลาง หรือศูนย์รวมอำนาจไปสู่ส่วนต่างๆ ขององค์กรโดยให้ทุกส่วนได้มี ส่วนร่วมในการตัดสินใจในการบริหารการศึกษา (ธีระ รุญเจริญ (2548, หน้า 49)

วัตถุประสงค์ ภาพลักษณ์ ภารกิจสำคัญของโครงการโรงเรียนดีศรีตำบล

วัตถุประสงค์

นโยบายพัฒนาโรงเรียนดีศรีตำบล ถือเป็นภารกิจสำคัญที่สามารถสะท้อนหลักการของการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สองอย่างเป็นรูปธรรม กล่าวคือ เน้นการพัฒนาคุณภาพการศึกษาด้านโอกาสของนักเรียนในเขตชนบทในการได้เข้าเรียนโรงเรียนคุณภาพ และด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน และท้องถิ่น (คู่มือการดำเนินงานโรงเรียนดีศรีตำบล 2553, หน้า 7)

1. เพื่อพัฒนาโรงเรียนในชนบทระดับตำบลให้เป็น “โรงเรียนคุณภาพ” มีความพร้อมและความเข้มแข็งทั้งทางด้านวิชาการ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน การพัฒนาสุขภาพอนามัย การเรียนรู้อาชีพ และกิจกรรมบริการชุมชนอย่างมีคุณภาพ
2. เพื่อเพิ่มโอกาสการเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพสำหรับนักเรียนในท้องถิ่นชนบท
3. เพื่อส่งเสริมความร่วมมือ หรือการมีส่วนร่วมจากชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน นำไปสู่ความเข้มแข็งของโรงเรียนและรองรับการกระจายอำนาจ

ภาพลักษณ์

โรงเรียนดีศรีตำบลต้องได้รับการพัฒนา ให้เป็นโรงเรียนคุณภาพของชุมชน โดยการกำหนดคุณลักษณะ หรือ “ภาพลักษณ์” ของโรงเรียน ดังนี้ (คู่มือการดำเนินงานโรงเรียนดีศรีตำบล 2553, หน้า 7-8)

1. เป็นโรงเรียนคุณภาพ ตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยเฉพาะทางวิชาการ และการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนอยู่ในระดับสูงไม่ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศใน 5 กลุ่มสาระหลัก ได้แก่ ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ภาษาต่างประเทศ และสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม นักเรียนมีความเป็นเลิศ เช่น ด้านดนตรี กีฬา ศิลปะ และเทคโนโลยี
2. เป็นโรงเรียนที่มีความพร้อมด้านกายภาพ สะอาด ร่มรื่น และปลอดภัย
3. เป็นโรงเรียนทำมาหากิน ที่เน้นการพัฒนาพื้นฐานด้านอาชีพและการมีรายได้ระหว่างเรียน

4. เป็นโรงเรียนของชุมชน ที่มีความร่วมมือกับท้องถิ่น เป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ ให้บริการแก่ชุมชน และโรงเรียนอื่นๆ

ภารกิจสำคัญของโครงการโรงเรียนดีศรีตำบล

ภารกิจสำคัญของการพัฒนาโรงเรียนดีศรีตำบล (คู่มือการดำเนินงานโรงเรียนดีศรีตำบล 2553, หน้า 8-10) มีดังนี้

1. พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา และจัดการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นพัฒนาศักยภาพของนักเรียน ด้านวิชาการ พื้นฐานอาชีพ ดนตรี กีฬา ศิลปะ และเทคโนโลยี
2. ปลูกฝังคุณลักษณะอันพึงประสงค์ และพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ
3. ปรับภูมิทัศน์และสิ่งแวดล้อมให้สะอาด ร่มรื่น และปลอดภัย
4. จัดระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาอย่างเข้มแข็ง
5. บริหารจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนในชุมชน และท้องถิ่น
6. พัฒนาครูและบุคลากรตามแผนพัฒนารายบุคคล (ID-Plan)
7. สร้างความเข้มแข็งระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
8. พัฒนาโรงเรียนให้เป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ของชุมชน และให้บริการชุมชน

ในภาพรวมแล้วการดำเนินงานโครงการโรงเรียนดีศรีตำบลนั้นมีภารกิจที่สำคัญ คือ พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ปลูกฝังสมรรถนะอันพึงประสงค์และสมรรถนะผู้เรียน การปรับภูมิทัศน์ การจัดระบบประกันคุณภาพภายในการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม การพัฒนาบุคลากร การจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และพัฒนาโรงเรียนให้เป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ของชุมชน

ตัวชี้วัดความสำเร็จของโครงการโรงเรียนดีศรีตำบล

การที่โรงเรียนจะมุ่งสู่ความสำเร็จการเป็นโรงเรียนดีศรีตำบลได้นั้น จะต้องบรรลุเป้าหมาย ตัวชี้วัด ในด้านต่างๆ (คู่มือการดำเนินงานโรงเรียนดีศรีตำบล 2553, หน้า 18-20) ดังต่อไปนี้

1. โรงเรียนคุณภาพ
  - 1.1 ด้านนักเรียน

- 1.1.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน
- 1.1.2 คุณลักษณะอันพึงประสงค์และสมรรถนะผู้เรียน
- 1.1.3 พื้นฐานทางอาชีพ และการมีรายได้ระหว่างเรียน
- 1.1.4 ความเป็นเลิศ ด้าน ดนตรี กีฬา ศิลปะ และเทคโนโลยี
- 1.2 ด้านครูและบุคลากร
  - 1.2.1 ผู้บริหารเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง
  - 1.2.2 ครูมีคุณภาพ และเพียงพอ
- 1.3 ด้านโรงเรียน
  - 1.3.1 สะอาด ร่มรื่น ปลอดภัย เป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ ให้บริการแก่ชุมชนและโรงเรียนอื่นๆ
  - 1.3.2 เป็นโรงเรียน 3 D (Democracy / Decency / Drugs Free)
- 2. ประสิทธิภาพการบริหารจัดการ
  - 2.1 โรงเรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ ให้บริการแก่ชุมชนและโรงเรียนอื่นๆ
- 3. การมีส่วนร่วม
  - 3.1 ชุมชนและ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

ตัวชี้วัดความสำเร็จของโครงการโรงเรียนดีศรีตำบล

- 1. โรงเรียนคุณภาพ
  - 1.1 ด้านนักเรียน
    - 1.1.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน
      - ตัวชี้วัด
        - 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในการประเมินระดับชาติ 5 กลุ่มสาระการเรียนรู้หลัก
        - 2) นักเรียนมีความรู้และทักษะด้านภาษาอังกฤษหรือภาษาที่สองตามความถนัดและความสนใจ

เป้าหมาย

1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภาษาอังกฤษ และสังคมศึกษาในชั้น ป.3 ป.6 ม.3 และ ม.6 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับหรือค่าเฉลี่ยระดับประเทศ ภายใน 3 ปีการศึกษา หลังจากเป็นโรงเรียนดีศรีตำบล

2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภาษาอังกฤษ และสังคมศึกษาในชั้น ป.3 ป.6 ม.3 และ ม.6 มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าร้อยละ 55 ในปีการศึกษา 2561

3) นักเรียนชั้น ป.3 ขึ้นไปอ่านคล่อง เขียนคล่องทุกคน ภายใน 2 ปีการศึกษา หลังเป็นโรงเรียนดีประจำตำบล

4) นักเรียนไม่น้อยกว่าร้อยละ 70 สามารถใช้ภาษาที่สองเพื่อการสื่อสารในชีวิตประจำวันอย่างง่าย ๆ ได้

1.1.2 คุณลักษณะที่พึงประสงค์

ตัวชี้วัด

1) ผ่านการประเมินคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามหลักสูตร และบนพื้นฐานของความเป็นไทย

2) ผ่านการประเมินมาตรฐานคุณภาพภายนอก

3) มีความกตัญญูกตเวที สุภาพ ยิ้มไหว้ทักทาย สะอาด มารยาทดี และศรัทธาในสัมมาชีพ

เป้าหมาย

1) นักเรียนผ่านการประเมินคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามหลักสูตรสถานศึกษา ร้อยละ 100

2) นักเรียนผ่านการประเมินมาตรฐานคุณภาพภายนอกไม่น้อยกว่าระดับดี

3) นักเรียนมีความกตัญญูกตเวที สุภาพ ยิ้มไหว้ทักทาย สะอาด มารยาทดี และศรัทธาในสัมมาชีพ ไม่น้อยกว่าร้อยละ 90

1.1.3 พื้นฐานทางอาชีพ และมีรายได้ระหว่างเรียน

ตัวชี้วัด

- 1) สอนงานอาชีพที่สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น สามารถนำไปประกอบอาชีพได้
  - 2) ผลงานนักเรียน ผลิตภัณฑ์หรืองานบริการที่เกิดจากการ จัดกิจกรรมการเรียนการสอน สามารถจำหน่าย ให้บริการเกิดรายได้ระหว่างเรียน
- เป้าหมาย

- 1) นักเรียนทุกคนได้เรียนรู้งานอาชีพ และสามารถนำไป ประกอบอาชีพได้เมื่อจบการศึกษาไป อย่างน้อย 1 อาชีพ
- 2) นักเรียนมีรายได้ระหว่างเรียน ไม่น้อยกว่าร้อยละ 50

1.1.4 ความเป็นเลิศด้านดนตรี กีฬา ศิลปะ และเทคโนโลยี

ตัวชี้วัด

- 1) นักเรียนมีความสามารถและทักษะด้านดนตรี กีฬา ศิลปะ
  - 2) นักเรียนสามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ
- เป้าหมาย
- 1) นักเรียนมีความสามารถและทักษะที่เป็นเลิศในด้านดนตรี กีฬา ศิลปะ ด้านละ ไม่น้อยกว่าร้อยละ 5
  - 2) นักเรียนสามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ไม่น้อยกว่า

ร้อยละ 70

1.2 ด้านครูและบุคลากร

1.2.1 ผู้บริหารเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง

ตัวชี้วัด

- 1) บริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม โดยใช้วงจรคุณภาพ (PDCA)

เป้าหมาย

- 1) ผู้บริหารทุกคน
- 2) ครูมีคุณภาพ และเพียงพอ

ตัวชี้วัด

- 1) มีครูเพียงพอตามเกณฑ์

2) ครูพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

3) ครูมีจรรยาบรรณวิชาชีพ

เป้าหมาย

1) โรงเรียนมีครูเพียงพอตามเกณฑ์

2) ครูทุกคนมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องไม่น้อยกว่า 30

ชั่วโมง/ ภาคเรียน

3) ครูทุกคนมีจรรยาบรรณวิชาชีพ

1.3 ด้านโรงเรียน

1.3.1 สะอาด ร่มรื่น ปลอดภัย เป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ ให้บริการแก่ชุมชนและโรงเรียนอื่นๆ

ตัวชี้วัด

1) โรงเรียนมีอาคารเรียน อาคารประกอบ ห้องปฏิบัติการ สื่อและวัสดุอุปกรณ์เพียงพอ และมีระบบการใช้อย่างคุ้มค่า

2) โรงเรียนสะอาด ร่มรื่น ปลอดภัย (Clean Green Safe)

3) โรงเรียนมีวัฒนธรรมองค์กรที่สร้างสัมพันธภาพที่ดี ให้เอื้อต่อการเรียนรู้การทำงาน และการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

4) โรงเรียนเป็นศูนย์บริการชุมชนที่มีคุณภาพ

5) โรงเรียนเข้าร่วมกิจกรรมในชุมชนอย่างสม่ำเสมอ

6) โรงเรียนสร้างผลิตภัณฑ์ 1 โรงเรียน 1 ผลิตภัณฑ์

(OSOP)

เป้าหมาย

1) โรงเรียน มีอาคารเรียน อาคารประกอบ ห้องปฏิบัติการ สื่อวัสดุอุปกรณ์ มีระบบการใช้อย่างคุ้มค่า สะอาด ร่มรื่น ปลอดภัย (Clean Green Safe) มีวัฒนธรรมองค์กรที่สร้างสัมพันธภาพที่ดี ให้เอื้อต่อการเรียนรู้ การทำงาน และการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข เป็นศูนย์บริการชุมชนที่มีคุณภาพ เพียงพอ

2) โรงเรียนเข้าร่วมกิจกรรมในชุมชนอย่างสม่ำเสมอ

3) โรงเรียนมีผลิตภัณฑ์ของโรงเรียน (OSOP) อย่างน้อย 1

ผลิตภัณฑ์

1.3.2 เป็นโรงเรียน 3 D (Democracy / Decency / Drug Free)

ตัวชี้วัด

- 1) นักเรียนมีวิถีชีวิตประชาธิปไตยอย่างเข้มแข็ง เป็นอาสาสมัครด้านประชาธิปไตย ต่อต้านการซื้อสิทธิ ขายเสียงและรังเกียจการทุจริต ปฏิบัติหน้าที่ของตน รวมทั้งรักษาสีทิวทัศน์และสภาพของตนเองและเคารพในสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น
- 2) รักความเป็นไทย
- 3) นักเรียนไม่มีปัญหาสิ่งเสพติด

เป้าหมาย

- 1) นักเรียนไม่น้อยกว่าร้อยละ 90
2. ประสิทธิภาพการบริหารจัดการ
  - 2.1 โรงเรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ ให้บริการแก่ชุมชน และโรงเรียนอื่นๆ

ตัวชี้วัด

- 1) ใช้ทรัพยากรการบริหารของโรงเรียนร่วมกันในการจัดกิจกรรมของชุมชน และโรงเรียนอื่นๆ
- 2) มีห้องสมุดที่มีคุณภาพสำหรับให้บริการแก่ชุมชน
- 3) มีห้องคอมพิวเตอร์และระบบอินเทอร์เน็ตที่ทันสมัยสามารถให้บริการแก่ชุมชนได้
- 4) มีศูนย์กีฬาที่ชุมชนสามารถมาใช้ประโยชน์ได้

เป้าหมาย

- 1) ผู้รับบริการมีความพึงพอใจ ระดับมากไม่น้อยกว่าร้อยละ 90

3. การมีส่วนร่วม

- 3.1 ชุมชนและ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

ตัวชี้วัด

- 1) โรงเรียนทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- 2) นำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) มาจัดทำแผนพัฒนาฯ และนำแผนสู่การปฏิบัติร่วมกับชุมชน

เป้าหมาย

1) ทุกโรงเรียน

แนวทางการดำเนินงานโครงการโรงเรียนดีศรีตำบล

เพื่อให้การดำเนินงานพัฒนาคุณภาพโรงเรียนดีศรีตำบล บรรลุตาม วัตถุประสงค์ และภาพความสำเร็จที่กำหนด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดบทบาทหน้าที่และแนวทางการดำเนินงานของหน่วยงานในแต่ละระดับ โดยมี หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขต พื้นที่การศึกษา โรงเรียน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แต่ปัจจัยสำคัญที่สุดที่จะส่งผล ให้โรงเรียนดีศรีตำบลประสบผลสำเร็จ คือ ผู้บริหารหน่วยงานต่างๆ แต่ละระดับในฐานะ ผู้นำขององค์กรเพื่อผลักดันให้เกิดความสำเร็จเป็นโรงเรียนดี มีคุณภาพตามภาพ ความสำเร็จ จึงได้กำหนดแนวทางดำเนินงาน ดังนี้ (คู่มือการดำเนินงานโรงเรียนดีศรีตำบล 2553, หน้า 14)

1. บทบาทของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. บทบาทของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
3. บทบาทของโรงเรียน
4. บทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
5. บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนและครู
6. แนวทางการบริหารจัดการโครงการโรงเรียนดีประจำตำบลศรีตำบล
7. บทบาทหน้าที่และองค์ประกอบของคณะกรรมการพัฒนาโรงเรียนดีศรีตำบล และคณะทำงาน
8. แนวทางการจัดทำคู่มือปฏิบัติงานโรงเรียนดีศรีตำบล

1. บทบาทของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นองค์กรสนับสนุนในการดำเนินการตามโครงการโรงเรียนดีศรีตำบล เพื่อให้เกิดการพัฒนาความพร้อมของโรงเรียนให้สามารถบริการการศึกษาแก่นักเรียนอย่างมีคุณภาพ กระทรวงศึกษาธิการ (2553, หน้า 25) ได้จัดทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือกับกระทรวงมหาดไทยในการสนับสนุนโรงเรียนดีศรีตำบล ดูแล และการส่งเสริมความร่วมมือกับเครือข่ายผู้ปกครองคณะกรรมการ

สถานศึกษา องค์กรภาครัฐ และเอกชนประสานหน่วยงานหรือองค์กรอื่นๆ เช่น ชุมชน เอกชน สถาบันศาสนา สถานประกอบการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาและการระดมทรัพยากร ซึ่งมีบทบาทหน้าที่ดำเนินการดังนี้

1.1 ด้านการบริหารจัดการ

1.1.1 กำหนดกรอบแนวทางการดำเนินงาน แผนปฏิบัติงาน ตัวชี้วัดความสำเร็จ และปฏิทินการดำเนินงาน โดยจัดทำโครงการโรงเรียนดีศรีตำบล นำเสนอคณะกรรมการเพื่อขอความเห็นชอบและอนุมัติงบประมาณสนับสนุน

1.1.2 จัดทำแนวทางการคัดเลือกโรงเรียนดีศรีตำบล แจ้งให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดำเนินการคัดเลือกโรงเรียนดีศรีตำบลตามหลักเกณฑ์ที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนด โดยเน้นการทำ “ประชาคม” ที่ชุมชนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และโรงเรียนมีส่วนร่วมในการดำเนินการ

1.1.3 การสร้างความรู้ ความเข้าใจ แก่ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้อำนวยการโรงเรียน และผู้รับผิดชอบโครงการจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เกี่ยวกับโครงการโรงเรียนดีศรีตำบล และการจัดทำรายละเอียดการเสนอขอตั้งงบประมาณประจำปีของโรงเรียนดีศรีตำบล

1.1.4 ตั้งคณะทำงานพิจารณาจัดลำดับโรงเรียนดีศรีตำบลที่จะได้รับการพัฒนาเรียงลำดับตามหลักเกณฑ์ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และการพิจารณาจัดสรรงบประมาณตามเกณฑ์

1.1.5 จัดทำคู่มือการดำเนินงานโครงการโรงเรียนดีศรีตำบล ตลอดจนการประชาสัมพันธ์โครงการ

1.1.6 กำหนดกรอบและแนวทางการติดตาม ประเมินผล และการจัดทำรายงาน และการประกาศเกียรติคุณเพื่อสร้างขวัญและกำลังใจสำหรับโรงเรียนดีศรีตำบลที่มีผลงานดีเด่น

1.2 ด้านการเรียนรู้

1.2.1 ส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาหลักสูตรการจัดการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน

1.2.2 สนับสนุนการทำสื่อและนวัตกรรม เพื่อส่งเสริมศักยภาพครูและ
นักเรียน

1.2.3 พัฒนาครูทั้งระบบอย่างต่อเนื่อง

1.2.4 ส่งเสริมการวิจัย และพัฒนาการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนดี

ศรีตำบล

1.3 ด้านการมีส่วนร่วม

1.3.1 ประสานองค์กรหลักของกระทรวงศึกษาธิการขอความร่วมมือเพื่อการสนับสนุนทรัพยากร และบุคลากรโรงเรียนดีศรีตำบล

1.3.2 จัดทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) กับกระทรวงมหาดไทยในการสนับสนุน โรงเรียนดีศรีตำบล ดูแล และการส่งเสริมความร่วมมือของเครือข่ายผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน องค์การภาครัฐ และเอกชน

1.4 ด้านบรรยากาศและสิ่งแวดล้อม

1.4.1 กำหนดให้โรงเรียนดีศรีตำบลจัดทำผังเต็มรูปแบบโรงเรียนดีศรีตำบล เพื่อการรองรับการเพิ่มขึ้นของนักเรียน

1.4.2 กำหนดให้โรงเรียนดีศรีตำบลจัดสภาพแวดล้อมของโรงเรียนให้มีบรรยากาศน่าอยู่ น่าเรียน เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน

2. บทบาทของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่ส่งเสริม สนับสนุน ประสานงานให้กับโรงเรียนดีศรีตำบล ให้สามารถบริหารจัดการโรงเรียนได้อย่างมีคุณภาพ โดยมีบทบาทหน้าที่ดำเนินการดังนี้

2.1 ด้านการบริหารจัดการ

2.1.1 ศึกษาโครงการ กรอบแนวทางการดำเนินงานโรงเรียนดีศรีตำบลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.1.2 คัดเลือกโรงเรียนเข้าโครงการตามกรอบแนวทาง และเกณฑ์การคัดเลือกโรงเรียนตามที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนด โดยผ่านความเห็นชอบจากภาคีเครือข่าย

2.1.3 แจ้างการจัดสรรงบประมาณและร่วมกับโรงเรียนในการวางแผน และจัดทำรายละเอียดการใช้งบประมาณ

2.1.4 ประกาศแต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาโรงเรียนดีศรีตำบล คณะทำงานทั้งระดับเขตพื้นที่และระดับตำบล และร่วมดำเนินการกับโรงเรียนและภาคีเครือข่ายจัดทำแผนพัฒนาและแผนปฏิบัติการโรงเรียนดีศรีตำบล

- 2.1.5 จัดกระบวนการพัฒนาผู้บริหารโรงเรียน และครู
อย่างเหมาะสม เพื่อให้สามารถดำเนินงานบรรลุเป้าหมายความสำเร็จ
- 2.1.6 พัฒนาครูทุกคน และผู้เรียนให้มีความสามารถในการนำ
เทคโนโลยี สารสนเทศ และการสื่อสาร (ICT) มาใช้ในการเรียนการสอน
- 2.1.7 นิเทศ ติดตามความก้าวหน้าในการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการ
การของโรงเรียน อย่างน้อยภาคเรียนละ 2 ครั้ง
- 2.1.8 ประเมินโรงเรียนให้ได้มาตรฐานตามเกณฑ์ของโครงการ
โรงเรียนดีศรีตำบล
- 2.1.9 จัดทำรายงานผลการดำเนินงานต่อสำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาขั้นพื้นฐาน
- 2.1.10 ประชาสัมพันธ์ความสำเร็จของโรงเรียนทางวิทยุ โทรทัศน์
แผ่นพับ วารสารผ่านทาง website

2.2 ด้านการเรียนรู้

- 2.2.1 ส่งเสริม สนับสนุนให้โรงเรียนพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้
เป็นไปตามความต้องการของท้องถิ่น
- 2.2.2 พัฒนาครูให้มีความสามารถในการกระบวนการจัดการเรียนรู้
- 2.2.3 สร้างเครือข่ายโรงเรียน เพื่อให้โรงเรียนในเครือข่ายร่วมมือ
ช่วยเหลือกันในด้านวิชาการ และการใช้ทรัพยากรต่างๆ
- 2.2.4 ส่งเสริม สนับสนุนการบริการทางด้านวิชาการให้กับโรงเรียน
ขนาดเล็ก และโรงเรียนอื่นๆ ที่อยู่ใกล้เคียง เช่น การนำนักเรียนมาเรียนรวม การจัดการ
เคลื่อนที่ การวางแผนการจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลการเรียน
- 2.2.5 ส่งเสริมความร่วมมือด้านวิชาการระหว่างโรงเรียนดีศรีตำบล
โรงเรียนในพื้นที่โรงเรียนสู่มาตรฐานสากล การศึกษานอกระบบ ตามอัธยาศัย และ
สถาบันอุดมศึกษา
- 2.2.6 ส่งเสริม ประสานให้มีการแลกเปลี่ยนนักเรียนและบุคลากรทั้ง
ภายในประเทศและระหว่างประเทศ เพื่อการพัฒนาทางวิชาการ

2.3 ด้านบรรยากาศและสิ่งแวดล้อม

- 2.3.1 ส่งเสริมให้โรงเรียนดีศรีตำบลพัฒนาปรับปรุงภูมิทัศน์
บรรยากาศสิ่งแวดล้อม ให้เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอน

2.3.2 แจ้างการจั้ดสรร และแจ้างอนุม้ดิงบประมาณประจำงวด

ปรับปรุ้งภูมิทัศน์ และปรับปรุ้งซ่อมแซมอาคารเรียน อาคารประกอบ และสิ่งก่อสร้าง ให้โรงเรียนดำเนินการ

2.4 ด้านการมีส่วนร่วม

2.4.1 ร่วมกับโรงเรียนดีศรีตำบล ให้ความรู้ ความเข้าใจต่อภาคีเครือข่ายในเรื่องของความเป็นมาของโครงการ วัตถุประสงค์ แนวทางการดำเนินงานสภาพความสำเร็จให้ภาคีเครือข่ายเห็นความสำคัญ และสนับสนุนการดำเนินงานของโรงเรียน

2.4.2 สนับสนุน ส่งเสริม ประสานงาน ร่วมลงนามในบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) กับโรงเรียน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการสนับสนุนโรงเรียน และการระดมทรัพยากร

2.4.3 ประสานหน่วยงานหรือองค์กรอื่นๆ เช่น ชุมชน เอกชน สถาบันศาสนา สถานประกอบการ เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาและการระดมทรัพยากร

2.4.4 ส่งเสริมให้โรงเรียนเป็นศูนย์รวมให้บริการชุมชนในการแสวงหาความรู้ และบริการชุมชนอย่างจริงจังและต่อเนื่อง

3. บทบาทของโรงเรียน

โรงเรียนเป็นองค์กรทางการศึกษาที่สำคัญที่สุดในการพัฒนานักเรียนและปฏิบัติตามนโยบายกระทรวงศึกษาธิการ โดยเฉพาะโครงการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนสู่มาตรฐาน กิจกรรมพัฒนาโรงเรียนดีศรีตำบล เพื่อให้โรงเรียนในโครงการดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายตามตัวชี้วัด จึงกำหนดบทบาทของโรงเรียน ดังนี้

3.1 ด้านการบริหารจัดการ

3.1.1 ทำความตกลงเป็นบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) กับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการสนับสนุนดูแลโรงเรียนและการส่งเสริมความร่วมมือของเครือข่ายผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน องค์กรภาครัฐ และเอกชนเพื่อระดมทรัพยากร

3.1.2 จัดทำแผนพัฒนาโรงเรียนดีศรีตำบล ระยะ 4 ปี

3.1.3 จัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี

3.1.4 จัดทำแผนการนิเทศ และประเมินอย่างต่อเนื่อง

3.1.5 ดำเนินการตามระบบประกันคุณภาพภายในอย่างเข้มแข็ง เพื่อให้เห็นถึงความก้าวหน้าของการพัฒนาสู่โรงเรียนคุณภาพอย่างต่อเนื่อง

3.1.6 จัดทำ Web site ของโรงเรียนดีศรีตำบล

3.1.7 รายงานผลการดำเนินงานต่อสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

3.2 ด้านการเรียนรู้

3.2.1 จัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนอย่าง
เข้มข้น โดย

3.2.1.1 เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยเน้น
การอ่านออก เขียนได้ คิดเลขเป็น เป็นทักษะพื้นฐานของนักเรียนทุกคน

3.2.1.2 การเรียนรู้จากการฝึกปฏิบัติจริง และเน้นการคิดวิเคราะห์
ด้วยการเรียนแบบโครงงาน (project-based Learning) หรือการเรียนรู้โดยการแก้ปัญหา
(problem-based Learning)

3.2.1.3 ส่งเสริมให้นักเรียนแสดงออกเชิงสร้างสรรค์โดย
กระบวนการ หรือกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่เชื่อมโยงกับการบริการหรือพัฒนาชุมชนเพื่อ
สร้างจิต สาธารณะเป็นสมาชิกของชุมชนที่มีคุณภาพ นำไปสู่การรักและพัฒนาถิ่นฐาน
ของตน

3.2.2 การจัดการชั้นเรียน

3.2.2.1 คัดกรองนักเรียนชั้น ป.2 ขึ้นไป ที่อ่านหนังสือไม่ออก
ทุกคน

3.2.2.2 ตั้งคณะทำงานให้ความช่วยเหลือนักเรียนที่อ่านหนังสือไม่
ออก โดยกำหนดให้ครูทุกคนมีส่วนร่วมรับผิดชอบ

3.2.2.3 จัดกิจกรรมสอนซ่อมเสริมทั้งในและนอกชั่วโมงเรียน โดย
ใช้วิธีการและสื่อเทคโนโลยีประกอบอย่างเหมาะสม

3.2.2.4 จัดกิจกรรมเพื่อนสอนเพื่อน พี่สอนน้อง

3.2.2.5 จัดทำ จัดหา และพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เพื่อแก้ไขปัญหา
การอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้

3.2.2.6 ครูจัดกระบวนการเรียนรู้ แก้ปัญหาการเรียนของนักเรียน
เป็นรายบุคคล

3.2.2.7 ให้ผู้ปกครอง ชุมชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
เข้ามามีส่วนร่วมในการรณรงค์ให้นักเรียนอ่านออกเขียนได้

3.2.2.8 ให้มีการประเมินผลการอ่านออกเขียนได้ด้วยรูปแบบและวิธีการต่างๆ โดยมีระยะเวลาการประเมินที่ชัดเจนและนำผลการประเมินไปพัฒนาอย่างเป็นรูปธรรมและต่อเนื่อง

3.2.3 จัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์เป็นพิเศษ เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสำหรับนักเรียนทั้งเด็กที่มีความสามารถพิเศษ เด็กปกติ และเด็กกลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับที่ไม่พอใจ

3.2.4 จัดให้มีการเสวนาผลการเรียนของนักเรียนสำหรับปีการศึกษาต่อไป

3.2.5 จัดให้มีคลินิกกลุ่มสาระการเรียนรู้หลักเพื่อช่วยเหลือนักเรียน

3.2.6 การสร้างและพัฒนาเครือข่ายในการจัดการเรียนรู้ตามศักยภาพของผู้เรียน

3.2.7 มีการตรวจสอบการประเมินผลการเรียนระดับห้องเรียนในกลุ่มสาระการเรียนรู้หลัก

3.3 ด้านบรรยากาศและสิ่งแวดล้อม

3.3.1 กายภาพ

3.3.1.1 จัดบรรยากาศทางวิชาการของโรงเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้ สะอาด ร่มรื่น สวยงาม ปลอดภัย

3.3.1.2 อาคารเรียน อาคารประกอบ ห้องเรียน ห้องสมุด ห้องปฏิบัติการ สื่อและวัสดุอุปกรณ์เพียงพอ และมีระบบการใช้ย้อย่างคุ้มค่า

3.3.1.3 สร้างวัฒนธรรมองค์กรที่มีสัมพันธภาพที่ดีให้เอื้อต่อการเรียนรู้ การทำงาน และการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

3.3.1.4 โรงเรียนเป็นศูนย์รวมให้บริการชุมชนในการแสวงหาความรู้และบริการชุมชนอย่างเข้มแข็ง

3.4 ด้านการมีส่วนร่วม

3.4.1 สร้างเครือข่ายกับโรงเรียนอื่นๆ เพื่อความร่วมมือและช่วยเหลือกันทางวิชาการ เพื่อทำให้เกิดระบบการใช้ทรัพยากรร่วมกันให้ได้มากที่สุด

3.4.1.1 ให้บริการวิชาการสำหรับนักเรียนและครูจากโรงเรียนขนาดเล็กและโรงเรียนอื่นๆ ที่อยู่ใกล้เคียง เช่น การนำนักเรียนมาเรียนรวม การจัดครู

เคลื่อนที่ ความร่วมมือกันในการพัฒนาครูและวางแผนการจัดการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผลการเรียน เป็นต้น

3.4.1.2 มีเครือข่ายความร่วมมือกับโรงเรียนดีศรีตำบล โรงเรียนมาตรฐานสากลการศึกษานอกระบบและตามอัธยาศัย หรือสถาบันอุดมศึกษา

3.4.2 ประสานความร่วมมือจากครู บุคลากร หรือผู้ทรงคุณวุฒิ แสวงหาบุคคล หรือองค์กรทั้งในท้องถิ่นและภูมิภาคอื่น ในการให้ความร่วมมือ สนับสนุน การพัฒนาโรงเรียน

3.4.3 จัดให้มีแผนในการระดมทรัพยากร เพื่อเอื้อประโยชน์แก่การจัดการ การศึกษาของโรงเรียน และมีแนวทางชัดเจนในการนำทรัพยากรที่ได้ไปพัฒนา สนับสนุน ส่งเสริม ศักยภาพผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ

3.4.4 แต่งตั้งคณะกรรมการ / คณะทำงานจากทุกภาคส่วน

3.4.5 ร่วมมือกับชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการพัฒนา แหล่งเรียนรู้

3.4.6 นำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาช่วยในการเรียนการสอน

3.4.7 โรงเรียนและภาคีเครือข่ายร่วมกันประเมินแผน กระบวนการ ผลการดำเนินงานอย่างสม่ำเสมอ

3.4.8 เผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินงานไปยังชุมชน ภาคี เครือข่ายทุกภาคส่วน

3.4.9 ประกาศเกียรติคุณแก่ผู้ให้ความสนับสนุน ช่วยเหลือการ ดำเนินงานของโรงเรียน

4. บทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นองค์กรที่สำคัญในการพัฒนาท้องถิ่น การศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เป็นส่วนหนึ่งที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องการ ส่งเสริม โครงการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนสู่มาตรฐาน กิจกรรมพัฒนาโรงเรียนดีศรีตำบล ถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา จึงได้กำหนดบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ ดังนี้

4.1 ด้านบริหารจัดการ

4.1.1 ส่งเสริมและสนับสนุนด้านการศึกษาตามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) ระหว่างโรงเรียนกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

4.1.2 ให้การสนับสนุน ส่งเสริมด้านการศึกษาที่กำหนดไว้ใน
ข้อบัญญัติ

4.1.3 ร่วมติดตามและช่วยเหลือการดำเนินงานของโรงเรียนที่ได้รับ
การสนับสนุน ส่งเสริมให้บรรลุวัตถุประสงค์

4.2 ด้านการเรียนรู้

4.2.1 สนับสนุนการจัดการเรียนรู้

4.2.1.1 จัดหาอุปกรณ์การเรียน หนังสือเรียน สื่อการเรียน
การสอน เทคโนโลยีที่จำเป็นสำหรับการเรียนรู้และการสื่อสารอย่างเพียงพอ

4.2.1.2 สนับสนุนส่งเสริมกิจกรรมด้านดนตรี กีฬา ศาสนา
ศิลปวัฒนธรรม และประเพณีในท้องถิ่น

4.2.1.3 ให้ทุนการศึกษาสำหรับนักเรียนยากจน พิการ และด้อย
โอกาสตามความเหมาะสม

4.2.1.4 จัดงบประมาณค่าพาหนะหรือจัดหาพาหนะ และดูแล
เรื่องความปลอดภัยในการเดินทางของนักเรียน

4.2.2 สนับสนุนบุคลากรสำหรับให้บริการการศึกษาอย่างเพียงพอ

4.3 ด้านบรรยากาศและสภาพแวดล้อม

4.3.1 ปรับปรุงภูมิทัศน์ของโรงเรียน และบำรุง ดูแล รักษาให้สะอาด
สวยงามร่มรื่น ปลอดภัย

4.3.2 ติดตั้ง ดูแล บำรุงรักษาระบบสาธารณูปโภคให้ใช้งานได้อย่างมี
ประสิทธิภาพ

4.3.3 ปรับปรุง พัฒนาอาคารเรียน อาคารประกอบของโรงเรียนเพื่อ
เป็นศูนย์หรือแหล่งเรียนรู้ของชุมชน

4.3.4 จัดให้มีสนามกีฬาและสถานที่พักผ่อนสำหรับบริการนักเรียน
และประชาชนในชุมชนอย่างเพียงพอ

4.4 ด้านการมีส่วนร่วม

4.4.1 จัดการแข่งขันกีฬานักเรียนและเยาวชน

4.4.2 จัดและส่งเสริมการพัฒนาอบรม พัฒนาคุณธรรม จริยธรรม
นักเรียนและเยาวชน

4.4.3 จัดกิจกรรมวันสำคัญต่างๆ เกี่ยวกับชาติ ศาสนา และ
พระมหากษัตริย์

4.4.4 ศึกษาแหล่งเรียนรู้นอกสถานที่

5. บทบาทของผู้บริหาร

ผู้บริหารหรือผู้นำ ไม่ว่าจะหน่วยงานเล็กหรือหน่วยงานใหญ่ ย่อมมีบทบาทที่มีผลต่อความสำเร็จหรือประสิทธิผลของงานเป็นอย่างยิ่ง ความสำเร็จของงานทุกด้านขององค์กร ขึ้นอยู่กับผู้บริหาร หรือผู้นำ ซึ่งจะวินิจฉัยสั่งการ

ผู้บริหารโรงเรียนหรือสถานศึกษา มีหน้าที่ความรับผิดชอบและภารกิจหลักที่สำคัญ คือ รับผิดชอบงานทุกอย่างของสถานศึกษา ไม่ว่าจะเป็นการบริหารงานวิชาการ การบริหารงานธุรการและการเงิน การบริหารงานบุคคล การบริหารงานอาคารสถานที่และวัสดุอุปกรณ์ การบริหารงานกิจการนักเรียน การประชาสัมพันธ์และการสร้างสัมพันธ์อันดีกับชุมชน ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีขนาดใหญ่ย่อมมีบุคลากรมาก การบริหารงานเพียงคนเดียว อาจทำให้เกิดข้อบกพร่องได้ ผู้บริหารระดับสูงจึงมอบอำนาจบางอย่างให้ผู้อื่นปฏิบัติแทน หรืออาจแต่งตั้งหลายๆคน มารับมอบอำนาจลดหลั่นกันไปตามสายงาน

ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีอำนาจและหน้าที่รับผิดชอบตั้งแต่สูงสุดและลดระดับกันมา มีดังนี้ (เขาวเรศ วงศ์पालิย์, หน้า 24)

1. ผู้บริหารสูงสุดในโรงเรียน ได้แก่ ครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ หรือผู้อำนวยการ ซึ่งเรียกกันตามขนาดของโรงเรียนและระดับชั้นของเงินเดือน มีหน้าที่ดูแลรับผิดชอบงานทุกอย่างของโรงเรียน
2. ผู้ช่วยผู้บริหาร เป็นผู้ที่บริหารสูงสุดมอบอำนาจหน้าที่ให้ปฏิบัติ ดูแลรับผิดชอบงานเฉพาะด้าน เช่น ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ เป็นต้น
3. หัวหน้าหมวดวิชา เป็นผู้ดูแลรับผิดชอบงานของหมวดวิชา เช่น หมวดวิชาวิทยาศาสตร์ หมวดวิชาภาษาไทย แต่ละหมวดวิชาจะมีหัวหน้าดูแลในหมวดนั้นๆ
4. หัวหน้าฝ่าย มีอำนาจเทียบเท่ากับหัวหน้าหมวดวิชา แต่งานแตกต่างกันไป เช่น หัวหน้าฝ่ายการเงิน หัวหน้าฝ่ายกิจกรรม เป็นต้น

ผู้บริหารแต่ละระดับจะมีบุคลากรร่วมเป็นองค์การบริหารด้วย เช่น ผู้ช่วยผู้อำนวยการก็มีหัวหน้าหมวด หัวหน้าฝ่ายต่างๆ ก็มีส่วนเกี่ยวข้องอยู่ในความดูแล หัวหน้าหมวดวิชาที่มีอาจารย์ที่อยู่ในหมวดวิชานั้นๆ หัวหน้าฝ่ายก็มีผู้ปฏิบัติงานในฝ่ายนั้นๆ ช่วยเหลือปรึกษาหารือกัน

ทั้งนี้ผู้บริหารสถานศึกษายังมีบทบาทหน้าที่ในการเป็นผู้นำในการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาคุณภาพนักเรียนให้เป็นบุคคลที่ใฝ่รู้ใฝ่เรียนอย่างต่อเนื่อง สามารถคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาได้ รักเพื่อนมนุษย์ รักธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตลอดจนเป็นผู้มีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกลและมีจิตใจเป็นกลาง ในการจัดการเรียนการสอนให้นักเรียน ครูผู้สอนจะต้องปรับปรุงพัฒนาทักษะและประสบการณ์ในการสอนให้สอดคล้องกับความสามารถ ความสนใจ ความต้องการ และเจตคติของผู้เรียน โดยเน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง เน้นกระบวนการเรียนรู้ให้สามารถเรียนรู้เป็น เพื่อสามารถนำไปใช้ในการสร้างและเตรียมทรัพยากรมนุษย์ให้ประเทศมีคุณภาพที่เหมาะสมและสอดคล้องกับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศแบบยั่งยืน ซึ่งผู้บริหารโรงเรียนจะต้องกำหนดกลยุทธ์ โดยเปลี่ยนแปลงกระบวนการเรียนรู้ให้ผู้เรียนรู้จักแสวงหาความรู้และเรียนรู้ด้วยตนเอง

6. แนวทางการบริหารจัดการโครงการโรงเรียนดีศรีตำบล

เพื่อให้การดำเนินงานตามโครงการโรงเรียนดีศรีตำบล ประสบความสำเร็จ และบรรลุวัตถุประสงค์ตามโครงการ อย่างมีประสิทธิภาพ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เป็นหน่วยงานที่มีความสำคัญยิ่ง ในการนำนโยบายตามโครงการโรงเรียนดีศรีตำบลไปปฏิบัติให้เกิดรูปธรรมและผลก่อกำเนิดให้โรงเรียนดีศรีตำบล และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้ร่วมกันจัดการศึกษา ซึ่งในระยะเริ่มต้นโครงการให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา แต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาโรงเรียนดีศรีตำบลในระดับเขตพื้นที่และระดับตำบล เพื่อขับเคลื่อนนโยบายอำนวยการ ติดตามความก้าวหน้าของคณะทำงาน และประกาศแต่งตั้งคณะทำงาน ที่มาจาก 3 หน่วยงานในแต่ละตำบล คณะกรรมการดำเนินงานพัฒนาโรงเรียนดีศรีตำบล ในระดับตำบล เป็นคณะทำงานดำเนินการตามขั้นตอนรูปแบบการจัดการศึกษาโรงเรียนดีศรีตำบล ซึ่งคณะกรรมการมีองค์ประกอบ หน้าที่และขั้นตอนการดำเนินงาน

7. บทบาทหน้าที่และองค์ประกอบของคณะกรรมการพัฒนาโรงเรียนดีศรีตำบล และคณะทำงาน

เพื่อให้การดำเนินงานของโรงเรียนดีศรีตำบล ขับเคลื่อนไปสู่เป้าหมายที่ต้องการ เมื่อสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาได้คัดเลือกโรงเรียนดีศรีตำบลได้แล้ว ให้ประกาศแต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาโรงเรียนดีศรีตำบล และคณะอนุกรรมการฝ่ายต่างๆ เพื่อดำเนินงาน ตามกรอบดังต่อไปนี้ (คู่มือการดำเนินงานโรงเรียนดีศรีตำบล 2553, หน้า 24)

1. ระดับเขตพื้นที่การศึกษา มีคณะกรรมการพัฒนาโรงเรียนดีศรีตำบล ประกอบด้วยผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เป็นประธาน รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และผู้อำนวยการกลุ่มในสำนักงาน เป็นกรรมการผู้อำนวยการกลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษาเป็นกรรมการและเลขานุการ มีหน้าที่ ขับเคลื่อนนโยบายผู้อำนวยการ ติดตามความก้าวหน้า ของคณะทำงาน และประกาศแต่งตั้งคณะทำงานในแต่ละตำบล

2. ระดับตำบล มีคณะกรรมการดำเนินงานพัฒนาโรงเรียนดีศรีตำบล ประกอบด้วย

2.1 รอง ผอ.สพท. ที่ผอ.สพท.มอบหมาย	ประธาน
2.2 นายกองดีกรปกครองส่วนท้องถิ่น	รองประธาน
2.3 ประธานสภาตำบล	กรรมการ
2.4 ปลัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	กรรมการ
2.5 หัวหน้าส่วนการศึกษา	กรรมการ
2.6 หัวหน้าส่วนการคลัง	กรรมการ
2.7 ผู้แทนครูในโรงเรียน	กรรมการ
2.8 ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษา หรือปราชญ์ชาวบ้าน	กรรมการ
2.9 ผู้แทนกรรมการสถานศึกษา	กรรมการ
2.10 ศึกษาพิเศษ	กรรมการ
2.11 ผู้อำนวยการโรงเรียน	กรรมการ และเลขานุการ
2.12 นักวิชาการการศึกษา (สพท.)	กรรมการ และผู้ช่วยเลขานุการ
2.13 นักวิชาการการศึกษา (อปท.)	กรรมการ และผู้ช่วยเลขานุการ
2.14 ครูวิชาการโรงเรียน	กรรมการ และผู้ช่วยเลขานุการ

คณะกรรมการมีหน้าที่ดำเนินงานให้เป็นไปตามนโยบาย วางแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม ประสานแผนการดำเนินงาน ตรวจสอบ ติดตาม นิเทศงาน สร้างขวัญและกำลังใจ แก้ไขปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติงาน ให้คำปรึกษาและเสนอแนะการปฏิบัติงานฝ่ายต่างๆ เสนอแต่งตั้งคณะกรรมการฝ่ายต่างๆ ตามความจำเป็น

3. คณะกรรมการฝ่ายต่างๆ องค์ประกอบ คณะกรรมการ ให้ประกอบด้วย กรรมการจาก 3 หน่วยงาน จำนวนกรรมการในแต่ละ คณะ และบทบาทหน้าที่ให้กำหนดได้ตามความเหมาะสม เช่น

- 3.1 คณะกรรมการพัฒนาคุณภาพนักเรียนด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
- 3.2 คณะกรรมการพัฒนาคุณภาพนักเรียนด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์
- 3.3 คณะกรรมการพัฒนา ปรับปรุงภูมิทัศน์
- 3.4 คณะกรรมการส่งเสริม พัฒนางานอาชีพ และการหารายได้

ระหว่างเรียน

- 3.5 คณะกรรมการส่งเสริมศักยภาพของชุมชน ด้านการมีส่วนร่วม
- 3.6 คณะกรรมการติดตาม ประเมินผล และรายงานผล

แนวทางการดำเนินงานของคณะกรรมการดำเนินงานพัฒนาโรงเรียนดี

ศรีตำบล

เพื่อให้การปฏิบัติงานของคณะกรรมการดำเนินงานพัฒนาโรงเรียนดีศรีตำบลมีทุกภาคส่วนในสังคมมีส่วนร่วม ช่วยระดมความคิดเห็น ข้อเสนอแนะแนวทางแก้ไข ปัญหา สร้างความตระหนัก ในการมีส่วนร่วม ยอมรับในบทบาทหน้าที่ของแต่ละหน่วยงาน ร่วมดำเนินงานในทุกขั้นตอน และประกาศภารกิจตามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) ให้ประชาคมตำบลรับทราบร่วมกัน เพื่อสร้างรูปแบบการจัดการศึกษาโรงเรียนดีศรีตำบล จึงกำหนดขั้นตอนการดำเนินงานเป็น 5 ขั้นตอน ดังนี้ (คู่มือการดำเนินงานโรงเรียนดีศรีตำบล 2553, หน้า 25-26)

ขั้นตอนที่ 1 การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นสำหรับวางแผนพัฒนา

1. วัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหา อุปสรรคของการจัดการศึกษาโรงเรียนและจัดเรียงลำดับความสำคัญเร่งด่วน
2. กลุ่มเป้าหมาย ที่ใช้ในการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น ได้แก่
  - 2.1 นายอำเภอ หัวหน้าส่วนราชการระดับอำเภอ
  - 2.2 ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ผู้อำนวยการกลุ่มใน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และศึกษานิเทศก์
  - 2.3 นายก และรองนายก ปลัด หัวหน้าส่วน ประธานสภา และสมาชิก องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2.4 กำหนด มาตรการกำหนด และแพทย์ประจำตำบล ผู้ใหญ่บ้านและผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านทุกหมู่บ้าน หัวหน้าสถานีนามัย ผู้ทรงคุณวุฒิ/ผู้นำกลุ่มอาชีพ ในหมู่บ้าน / ประชาชน

3. วิธีดำเนินการ

3.1 การประชุมประชาคมตำบล ครั้งที่ 1 เพื่อรับทราบปัญหา อุปสรรค และความต้องการของประชาชน

3.2 การประชุมเชิงปฏิบัติการบุคลากรทั้ง 3 หน่วยงาน เพื่อวิเคราะห์สภาพแวดล้อม (SWOT ANALYSIS)

4. ระยะเวลาดำเนินการ กำหนดวันประชุมประชาคมตำบล และประชุมเชิงปฏิบัติการบุคลากรทั้ง 3 หน่วยงาน

5. ผลที่ได้รับ

5.1 ข้อสรุปสภาพปัจจุบัน ปัญหา อุปสรรคของการจัดการศึกษาโรงเรียนในเขตตำบล และจัดเรียงลำดับความสำคัญเร่งด่วน

5.2 ทราบปัญหา อุปสรรคด้านคุณภาพนักเรียน และความต้องการของโรงเรียน

5.3 ได้กรอบแนวคิดแนวทางในการแก้ไขปัญหา อุปสรรคร่วมกันของ 3 หน่วยงาน และทุกภาคส่วนในตำบลระดมความร่วมมือทุกด้าน ช่วยเหลือสนับสนุนการจัดการศึกษาของโรงเรียน

ขั้นตอนที่ 2 จัดทำร่างบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (MOU)

1. วัตถุประสงค์ เพื่อจัดทำร่างบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) ที่เป็นพันธะสัญญาระหว่าง 3 หน่วยงาน ต้องนำไปปฏิบัติงานให้เกิดผลสำเร็จตามตัวชี้วัด

2. กลุ่มเป้าหมาย หมายถึง คณะทำงานที่มาจาก 3 ฝ่าย ได้แก่

2.1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประกอบด้วยผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา คศึกษานิเทศก์และนักวิชาการศึกษา

2.2 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วย ประธานสภาตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น หัวหน้าส่วนการศึกษาและนักวิชาการศึกษา

2.3 โรงเรียนประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียนและครูวิชาการโรงเรียน

3. วิธีดำเนินการ ประชุมเชิงปฏิบัติการ วิเคราะห์ภารกิจหน่วยงาน 3 หน่วยงาน ตามระเบียบและกฎหมายของแต่ละหน่วยงาน หาความสัมพันธ์และความสอดคล้องของภารกิจ จัดกลุ่มภารกิจงานที่มีเป้าหมายเดียวกัน อภิปราย เสนอแนะ จนได้กลุ่มภารกิจของแต่ละหน่วยงานชัดเจน จัดทำร่างบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) และกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จทุกภารกิจ

4. ผลที่ได้รับ

4.1 ได้ร่างบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) ของ 3 หน่วยงาน ได้แก่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น และโรงเรียน

4.2 ได้ตัวชี้วัดความสำเร็จตามภารกิจ

ขั้นตอนที่ 3 การประชุมประชาคมตำบล เพื่อยอมรับและลงนามในบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ

1. วัตถุประสงค์

1.1 เพื่อรายงานความก้าวหน้าผลการดำเนินงานตามขั้นตอนที่ 1 และขั้นตอนที่ 2 ให้ประชาคมตำบลได้รับทราบ

1.2 เพื่อทำความเข้าใจและยอมรับ บทบาทหน้าที่ ของหน่วยงาน 3 หน่วยงานตามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (MOU)

1.3 เพื่อร่วมเป็นสักขีพยานในพิธีลงนามของหน่วยงาน 3 หน่วยงาน ในบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (MOU)

2. กลุ่มเป้าหมาย หมายถึง กลุ่มผู้เข้าร่วมประชุมประชาคมตำบลครั้งที่ 2 ได้แก่

2.1 นายอำเภอ หัวหน้าส่วนราชการระดับอำเภอ

2.2 ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ผู้อำนวยการกลุ่มในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และศึกษานิเทศก์

2.3 นายกและรองนายก ปลัด หัวหน้าส่วน ประธานสภา และสมาชิก องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น

2.4 กำนัน สารวัตรกำนัน และแพทย์ประจำตำบล ผู้ใหญ่บ้านและผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านทุกหมู่บ้าน หัวหน้าสถานีอนามัย ผู้ทรงคุณวุฒิ/ผู้นำกลุ่มอาชีพ ในหมู่บ้าน/ประชาชน ผู้ปกครองนักเรียน

3. วิธีดำเนินการ การประชุมประชาคมตำบล ครั้งที่ 2 เพื่อรายงานความก้าวหน้า ยอมรับบทบาทหน้าที่ของหน่วยงานตามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) และร่วมเป็นสักขีพยานในพิธีลงนาม

4. ผลที่ได้รับ

4.1 ประชาคมตำบล รับทราบความก้าวหน้าผลการดำเนินงานตามขั้นตอนที่ 1 และขั้นตอนที่ 2

4.2 ประชาคมตำบล มีความเข้าใจและยอมรับ บทบาทหน้าที่ของหน่วยงาน 3 หน่วยงานตามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (MOU)

4.3 ประชาคมตำบล ร่วมเป็นสักขีพยานในพิธีลงนามในบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (MOU)

ขั้นตอนที่ 4 การนำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) ไปปฏิบัติ

1. วัตถุประสงค์ เพื่อให้ทุกหน่วยงานได้ปฏิบัติตามภารกิจตามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) ที่ตนรับผิดชอบ อย่างเป็นรูปธรรม เป็นระบบต่อเนื่อง ตรวจสอบได้ มีระบบบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ

2. กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่

2.1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประกอบด้วยผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา หรือรองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ที่ได้รับมอบหมายศึกษานิเทศก์ และนักวิชาการศึกษา

2.2 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วย นายองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ปลัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หัวหน้าส่วนการศึกษา หัวหน้าส่วนการคลัง และนักวิชาการศึกษา

2.3 โรงเรียน ประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียน ครูวิชาการโรงเรียน และผู้แทนครูในโรงเรียน

2.4 ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษา หรือปราชญ์ชาวบ้าน และผู้แทนคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

3. วิธีดำเนินการ

3.1 ระดับหน่วยงาน นำภารกิจ ไปประชุมวางแผนกำหนดแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม/งบประมาณ สนับสนุน แต่งตั้งเจ้าหน้าที่รับผิดชอบรายตัวชี้วัด ดำเนินงานตามระบบพัฒนา และปรับปรุงงาน PDCA

3.2 ระดับตำบล มีคณะกรรมการพัฒนาโรงเรียนดีศรีตำบล เพื่อประสานแผน บริหารจัดการโครงการ แก้ไขปัญหาอุปสรรค และแต่งตั้งคณะกรรมการฝ่ายต่างๆ ตามความจำเป็น โดยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจัดทำเป็นประกาศแต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาโรงเรียนดีศรีตำบล

4. ผลที่ได้รับ

4.1 ผลผลิตตามตัวชี้วัดรายการกิจของแต่ละหน่วยงาน

4.2 นำผลการปฏิบัติงาน สะท้อนให้หน่วยงาน ได้ปรับปรุงกระบวนการทำงานให้ดีขึ้น และแก้ไขปัญหาอุปสรรคได้ทันท่วงที

ขั้นตอนที่ 5 การติดตาม ประเมินผลและรายงาน

1. วัตถุประสงค์ เพื่อติดตาม และประเมินผลการปฏิบัติตามภารกิจ ตัวชี้วัดของหน่วยงาน สะท้อนผลให้หน่วยงานนำไปปรับปรุง แก้ไขกระบวนการปฏิบัติงาน

2. กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่

2.1 ผู้บริหารโรงเรียน ประธาน และครูวิชาการโรงเรียน เลขาธิการ

2.2 คศึกษานิเทศก์ และนักวิชาการศึกษา

2.3 หัวหน้าส่วนการศึกษาก และนักวิชาการศึกษา

3. วิธีดำเนินการ

3.1 สร้างเครื่องมือเก็บข้อมูลรายตัวชี้วัด ปรับปรุงและพัฒนาเครื่องมือ

3.2 คณะอนุกรรมการติดตามและประเมินผล ติดตามผลการดำเนินงานภาคเรียนละ 2 ครั้ง สรุปผลการประเมินเพื่อประกอบการปรับปรุงพัฒนาการดำเนินงาน และรายงานผลต่อคณะกรรมการพัฒนาโรงเรียนดีศรีตำบล ปีละ 1 ครั้ง

4. ระยะเวลาดำเนินการ

4.1 ติดตาม และประเมินผล เพื่อปรับปรุงและพัฒนา ภาคเรียนละ 2 ครั้ง

4.2 ประเมินผลสัมฤทธิ์ของโครงการ ปีละ 1 ครั้ง

5. ผลที่ได้รับ

5.1 นำผลที่ได้ไปปรับปรุง แก้ไขกระบวนการปฏิบัติงาน ตามตัวชี้วัด

5.2 ทราบผลการดำเนินการโครงการโรงเรียนดีศรีตำบลในรอบปี

8. แนวทางการจัดทำคู่มือปฏิบัติงานโรงเรียนดีศรีตำบล

เพื่อให้การดำเนินงานของโรงเรียนดีศรีตำบลบรรลุผลสำเร็จได้ โรงเรียนควรจัดทำคู่มือหรือแผนการดำเนินงาน เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน กำกับ ติดตาม ประเมินผล และใช้ข้อมูลในการพัฒนา ปรับปรุงการปฏิบัติงาน คู่มือหรือแผนการดำเนินงานโรงเรียนดีศรีตำบล ควรมีส่วนประกอบดังนี้ (คู่มือการดำเนินงานโรงเรียนดีศรีตำบล 2553, หน้า 26)

ส่วนที่ 1

แนวคิด / หลักการ / วัตถุประสงค์ / เป้าหมาย / ยุทธศาสตร์

ส่วนที่ 2

วิธีการดำเนินงาน

1. ขั้นตอนการปฏิบัติงาน

2. แนวทางการพัฒนา

2.1 การพัฒนาคุณภาพนักเรียนด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

2.1.1 แผนงาน

2.1.2 แผนงบประมาณ

2.2 การพัฒนาคุณภาพนักเรียนด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์

2.2.1 แผนงาน

2.2.2 แผนงบประมาณ

2.3 การพัฒนา ปรับปรุงภูมิทัศน์

2.3.1 แผนงาน

2.3.2 แผนงบประมาณ

2.4 การส่งเสริม พัฒนางานอาชีพ และการหารายได้ระหว่างเรียน

2.4.1 แผนงาน

2.4.2 แผนงบประมาณ

2.5 การส่งเสริมศักยภาพของชุมชน ด้านการมีส่วนร่วม

2.5.1 แผนงาน

2.5.2 แผนงบประมาณ

ส่วนที่ 3

การติดตาม ประเมินผล และรายงานผล

1. วิธีการ
2. เครื่องมือ
3. การรายงาน

การนิเทศติดตาม และประเมินผลโครงการโรงเรียนดีศรีตำบล

การพัฒนาโรงเรียนดีศรีตำบล เป็นการพัฒนาจากพื้นฐานเดิมของแต่ละโรงเรียนให้เป็นโรงเรียนคุณภาพ สามารถดูแลเยาวชนในท้องถิ่นชนบทให้มีคุณภาพใกล้เคียงกับโรงเรียนในเมือง ดังนั้นโรงเรียนดีศรีตำบลเมื่อดำเนินการตามโครงการได้ระยะหนึ่ง จึงต้องมีการนิเทศ ติดตาม ประเมินผล เพื่อนำผลการประเมิน ไปช่วยในการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง เพื่อก้าวสู่ต้นแบบโรงเรียนดีศรีตำบลต่อไปการนิเทศ ติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานโครงการโรงเรียนดีศรีตำบล เป็นการนิเทศ ติดตาม ประเมินผล เพื่อส่งเสริม สนับสนุน พัฒนาปัจจัย กระบวนการและผลผลิตของโครงการให้มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล ควรเป็นการนิเทศ ติดตาม ประเมินผลที่เป็นกัลยาณมิตร เป็นการให้คำปรึกษา แนะนำ เป็นพี่เลี้ยงแก่ผู้บริหารโรงเรียน และครู ในการดำเนินการให้โรงเรียนดีศรีตำบลประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของโครงการ

หลักการแนวคิดในการนิเทศ ติดตาม ประเมินผลการดำเนินงาน

เป็นการติดตาม ประเมินผลเพื่อการพัฒนา โดยคำนึงถึงพื้นฐานของแต่ละโรงเรียนเป็นสำคัญและมีแนวคิดหลักที่สำคัญดังนี้

1. ประเมินเพื่อพัฒนาอย่างต่อเนื่อง คณะกรรมการจะเก็บข้อมูลระหว่างการพัฒนา หรือระหว่างการนิเทศเพื่อประกอบการพิจารณา
2. การประเมินพิจารณาคุณภาพของเป้าหมายของโครงการเป็นสำคัญ ประกอบด้วย คุณภาพนักเรียน คุณภาพครูและการจัดการเรียนการสอน คุณภาพผู้บริหาร และการบริหารจัดการสนับสนุน คุณภาพสื่อและแหล่งเรียนรู้
3. การพิจารณาคุณภาพกลุ่มเป้าหมายเป็นการพิจารณาผลเชิงประจักษ์ ประกอบกับข้อมูลระหว่างการพัฒนา

4. ผลเชิงประจักษ์ ในที่นี้หมายถึงข้อมูลที่ปรากฏในขณะประเมิน และข้อมูลประกอบการพิจารณา ได้แก่
    - 4.1 ข้อมูลพื้นฐานด้านความพร้อมของโรงเรียนก่อนเข้าร่วมโครงการ
    - 4.2 ข้อมูลที่เป็นสภาพปกติของโรงเรียนซึ่งส่วนหนึ่งมาจากคณะกรรมการที่เป็นผู้นิเทศและได้เก็บรวบรวมระหว่างการนิเทศ
    - 4.3 ข้อมูลที่เป็นผลงานของโรงเรียน ได้แก่
      - 4.3.1 จำนวนนักเรียน จำนวนครู
      - 4.3.2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 5 กลุ่มสาระหลัก ทุกระดับชั้น เปรียบเทียบกับปีการศึกษาที่ผ่านมาเพื่อให้เห็นแนวโน้ม และเปรียบเทียบกับค่าเฉลี่ยระดับเขตพื้นที่การศึกษา และระดับประเทศ
      - 4.3.3 สถิติการเรียนต่อในระดับที่สูงขึ้นหรือระดับอุดมศึกษา
      - 4.3.4 ผลงานดีเด่นของนักเรียน ครู และผู้บริหาร
      - 4.3.5 การขาดเรียนและการออกกลางคัน
  5. คุณภาพนักเรียนที่ปรากฏเป็นการสะท้อนกระบวนการจัดการเรียนการสอนการบริหารจัดการ การจัดกิจกรรมสนับสนุนการเรียนการสอน และการมีส่วนร่วมของชุมชน
  6. การสรุปผลการประเมินดำเนินการในรูปของคณะกรรมการ
  7. คณะกรรมการเป็นผู้มีความรู้ ความเข้าใจในการดำเนินงานที่สอดคล้องกับโครงการเป็นอย่างดี และมีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียนอย่างต่อเนื่องก่อนการประเมิน
  8. การสรุปผลในรูปของคณะกรรมการจะช่วยให้การประเมินมีความเที่ยงตรงและแสดงการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย
  9. การให้ข้อมูลย้อนกลับหลังการประเมินจะช่วยให้การพัฒนาคุณภาพโรงเรียนอย่างต่อเนื่องบนเส้นทางการก้าวสู่ต้นแบบโรงเรียนดีศรีตำบล
- หลังการประเมินคณะกรรมการจะมีข้อสังเกตและข้อเสนอแนะทั้งนี้เป็นการให้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และเพื่อการเป็นต้นแบบโรงเรียนดีศรีตำบล

การติดตามและประเมินผล

เพื่อให้ดำเนินงานตามโครงการโรงเรียนดีศรีตำบล ปรากฏผลงานทั้งปัจจัยกระบวนการปฏิบัติงาน ผลผลิตและผลลัพธ์ ตามตัวชี้วัด และปรับปรุงแก้ไขได้ทันที่

ให้มีคณะกรรมการนิเทศ ติดตาม และประเมินผลโครงการโรงเรียนดีศรีตำบลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นระยะดังนี้

1. ก่อนดำเนินโครงการ คณะกรรมการนิเทศ ติดตาม และประเมินผลโครงการโรงเรียนดีประจำตำบล ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และคณะกรรมการของเขตพื้นที่การศึกษา ให้คำแนะนำ ข้อเสนอแนะในการดำเนินงาน
2. ระหว่างดำเนินโครงการ คณะกรรมการนิเทศ ติดตาม และประเมินผลโครงการโรงเรียนดีศรีตำบล ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และคณะกรรมการของเขตพื้นที่การศึกษา ติดตามการดำเนินงาน ให้ปรึกษา แนะนำ สนับสนุนการดำเนินงานในระหว่างการดำเนินงานโครงการ
3. หลังการดำเนินโครงการ คณะกรรมการนิเทศ ติดตาม และประเมินผลโครงการโรงเรียนดีศรีตำบล ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และคณะกรรมการของเขตพื้นที่การศึกษา สรุปผลการดำเนินงานและประเมินผลสำเร็จของการดำเนิน

สำหรับประเด็นการติดตาม ประเมินผล และเครื่องมือเก็บข้อมูลสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จะได้จัดทำคู่มือติดตามและประเมิน เพื่อดำเนินการในระยะต่อไป

การรายงานผลการดำเนินงาน

เพื่อให้การดำเนินงานตามโครงการโรงเรียนดีศรีตำบล ปรากฏผลเชิงประจักษ์ทั้งด้านคุณภาพตามเป้าหมายที่กำหนด จึงควรกำหนดให้มีการรายงานผลการดำเนินงานระดับต่างๆ ดังนี้

1. โรงเรียนดีศรีตำบล จัดทำสรุปรายงานผลการดำเนินงานทุกกิจกรรม ส่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
2. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จัดทำสรุปรายงานผลการดำเนินงานในภาพรวมส่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
3. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สรุปผลการดำเนินงานในภาพรวม รายงานต่อกระทรวงศึกษาธิการ และประชาสัมพันธ์ต่อสาธารณชน

แนวคิดการประเมินโครงการโรงเรียนดีศรีตำบล

การบริหารโครงการโรงเรียนดีศรีตำบลให้สำเร็จนั้นผู้ที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนจะต้องมีความร่วมมือร่วมในการดำเนินการอย่างจริงจัง ตระหนัก เห็นความสำคัญ มีความรู้สึกว่าเป็นเจ้าของโรงเรียน (สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา, 2554, หน้า 5) ในการที่ดำเนินงานโครงการโรงเรียนดีศรีตำบลให้ประสบผลสำเร็จได้นั้นควรจะมีการดำเนินการในการประเมินผลการดำเนินงานโดยมีกระบวนการในการประเมินผล และการพัฒนาการดำเนินงานโครงการโรงเรียนดีศรีตำบลดังนี้

1. ศึกษา “คู่มือประเมินเพื่อพัฒนาคุณภาพโรงเรียนดีศรีตำบล”
2. กำหนดโครงสร้างการบริหารแบบมีส่วนร่วม มีการกำหนดบทบาทหน้าที่ตามโครงสร้างอย่างชัดเจน
3. วิเคราะห์สภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการของโรงเรียน
4. ใช้ยุทธศาสตร์ การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการโรงเรียนทุกระดับ ร่วมคิดร่วมวางแผน ร่วมดำเนินการ ร่วมประเมินผล ร่วมชื่นชมและภาคภูมิใจ
5. จัดทำแผนกลยุทธ์และมีการประเมิน เพื่อการพัฒนาปรับปรุงเป็นระยะ
6. กำหนดภารกิจสำคัญในพัฒนาโรงเรียน
  - 6.1 พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา และจัดการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นพัฒนาศักยภาพ ของนักเรียน ด้านวิชาการ พื้นฐานอาชีพ ดนตรี กีฬา ศิลปะ และเทคโนโลยี
  - 6.2 ปลูกฝังคุณลักษณะอันพึงประสงค์และพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ
  - 6.3 ปรับภูมิทัศน์และสิ่งแวดล้อมให้สะอาด ร่มรื่น และปลอดภัย
  - 6.4 จัดระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาอย่างเข้มแข็ง
  - 6.5 บริหารจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนในชุมชนและท้องถิ่น
  - 6.6 พัฒนาครูและบุคลากรตามแผนพัฒนารายบุคคล (ID-Plan)
  - 6.7 สร้างความเข้มแข็งระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
  - 6.8 พัฒนาโรงเรียนให้เป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ของชุมชน และให้บริการชุมชน
7. กำหนดภาพความสำเร็จ

- 7.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน
- 7.2 คุณลักษณะอันพึงประสงค์และสมรรถนะผู้เรียน
- 7.3 พื้นฐานทางอาชีพ และการมีรายได้ระหว่างเรียน
- 7.4 ความเป็นเลิศ ด้าน ดนตรี กีฬา ศิลปะ และเทคโนโลยี
- 7.5 ผู้บริหารเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง
- 7.6 ครูมีคุณภาพ และเพียงพอ
- 7.7 สะอาด ร่มรื่น ปลอดภัย เป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ ให้บริการแก่
ชุมชนและโรงเรียนอื่นๆ
- 7.8 เป็นโรงเรียน 3 D (Democracy / Decency / Drugs Free)
- 7.9 โรงเรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ ให้บริการแก่ชุมชนและโรงเรียน
อื่นๆ
- 7.10 ชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีส่วนร่วมในการจัด
การศึกษา
- 7.11 ดำเนินกิจกรรมโครงการให้บรรลุคุณภาพความสำเร็จ
- 7.12 ศึกษาคุณภาพการดำเนินงานโรงเรียนดีศรีตำบล เพื่อปรับปรุง
พัฒนาเป็นระยะ
- 7.13 ประชาสัมพันธ์การดำเนินงานโครงการและข้อค้นพบอย่างต่อเนื่อง
- 7.14 สรุปและรายงานผลการดำเนินงานโรงเรียนดีศรีตำบลต่อ
ผู้เกี่ยวข้อง ในการประเมินโครงการโรงเรียนดีศรีตำบลนั้น สำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษา ขั้นพื้นฐานได้กำหนดเกณฑ์พิจารณาออกเป็น 14 ข้อ คือ
- 7.14.1 มีแผนยุทธศาสตร์ชัดเจนและเชื่อมั่นว่าทำได้จริง
- 7.14.2 มีเป้าหมายในการพัฒนานักเรียนที่ชัดเจน เข้าใจตรงกัน
- 7.14.3 มีความสะอาดทุกแห่งที่เกิดจากจิตสำนึกของนักเรียน
- 7.14.4 มีบริเวณโดยรอบร่มรื่นสวยงามด้วยร่มเงาธรรมชาติ
- 7.14.5 มีบรรยากาศอบอุ่นเหมือนบ้าน สีสันสดใส
- 7.14.6 มีความปลอดภัย ปลอดภัยสารเสพติด
- 7.14.7 เปิดโอกาสให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) มีส่วนร่วม
เป็นเจ้าของ
- 7.14.8 มีห้องสมุด 3 ดี

7.14.9 มีห้องปฏิบัติการทางภาษา วิทยาศาสตร์ คอมพิวเตอร์ พร้อมสื่ออุปกรณ์ครบถ้วนและได้ใช้งานอย่างคุ้มค่า

7.14.10 มีศูนย์การเรียนรู้งานอาชีพครบวงจร สร้างงาน สร้างอาชีพ เพื่อหารายได้ระหว่างเรียน

7.14.11 เป็นศูนย์กีฬาชุมชน มีสนามกีฬา มีกิจกรรมและดูแลรักษาอย่างยั่งยืน

7.14.12 มีห้องสุขาที่ถูกละลักษณะ

7.14.13 ครูใช้แหล่งเรียนรู้ ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ใช้สื่อเทคโนโลยีทันสมัยในการสอน

7.14.14 ผู้บริหารได้รับการยอมรับในการเป็นนักพัฒนาและผู้นำการเปลี่ยนแปลง

กล่าวโดยสรุปแล้วการประเมินโครงการโรงเรียนดีศรีตำบลนั้นมีกระบวนการในการดำเนินการคือ ศึกษา “คู่มือประเมินเพื่อพัฒนาคุณภาพโรงเรียนดีศรีตำบล” กำหนดโครงสร้างการบริหารและบทบาทหน้าที่ วิเคราะห์สภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการของโรงเรียน ใช้ยุทธศาสตร์การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการโรงเรียนทุกระดับ จัดทำแผนกลยุทธ์และมีการประเมิน เป็นระยะ กำหนดภารกิจสำคัญในพัฒนาโรงเรียน กำหนดภาพความสำเร็จ ดำเนินกิจกรรมโครงการให้บรรลุภาพความสำเร็จ ศึกษาคุณภาพการดำเนินโครงการประชาสัมพันธ์การดำเนินงานโครงการและขอค้นพบ และ สรุปและรายงานผลการดำเนินงานโรงเรียนดีศรีตำบลต่อผู้เกี่ยวข้อง

การดำเนินงานโครงการโรงเรียนดีศรีตำบล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดสกลนคร

ด้วยแนวคิดของรัฐบาลที่จะปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง พ.ศ. 2552-2561 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2553, หน้า 2) ซึ่งกำหนดหลักการพัฒนาการศึกษาทั้งด้านคุณภาพ โอกาส และการมีส่วนร่วม ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้ลงมติเห็นชอบในหลักการโครงการ โรงเรียนดีศรีตำบล เมื่อวันที่ 27 เมษายน 2553 และมอบหมายให้กระทรวงศึกษาธิการโดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดำเนินโครงการ "โรงเรียนดีศรีตำบล" โดยมีเป้าหมายการพัฒนาในภาคการศึกษา 1/2553 โดยมีเกณฑ์ในการคัดเลือกโรงเรียน คือ จะต้องเป็นโรงเรียนที่เปิดสอนระดับประถมศึกษา

หรือโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา มีบริเวณพื้นที่กว้างขวางเพียงพอต่อการจัดหรือพัฒนากิจกรรมต่างๆ มีผู้บริหารที่มีศักยภาพสูงในการบริหารโรงเรียนแบบมีส่วนร่วมอยู่ในพื้นที่ที่มีการคมนาคมสะดวก เป็นศูนย์กลางระหว่างโรงเรียนด้วยกันและชุมชน และโรงเรียนจะต้องมีพื้นฐานความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชนตระหนักถึงความสำคัญของการปฏิบัติงานรองรับกรอบการพัฒนาการศึกษาตามแนวทางปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สองดังกล่าว และหลักการการพัฒนาด้านคุณภาพ โอกาส และการมีส่วนร่วม จึงกำหนดนโยบายโครงการโรงเรียนดีศรีตำบล เพื่อดำเนินการพัฒนาโรงเรียนคุณภาพ ในท้องถิ่นชนบทให้มีความพร้อมสามารถให้บริการทางการศึกษาที่มีคุณภาพ และเอื้อต่อการจัดปฐมนิเทศและการศึกษาพิเศษ ตลอดจนเป็นศูนย์รวมหรือเป็นแหล่งการเรียนรู้ของชุมชน โดยให้ชุมชนมีส่วนร่วมและเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของ มีความเชื่อมั่นศรัทธาและส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนดังกล่าว นำไปสู่การลดค่าใช้จ่ายของผู้ปกครอง การสร้างสรรค์คุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชน โดยโรงเรียนและชุมชนสามารถจัดกิจกรรมอันเป็นประโยชน์เพื่อบริการและเชื่อมความสัมพันธ์กับชุมชนได้อย่างต่อเนื่อง และมีประสิทธิภาพ นำไปสู่ภาพความสำเร็จของโรงเรียนดีศรีตำบล

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553, หน้า 3-4) ได้ตระหนักถึงแนวคิดการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพโรงเรียนโดยยึดหลักการพัฒนาคุณภาพโดยกำหนดพื้นที่เป็นฐาน (Area – based development) โดยเฉพาะการพัฒนาโรงเรียนระดับตำบลในท้องถิ่นชนบท สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจึงพิจารณาการดำเนินโครงการต่างๆ ภายใต้แผนปฏิบัติการไทยเข้มแข็งในความรับผิดชอบให้เชื่อมโยงและรองรับกับแนวนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการเกี่ยวกับการพัฒนาโรงเรียนดีศรีตำบล โดยได้ปรับกิจกรรมดำเนินโครงการต่างๆ มุ่งตรงไปสู่การพัฒนาโรงเรียนเป้าหมายที่การกำหนดให้เป็นโรงเรียนดีระดับตำบล เพื่อพัฒนาให้เป็นโรงเรียนที่มีคุณภาพ รวมทั้งสามารถเป็นศูนย์การเรียนรู้ให้แก่นักเรียนในตำบล นำไปสู่การใช้ทรัพยากรร่วมกัน ซึ่งนับเป็นการเพิ่มโอกาสให้นักเรียนในท้องถิ่นชนบทได้เข้าถึงบริการทางการศึกษาที่มีคุณภาพในทุกพื้นที่ของประเทศไทย

นโยบายพัฒนาโรงเรียนดีศรีตำบล จัดได้ว่าเป็นการดำเนินงานที่สามารถสะท้อนหลักการของการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สองอย่างเป็นรูปธรรม โดยเน้นการพัฒนาด้านคุณภาพการศึกษา ด้านโอกาสของนักเรียนในเขตชนบทในการได้เข้าเรียนโรงเรียนคุณภาพ และด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน และท้องถิ่น (สำนักงาน

คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2553, หน้า 13) และมีเป้าหมายเพื่อให้เป็นสถานศึกษาที่มีคุณภาพสำหรับเด็กในชนบทท้องถิ่น ให้มีโอกาสด้านการศึกษาที่เท่าเทียมกัน มีการพัฒนาคุณภาพทางการศึกษาและประชาชนทุกภาคส่วนในชุมชน โดยเฉพาะองค์ประกอบของส่วนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพทางการศึกษาในท้องถิ่นชนบท ให้มีความเพียบพร้อม ที่จะเป็ต้นแบบหรือศูนย์สาธิตการให้บริหารทางการศึกษาที่มีคุณภาพ ตลอดจนเป็นแหล่งเรียนรู้ของชุมชน ส่งผลให้ประชาชนเกิดความเชื่อมั่นและศรัทธาในการปฏิบัติงานของโรงเรียน ในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนในอนาคต โดยโรงเรียนและชุมชน สามารถจัดกิจกรรมอันเป็นประโยชน์ ในการบริการและเชื่อมความสัมพันธ์กับชุมชนอย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดสกลนคร จึงได้ทำการคัดเลือกโรงเรียนในสังกัดเข้าร่วมโครงการโรงเรียนดีศรีตำบล จำนวน 119 โรงเรียนจากตำบลต่างๆ ในจังหวัดสกลนคร ซึ่งเป็นโรงเรียนที่เปิดสอนในระดับประถมศึกษา และขยายโอกาสทางการศึกษา และเป็นโรงเรียนศรีตำบลทั้งหมด ซึ่งโรงเรียนเหล่านี้ก็ได้ดำเนินการตามโครงการมาตลอดมีการระดมทรัพยากรต่างๆ เพื่อการยกระดับโรงเรียนให้เป็นโรงเรียนที่มีคุณภาพตามเกณฑ์ที่กำหนดและผ่านการประเมินจนได้รับการรับรองเป็นโรงเรียนต้นแบบโรงเรียนดีศรีตำบลครบทั้ง 119 โรงเรียน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง “สภาพ ปัญหา และประสิทธิผลการดำเนินงานตามโครงการโรงเรียนดีศรีตำบล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดสกลนคร” ครั้งนี้ มีงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

งานวิจัยในประเทศ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมและการบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษา

คณิตฐา กลัดเนียม (2547, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาได้ศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหารงบประมาณของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา พบว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีส่วนร่วมด้านการเสนอปัญหา และ ความต้องการของท้องถิ่นในการจัดการศึกษารองลงมาคือทำให้ความเห็นชอบใน

แผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา ด้านการจัดหางบประมาณสนับสนุนคณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมระดับมากในเรื่องการระดมทุนหรือปัจจัยเพื่อสนับสนุน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีส่วนร่วมมากในเรื่อง การช่วยเหลือประชาสัมพันธ์ผลงานของสถานศึกษาให้ชุมชนได้รับรู้ รองลงมาคือมีส่วนร่วมช่วยเหลือให้ข้อคิดเห็น เสนอแนะและแก้ปัญหาในการจัดการศึกษาที่เกิดจากผลการดำเนินงานของสถานศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะคือ ด้านการวางแผนจัดการศึกษาปัญหาที่สำคัญคือการได้รับจัดสรรงบประมาณน้อยไม่เพียงพอกับความต้องการ เพราะอนุมัติล่าช้าจำนวนเงินไม่แน่นอนให้การดำเนินงานไม่เป็นไปตามแผน หน่วยงานระดับหน่วยเหนือขึ้นไปควรมีแผนงาน และการวางแผนการบริหารงานแน่นอน และ ที่ชัดเจน สัมมนาจัดหาเอกสารให้ความรู้แก่คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเกี่ยวกับนโยบาย และการวางแผนงบประมาณ ด้านการแสวงหาและการจัดสรรงบประมาณพบว่าชุมชนเข้าใจว่าการจัดหางบประมาณเป็นหน้าที่ของรัฐ และไม่มีกำลังทรัพย์สนับสนุน ด้านการใช้จ่ายเงินของสถานศึกษาพบปัญหาคือไม่มีการชี้แจงชุมชนรับทราบหรือดำเนินการไปแล้วแจ้งให้ทราบภายหลัง

เกียรติศักดิ์ วงศ์รักไทย (2549, บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษา เรื่อง การนำนโยบายโครงการยกระดับคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็กไปปฏิบัติ ศึกษากรณีโรงเรียนบ้านปางสากลุ่มโรงเรียน เวียงสา 3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาน่านเขต 1 พบว่า ด้านผลของการดำเนินงานและปัจจัยที่ทำให้การนำนโยบายโครงการยกระดับคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็กไปปฏิบัติประสบความสำเร็จ ปัจจัยที่ทำให้การนำนโยบายโครงการยกระดับคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็กไปปฏิบัติประสบความสำเร็จ คือ การมีงบประมาณ การประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม มีบุคลากรที่เพียงพอ มีวัสดุอุปกรณ์ และเครื่องมือที่พร้อมได้รับการสนับสนุนจากบุคลากรในหน่วยงานและส่วนที่เกี่ยวข้อง

พัชรินทร์ จูแวน (2549, หน้า 61-62) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา ของโรงเรียนบ้านบ่อหลวง อำเภอฮอด จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ส่วนใหญ่มีส่วนร่วมแสดง ความคิดเห็นในการเสนอข้อมูลสภาพปัจจุบันของโรงเรียน วางแผนส่งเสริมการจัดกิจกรรม ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นประสานงานกับชุมชนในการพัฒนาโรงเรียนช่วยเหลือด้านแรงงานใน การพัฒนาการศึกษาของโรงเรียน ระดมทุนในรูปแบบต่างๆ เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการพัฒนาโรงเรียน แนะนำให้นักเรียนไปศึกษาต่อ ปลูกฝังให้นักเรียนเป็นผู้ที่มีวินัย คุณธรรม จริยธรรม ส่วนข้อเสนอแนะนั้น อยากให้ทางโรงเรียนมีการประชุม

สัมมนาเกี่ยวกับการวางแผน และ การประเมินผล พร้อมทั้งสร้างสัมพันธชุมชนที่ีระหว่างสถานศึกษาและชุมชน

ภัทรภรณ์ มานิตย์ (2550, หน้า 81) ได้ศึกษาการจัดการแหล่งเรียนรู้ของกลุ่มโรงเรียนโป่งสา จังหวัดแม่ฮ่องสอน พบว่า ในด้านการจัดการแหล่งเรียนรู้ที่ได้ศึกษานั้น พบว่า มีการวางแผนการใช้แหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา สํารวจข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้ เปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการวางแผนการใช้แหล่งเรียนรู้ และกำหนดครูผู้รับผิดชอบด้านแหล่งเรียนรู้ แต่ไม่ได้จัดสรรงบประมาณเพื่อเป็นค่าตอบแทนวิทยากรท้องถิ่น ไม่เปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการวางแผนการใช้แหล่งเรียนรู้ และไม่เปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการอุดหนุนด้านงบประมาณ ทางด้านการใช้แหล่งเรียนรู้ จากผลการศึกษาพบว่า มีการใช้แหล่งเรียนรู้ประเภทธรรมชาติ ให้ความรู้ในการใช้แหล่งเรียนรู้กับผู้เรียน ได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหารและครูให้ใช้แหล่งเรียนรู้ มีการใช้แหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา แต่ไม่มีการสำรวจ ความต้องการของชุมชนในการใช้แหล่งเรียนรู้ ไม่จัดแหล่งเรียนรู้ให้เพียงพอต่อความต้องการ และไม่ให้ความรู้ในการใช้แหล่งเรียนรู้กับชุมชน

นิตยา วงษ์กันยา (2552, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัญหาและความต้องการในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครสมุทรปราการ จำแนกตามสถานภาพในการทำงาน วุฒิการศึกษาและประสบการณ์ในการทำงาน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ จำนวน 232 คน พบว่า 1) ผู้บริหารและครูผู้สอนโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครสมุทรปราการ มีปัญหาในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนความต้องการในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนอยู่ในระดับมาก 2) ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครสมุทรปราการ จำแนกตามสถานภาพในการทำงาน วุฒิการศึกษาและประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการจัดกิจกรรมแตกต่างกันอย่างมีนัยทางสถิติที่ .05

ทศพร สิทธิธนชัย (2552, หน้า 89) ได้ศึกษาปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนอู่เม้าประชาสรรค์ พบว่า โรงเรียนได้ตระหนักและเห็นคุณค่าการจัดแหล่งเรียนรู้ มีนโยบายแผนการดำเนินงานและโครงการในการจัดแหล่งเรียนรู้ ปัญหาที่พบคือ ขาดการนิเทศติดตามการจัดแหล่งเรียนรู้อย่างเป็นระบบและต่อเนื่องงบประมาณที่จัดสรรให้กับแหล่งเรียนรู้ต่างๆในโรงเรียนยังมีน้อย

ไม่เพียงพอสอดคล้องต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ บุคลากรมีภาระงานรับผิดชอบมากขาดการสนับสนุน การเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์แนวทางการดำเนินการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ประกอบด้วย การอบรม การศึกษาดูงาน การประชุมการวางแผนการปฏิบัติงานนำมาเป็นแนวทางในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน ผลการพัฒนาการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน การปรับเปลี่ยนการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้สภาพแวดล้อม จำนวนทรัพยากรและการดำเนินงาน อยู่ในระดับมาก สถิติการเข้ามาใช้แหล่งเรียนรู้แต่ละแห่งมากขึ้น ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการอยู่ในระดับมาก ผลจากการดำเนินงานตามขั้นตอนต่างๆ ทำให้ครูในโรงเรียนได้รู้จักและเข้าใจกระบวนการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมนำไปสู่การดำเนินการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียน

ปนิดา ปันดอน (2553, หน้า 45) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในการจัดการโรงเรียนแม่ตีนวิทยาคม อำเภออมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่ พบว่าการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาด้านวิชาการ ส่วนใหญ่มีส่วนร่วมให้ความเห็นชอบในแผนปฏิบัติการประจำปี ติดตามผลการดำเนินงาน ในลักษณะการรายงานผลการปฏิบัติงานของโรงเรียน ให้ข้อเสนอแนะและปรับปรุง แผนการปฏิบัติการประจำปี ให้คำแนะนำในการจัดการเรียนรู้ในสาระภูมิปัญญา ท้องถิ่น ส่งเสริมให้เด็กในพื้นที่บริการได้รับการศึกษาโดยการประชาสัมพันธ์รณรงค์แก่ ผู้ปกครอง จัดหางบประมาณสนับสนุนการแข่งขันทักษะทางวิชาการ ให้คำแนะนำ การศึกษาต่อแก่ผู้เรียน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนในฝัน

นิวัตร นาคะเวช (2548, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการดำเนินงาน ของโรงเรียนต้นแบบในโครงการหนึ่งอำเภอ หนึ่งโรงเรียนในฝัน จำนวน 100 โรงเรียน จากโรงเรียนที่ได้รับการรับรองเป็นโรงเรียนต้นแบบทั่วประเทศ ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพการดำเนินงานของโรงเรียนต้นแบบโดยภาพรวมอยู่ในระดับดี ความสำเร็จของโรงเรียนต้นแบบที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ โรงเรียนมีเครื่องคอมพิวเตอร์ เชื่อมต่อระบบเครือข่าย การจัดบรรยากาศสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ โรงเรียน พัฒนาห้องสมุดและแหล่งเรียนรู้ให้เพียงพอต่อความต้องการของผู้เรียน
2. สภาพการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนต้นแบบ โดยภาพรวมอยู่ในระดับ ดี ความสำเร็จของโรงเรียนต้นแบบที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ การจัดบรรยากาศและ

สภาพแวดล้อมในโรงเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้ ส่งเสริมผู้เรียนแสวงหาความรู้โดยใช้ คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตและการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนรู้จักทำงานเป็นทีม

3. คุณลักษณะและการปฏิบัติของผู้เรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับดี จุดอ่อนของนักเรียนที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ นักเรียนละเว้นสิ่งเสพติดและอบายมุข นักเรียนสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และนักเรียนดูแลรักษาสุขภาพให้แข็งแรงสมบูรณ์ อยู่เสมอ และนักเรียนรู้จักใช้คอมพิวเตอร์ในการเรียนเพื่อสืบค้นข้อมูลทางอินเทอร์เน็ตได้

4. การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียน โดยภาพรวมอยู่ระดับดี จุดเด่นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ การให้ความร่วมมือกับโรงเรียนในการส่งเสริมและการแก้ปัญหาบุตรหลาน กวดขัน ดูแลเอาใจใส่การเรียน ของบุตรหลานและแนะนำเกี่ยวกับการเลือกรับข้อมูลข่าวสารจากสื่อต่างๆ

5. ความพึงพอใจของผู้บริหาร ครู โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ นักเรียนสามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการ เรียนรู้ โรงเรียนมีระดับคุณภาพมาตรฐานที่สูงขึ้น การจัดระบบดูแลและช่วยเหลือนักเรียนที่ เข้มแข็ง การเพิ่มศักยภาพในการใช้เทคโนโลยี การเชื่อมโยงข้อมูลโดยใช้อินเทอร์เน็ตและ อินเทอร์เน็ตและการพัฒนาสิ่งแวดล้อมแหล่งเรียนรู้และใช้ประโยชน์อย่างคุ้มค่า ความพึงพอใจของผู้ปกครองโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ นักเรียนละเว้นสิ่งเสพติดและอบายมุข นักเรียนมีคุณธรรมจริยธรรม มีทักษะ การใช้ ภาษาไทย และมีความรู้ความสามารถที่ศึกษาต่อในระดับสูงได้

6. สภาพ ปัญหา และอุปสรรคของโรงเรียนต้นแบบโรงเรียนส่วนใหญ่ ต้องการได้รับการจัดสรรงบประมาณ อาคารเรียน ห้องปฏิบัติการและคอมพิวเตอร์เพิ่มเติม สื่อเทคโนโลยีเพื่อจัดการเรียนรู้ไม่เพียงพอ ขาดอัตรากำลังครู การพัฒนาครูไม่ต่อเนื่อง และเท่าเทียมกันทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ พื้นฐานความรู้เดิมของนักเรียนบางส่วนไม่ เพียงพอ ชุมชนให้การสนับสนุนร่วมมืออยู่ในระดับน้อยและไม่ต่อเนื่อง

ไชยภพ อุตสาหะ (2548, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาปัญหา การดำเนินการของโรงเรียนในโครงการหนึ่งอำเภอ หนึ่งในโรงเรียนในพื้นที่ของจังหวัดร้อยเอ็ด โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบปัญหาการดำเนินการของโรงเรียนในโครงการ หนึ่งอำเภอ หนึ่งในโรงเรียนในพื้นที่ของจังหวัดร้อยเอ็ด ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาการดำเนินงาน ของโรงเรียนในโครงการหนึ่งอำเภอ หนึ่งในโรงเรียนในพื้นที่ของจังหวัดร้อยเอ็ด ทั้งโดยรวม และรายด้านมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่าง

ผู้บริหารและครูผู้สอนในโรงเรียนในโครงการหนึ่งอำเภอ หนึ่งโรงเรียนในฝันของจังหวัด ร้อยเอ็ดโดยรวมแตกต่างกัน

ศรีทัศน์ วิรัชวา (2550, หน้า 163-170) ได้ทำการวิจัยสภาพ ปัญหา และประสิทธิผลการปฏิบัติงานของโรงเรียนในโครงการหนึ่งอำเภอ หนึ่งโรงเรียนในฝัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร พบว่า สภาพการปฏิบัติงานอยู่ในระดับ ปานกลางทุกๆ ด้าน ปัญหาการปฏิบัติงานอยู่ระดับปานกลาง และประสิทธิผลอยู่ในระดับ ปานกลางทุกๆ ด้านด้วยเช่นกัน แต่ที่น่าสนใจคือ ความพึงพอใจของนักเรียนอยู่ในระดับ มากทุกๆ ด้าน ส่วนแนวทางการพัฒนาประสิทธิผลการดำเนินงานของโรงเรียนในโครงการ หนึ่งอำเภอ หนึ่งโรงเรียนในฝันของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนครนั้นศรีทัศน์ วิรัชวา ได้เสนอแนวทางไว้หลายๆ ด้าน ได้แก่ ด้านชุมชนสัมพันธ์ ด้านการกำกับดูแล และด้านงบประมาณ

เรวัธน์ โนนคู่เขตโขง (2550, หน้า 143) ได้ทำการศึกษาปัญหาการ ดำเนินงานโรงเรียนในโครงการหนึ่งอำเภอ หนึ่งโรงเรียนในฝัน ในเขตตรวจราชการที่ 10 ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาการดำเนินงานของโรงเรียนในโครงการหนึ่งอำเภอ หนึ่งโรงเรียน ในฝัน อยู่ในระดับปานกลางทั้ง 4 ด้าน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้าน กระบวนการจัดการเรียนการสอนภายใน ด้านการเรียนรู้และพัฒนา ด้านงบประมาณและ ทรัพยากร และด้านนักเรียน ผลการเปรียบเทียบข้อมูลพบว่า ปัญหาการดำเนินงานไม่ แตกต่างกัน นอกจากนี้ยังได้เสนอแนะแนวทางในการพัฒนาการดำเนินงานว่า ในด้าน นักเรียนควรมีการใช้สื่อ ICT อย่างหลากหลายมากขึ้น และควรมีการส่งเสริมให้พัฒนา ทักษะในการสื่อสารมากขึ้น ส่งเสริมสนับสนุนให้นักเรียนมีรายได้ระหว่างเรียน ด้าน กระบวนการจัดการเรียนการสอนภายใน ควรเร่งรัดให้ครูมีการจัดการเรียนการสอนผ่าน ระบบเครือข่ายมากขึ้น พัฒนาหลักสูตรของโรงเรียนให้มีความโดดเด่นมากขึ้น พัฒนาการ เรียนการสอนให้เป็นที่ยอมรับของชุมชนโดยนักเรียนที่จบการศึกษาต้องมีการศึกษาต่อ หรือประกอบอาชีพที่ให้ความรู้ ความสามารถมากขึ้น ด้านการเรียนรู้และการพัฒนา ควร พัฒนาคู่มือและผู้บริหารให้มีความสามารถทางการสื่อสารด้วยเทคโนโลยีที่ทันสมัยมากขึ้น ด้านงบประมาณและทรัพยากรควรเพิ่มการสนับสนุนงบประมาณทั้งทางราชการและภาคี เครือข่ายอุปถัมภ์ และพัฒนาการใช้งบประมาณอย่างถูกต้องเหมาะสม มีประสิทธิภาพมาก ยิ่งขึ้น

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนดีศรีตำบล

กาญจนา หงส์สยาพร (2554, บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาการประเมินโครงการโรงเรียนดีศรีตำบล : กรณีศึกษา โรงเรียนบ้านวังเกษตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 พบว่า ผลการประเมินโครงการ ภาพรวมทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับมากโดยกลุ่มผู้ประเมินทุกกลุ่มให้ผลการประเมินในระดับมากทั้ง 4 ด้าน ด้านสภาพแวดล้อม พบว่า อยู่ในระดับมาก โดยรายชื่อโครงการสามารถพัฒนา การเรียนรู้ สื่ออาชีพของผู้เรียนในอนาคตได้อย่างเป็นรูปธรรม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ โครงการ มีการส่งเสริมให้สถานศึกษา มีการพัฒนาสื่อ/แหล่งเรียนรู้และเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ ที่ทันสมัย ส่วนรายชื่อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด พบว่า ผู้บริหารยึดหลักประสานพลัง สรรค์สร้าง ศรัทธา มุ่งวิชาการ ด้านปัจจัยนำเข้า พบว่าอยู่ในระดับมาก โดยรายชื่อ การจัดบุคลากร ในการรับผิดชอบโครงการโรงเรียนดีศรีตำบลของโรงเรียน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ การจัดวัสดุ ครุภัณฑ์และอุปกรณ์เพื่อสนับสนุนและพัฒนาโครงการโรงเรียนดีศรีตำบล ส่วนรายชื่อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด พบว่า มีห้องคอมพิวเตอร์และระบบอินเทอร์เน็ตที่ทันสมัย สามารถให้บริการแก่ชุมชนได้ ด้านกระบวนการ พบว่า อยู่ในระดับมาก โดยรายชื่อมีการนำข้อมูลสารสนเทศในการดำเนินโครงการที่ผ่านมาเพื่อปรับปรุงพัฒนาโครงการโรงเรียนดีศรีตำบล มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ มีการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการโครงการโรงเรียนดีศรีตำบลของโรงเรียนอย่างเหมาะสมและชัดเจน 3 ส่วน รายชื่อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด พบว่า มีวัฒนธรรมองค์กรที่มีประสิทธิภาพและมิตรภาพที่ส่งผลต่อ การทำงานการเรียนรู้และการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ด้านผลผลิต พบว่า อยู่ในระดับ มาก โดยรายชื่อ โรงเรียนเป็นความภาคภูมิใจของสังคม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ผู้เรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์และมีบุคลิกภาพที่แจ่มใส ยิ้มไหว้ ทักทายกัน ส่วนรายชื่อ ที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือผู้เรียนมีคุณลักษณะในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและประเพณีอันดีงาม ของไทย

ชัชวาลย์ กันนางค์ (2554, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาสภาพความพร้อมเพื่อเป็นโรงเรียนดีศรีตำบล ของโรงเรียนบ้านपालาน อำเภอเมือง แม่ฮ่องสอน ประชากรที่ใช้ในการศึกษาประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษา คณะครู สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล และบุคลากรโรงเรียนบ้านपालาน ในปีการศึกษา 2554 จำนวน 45 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสอบถามที่ถามเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวข้างต้น นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์โดยใช้ความถี่และร้อยละผลการศึกษารูปได้ดังนี้ โรงเรียน

บ้านป่าลาน อำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน มีความพร้อมเพื่อเป็นโรงเรียนดีศรีตำบลในทุกด้าน ในด้านโรงเรียนคุณภาพ พบว่า ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย มีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมาย ในการพัฒนานักเรียน และส่วนใหญ่มีเป้าหมายส่งเสริมความสัมพันธ์กับชุมชนในการพัฒนา นักเรียน รวมทั้งผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายเข้าใจเป้าหมายการพัฒนานักเรียนแต่เกินครึ่งเห็นว่าไม่พร้อมในเรื่องนักเรียนดูแลห้องน้ำห้องส้วม ไม่เป็นระเบียบ และสวยงาม นอกจากนี้ยังมีความพร้อมด้านบริหารจัดการและด้านการมีส่วนร่วม ซึ่งส่วนใหญ่เห็นว่าทั้งสองด้านมีความพร้อมมากที่สุด ในด้านปรับปรุงระบบงานให้เกิดความคล่องตัวในการปฏิบัติงาน อย่างมีประสิทธิภาพ จัดระบบและมาตรการในการดูแลซ่อมบำรุง คงสภาพเป็นต้นแบบโรงเรียนดีประจำตำบล และมีผลงานเป็นที่ยอมรับจากโรงเรียนอื่นโดยเป็นแหล่งศึกษาดูงาน รวมทั้งองค์การบริหารส่วนตำบลร่วมประเมินผลการดำเนินงานของโรงเรียนเพื่อการปรับปรุง พัฒนา และโรงเรียนร่วมกันสร้างเครือข่ายการพัฒนากับหน่วยงานอื่น พร้อมส่งเสริม พัฒนาการศึกษา โดยมีแผนการพัฒนาร่วมกับโรงเรียนอย่างเป็นทางการ มีเพียงบางส่วนที่เห็นว่าไม่พร้อมในเรื่องการจัดระบบและมาตรการในการดูแลซ่อมบำรุง และคงสภาพเป็นต้นแบบโรงเรียนดีศรีตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบลไม่พร้อมสนับสนุนงบประมาณ บุคลากร หรือ วัสดุ ครุภัณฑ์ในการดำเนินงานของโรงเรียน

เกลิณี ชิวปรีชา (2555, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนา รูปแบบ การบริหาร แบบมีส่วนร่วมสำหรับโรงเรียนดีศรีตำบล พบว่า สภาพปัจจุบันของการบริหารแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนดีศรีตำบล ในภาพรวม ใช้รูปแบบโดยผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลัก อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน การวางแผน อยู่ในระดับมาก การนำแผนไปสู่การปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ส่วนการประเมินผลอยู่ในระดับปานกลาง และสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนดีศรีตำบล ในภาพรวม ใช้รูปแบบโดยผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลัก อยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน การวางแผนอยู่ในระดับมากที่สุดการนำแผนไปสู่การปฏิบัติ อยู่ในระดับมาก ส่วนการประเมินผลโดยครูเป็นหลักอยู่ในระดับมาก ความต้องการจำเป็นในการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยครูและชุมชนเป็นหลักเรียงลำดับ ดังนี้ การประเมินผล การนำแผนไปสู่การปฏิบัติ และการวางแผน ส่วนรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมสำหรับโรงเรียนดีศรีตำบล ควรใช้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมสำหรับโรงเรียนดีประจำโดยครูและชุมชนเป็นหลัก โดยมีหลักการ แนวคิด และวัตถุประสงค์ของรูปแบบ และองค์ประกอบของการบริหาร ประกอบด้วย การวางแผน การนำแผนไปสู่การปฏิบัติ และการประเมินผลโดยครูและชุมชนเป็นหลัก

จตุพร ทั้งทอง (2555, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารโรงเรียนของโรงเรียนดีศรีตำบล การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารโรงเรียนของโรงเรียนดีศรีตำบล รุ่นที่ 1 จำนวน 182 โรงเรียน ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง 124 โรงเรียน มีผู้ให้ข้อมูลจากโรงเรียน 106โรงเรียน ประกอบด้วยผู้อำนวยการและครูผู้สอน รวม 212 คน เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัยเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการบริหารเป็นแบบตรวจสอบรายการ(Checklist)และปัญหาการบริหารเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า(Rating scale) วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า เมื่อพิจารณาค่าความถี่และค่าร้อยละของสภาพการบริหารโรงเรียนของโรงเรียนดีศรีตำบลนั้น 1) ด้านการพัฒนาผู้เรียน มีการส่งเสริมให้สมาชิกชุมชนรักและพัฒนาถิ่นฐานของตน โดยการร่วมกิจกรรมต่างๆ ของชุมชนมากที่สุด และมี การแลกเปลี่ยนนักเรียนและบุคลากรภายในและต่างประเทศน้อยที่สุด 2) ด้านการพัฒนาปัจจัยพื้นฐาน มีการจัดสภาพของโรงเรียนให้สะอาดโดยทำห้องเรียนและห้องปฏิบัติการให้มีความน่าอยู่ น่าเรียนมากที่สุด และมีการสร้างสระว่ายน้ำและศูนย์กีฬาโดยบริหารจัดการร่วมกับองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นน้อยที่สุด 3) ด้านการพัฒนาบุคลากร ผู้บริหารโรงเรียนมีคุณสมบัติในการบริหารโรงเรียนดีศรีตำบลโดย มีวุฒิทางการบริหาร และผ่านการฝึกอบรม สัมมนาทางการบริหารโรงเรียนของโรงเรียนดีศรีตำบลและมีการจัดครูสอนได้ตรงตามวิชาเอกใน 5 วิชาหลัก ครบทุกระดับชั้นมากที่สุดเท่ากัน 4) ด้านการจัดเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการและทรัพยากรทางการศึกษานั้น มีเครือข่ายความร่วมมือกับโรงเรียนหรือสถาบันการศึกษาที่อยู่ในพื้นที่เดียวกันคือโรงเรียนในฝันและสถาบันอุดมศึกษาในท้องถิ่น รองลงมาคือ การบริการวิชาการสำหรับโรงเรียนใกล้เคียง โดยการจัดครูเคลื่อนที่ไปสอนหมุนเวียนในรายวิชาที่ขาดแคลนครู 5) ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน ผู้ปกครองมีส่วนร่วมโดยร่วมแสดงความคิดเห็น ดิชม ให้คำแนะนำการปฏิบัติงานของบุคลากรในโรงเรียน รองลงมาคือ ชุมชนมีส่วนร่วมโดยร่วมแสดงความคิดเห็น ดิชม ให้คำแนะนำการปฏิบัติงานของบุคลากรในโรงเรียน 6) ด้านการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนมีการประเมินตนเอง รองลงมาคือ การกำหนดแผนปฏิบัติการรายปีและแผนพัฒนา ระยะ 4 ปี ส่วนปัญหาการบริหารโรงเรียนของโรงเรียนดีศรีตำบลนั้น พิจารณาจากค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานโดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ตามลำดับดังนี้ 1) ด้านการนำแผนไปปฏิบัติ 2) ด้านการประเมินผล 3) ด้านการวางแผน

บุญฤทธิ์ วิชัย (2555, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาผลการประเมินประสิทธิผลการดำเนินงานและประเมินโครงการโรงเรียนดีศรีตำบลของโรงเรียนบุญยศรีสวัสดิ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ผลการวิจัยพบว่า

1. ประสิทธิภาพของการดำเนินงานตามบทบาทของโรงเรียน ผู้บริหารและครูของโรงเรียนดีศรีตำบลของโรงเรียนบุญยศรีสวัสดิ์ ใน 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการ ด้านการเรียนรู้ ด้านบรรยากาศและสิ่งแวดล้อม ด้านการมีส่วนร่วม และด้านผู้บริหารและครู ตามความคิดเห็นของกลุ่มผู้บริหาร ครู บุคลากรและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และกลุ่มผู้ปกครองของนักเรียน ในภาพรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่ามีประสิทธิผลอยู่ในระดับมากทุกด้านเช่นกัน

2. ผลการประเมินโครงการโรงเรียนดีศรีตำบลของโรงเรียนบุญยศรีสวัสดิ์ ใน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านสภาพแวดล้อม (Context) ด้านปัจจัยสนับสนุน (Input) ด้านกระบวนการ (Process) และด้านกระบวนการ (Process) ตามความคิดเห็นของกลุ่มผู้บริหาร ครู บุคลากร และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และกลุ่มผู้ปกครองของนักเรียน ในภาพรวมทุกด้านอยู่ในระดับมากและผ่านเกณฑ์การประเมิน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าผลการประเมินอยู่ในระดับมากและผ่านเกณฑ์การประเมินทุกด้านเช่นกัน

3. ปัญหา และข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ตามความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม ปรากฏผลดังนี้ ด้านปัจจัยในการดำเนินงานของโครงการผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เห็นควรให้มีการสนับสนุนด้านสื่อการสอน คอมพิวเตอร์ สนามกีฬา พร้อมอุปกรณ์ รองลงมาคือให้จัดสรรงบประมาณเพิ่มเติมอย่างเพียงพอและจัดสรรครูเพิ่มหรือพัฒนาบุคลากรด้วยการอบรมสัมมนา ตามลำดับ ด้านการจัดกระบวนการเรียนการสอน ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ เห็นควรให้ส่งเสริมนักเรียนเกี่ยวกับการอ่าน การคิดคำนวณ รองลงมาคือส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ ส่วนด้านผลผลิตของโครงการผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีความประสงค์อยากให้โรงเรียนส่งเสริมการมีรายได้ระหว่างเรียน เช่น ทำน้ำดื่มเป็นตราของโรงเรียน ส่งเสริมการเลี้ยงไก่ เลี้ยงปลา เพาะเห็ด และปลูกผัก และทำสินค้าหนึ่งโรงเรียนหนึ่งผลิตภัณฑ์(OSOP) ออกมาขาย

รัตนา สิทธิราช (2555, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาผลการดำเนินงาน ปัญหา และ ข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหาการดำเนินงานโครงการโรงเรียนดีศรีตำบลของโรงเรียนพร้าวบูรพา อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาสรุปได้ว่าผลการดำเนินงานโครงการโรงเรียนดีศรีตำบลของโรงเรียนพร้าวบูรพา มีระดับความสำเร็จในภาพรวมอยู่ที่ระดับพอใช้ จำแนกเป็น ระดับ ดีมาก มี 4 ด้าน คือ การมีแผนยุทธศาสตร์ที่ชัดเจน เชื่อมมั่นว่าทำ

ได้จริง การเป็นศูนย์กีฬาชุมชน มีสนามกีฬา มีกิจกรรม และดูแลรักษาอย่างยั่งยืน การมีบรรยากาศอบอุ่นเหมือนบ้าน สีสันสดใส และการมีบริเวณโดยรอบร่มรื่นสวยงามด้วยร่มเงา ระดับดี มี 4 ด้าน คือ การมีความปลอดภัยปลอดภัยเสพติด การมีเป้าหมายในการพัฒนาที่ชัดเจนเข้าใจตรงกัน การที่ผู้บริหารได้รับการยอมรับในการเป็นนักพัฒนา และผู้นำการเปลี่ยนแปลง และการมีความสะอาดทุกแห่งที่เกิดจากจิตสำนึกของนักเรียน ระดับ พอใช้ มี 4 ด้าน คือ การมีห้องสมุด 3 ดี การมีห้องปฏิบัติการทางภาษา วิทยาศาสตร์ คอมพิวเตอร์ พร้อมสื่ออุปกรณ์ครบถ้วนและได้ใช้งานอย่างคุ้มค่า ครูใช้แหล่งเรียนรู้ ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ใช้สื่อเทคโนโลยีทันสมัยในการสอนและการเปิดโอกาสให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนร่วมเป็นเจ้าของระดับ ปรับปรุง มี 2 ด้าน คือ การมีศูนย์การเรียนรู้ฐานอาชีพครบวงจร สร้างงานสร้างอาชีพ เพื่อหารายได้ระหว่างเรียน และการมีห้องสุขาที่ถูกสุขลักษณะ ส่วนปัญหาและข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหาพบว่า ขาดการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนการดำเนินงานต่างๆขาดแคลนงบประมาณในการพัฒนาอาคารสถานที่ การปรับปรุงห้องปฏิบัติการต่างๆ และการตกแต่งห้องเรียน และปรับปรุงห้องสุขา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการน้อย ขาดการประชาสัมพันธ์ และจัดหาแหล่งสำหรับขายผลิตภัณฑ์ของนักเรียน ห้องขาดการจัดทำข้อมูลแหล่งเรียนรู้ และภูมิปัญญาท้องถิ่นอย่างเป็นระบบ ขาดสื่อ ICT ที่ครูจะนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหา คือ ผู้บริหารควรสร้างความตระหนักและเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาสถานศึกษา ทุกฝ่ายควรร่วมมือกันในการระดมทรัพยากรทางการศึกษาและจัดสรรงบประมาณในการพัฒนาอาคารสถานที่ ห้องสุขา ห้องปฏิบัติการต่างๆ และสร้างแหล่งเรียนรู้มากขึ้น ครูควรจัดทำข้อมูลแหล่งเรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่นและนำแหล่งเรียนรู้มาใช้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนมากขึ้น โรงเรียนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรมีความร่วมมือทางวิชาการมากขึ้น ควรส่งเสริมการพัฒนาและจำหน่ายผลิตภัณฑ์ของนักเรียนให้มากขึ้น และ ครูควรมีการสร้างและพัฒนาสื่อ ICT ให้มากขึ้น

ฉัตรพันธ์ อวนศรี (2556, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาสภาพและแนวทางการดำเนินงานโครงการโรงเรียนดีศรีตำบล ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 2 ซึ่งมี 3 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพการดำเนินงานโครงการโรงเรียนดีศรีตำบล เลือกกลุ่มเป้าหมายแบบเจาะจงเป็นโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการจำนวน 3 โรงเรียน ผู้ให้ข้อมูลได้แก่ ผู้บริหารและครูรวม 47 คน เครื่องมือที่ใช้ เป็นแบบสอบถาม ใช้

โปรแกรมสำเร็จรูปวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยร้อยละ ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระยะ
 ที่ 2 การศึกษากรณีศึกษาโรงเรียนในโครงการโรงเรียนดีศรีตำบลที่ประสบความสำเร็จ โดยใช้
 การสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง เพื่อสร้างกรอบแนวทางการดำเนินงาน และระยะที่ 3
 เพื่อศึกษาแนวทางการดำเนินงานโครงการโดยการจัดสนทนากลุ่มผู้เกี่ยวข้องผลการวิจัย
 พบว่า 1. สภาพการดำเนินงานโครงการโรงเรียนดีศรีตำบลโดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ใน
 ระดับ “มาก” เมื่อพิจารณาสภาพการดำเนินงานทั้ง 5 ด้าน พบดังนี้ 1) ด้านการวางแผน
 พบว่า สถานศึกษามีการกำหนดเป้าหมาย ยุทธศาสตร์ และแนวปฏิบัติของโครงการอยู่ใน
 แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด และบุคลากรมีการร่วมมือกับชุมชน
 วิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการดำเนินงานตามโครงการมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด 2) ด้านการ
 จัดการเรียนรู้ พบว่า ครูและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง มีการอบรมพัฒนาให้เกิดความรู้ความเข้าใจ
 ในการนำหลักสูตรสถานศึกษาไปสู่การปฏิบัติ มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด และสถานศึกษามีการ
 ส่งเสริมการใช้นวัตกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด 3) ด้านการจัด
 สภาพแวดล้อม พบว่า สถานศึกษามีการจัดทำป้ายนิเทศเพื่อประชาสัมพันธ์ สื่อสาร
 และให้ความรู้ที่สวยงามและทันสมัย มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด และการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่
 สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้ต่างๆ มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด 4) ด้านกระบวนการฝึกนิสัย พบว่า
 สถานศึกษามีการสร้างความรู้ความเข้าใจร่วมกันถึงลักษณะนิสัยที่พึงประสงค์ของนักเรียน
 มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด และการจัดกิจกรรมส่งเสริมทักษะชีวิตในการดำเนินชีวิตประจำวัน
 มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด และ 5) ด้านผลลัพธ์การดำเนินงาน พบว่า นักเรียนมีการเข้าร่วม
 กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ที่โรงเรียนและท้องถิ่นจัดขึ้น มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด และสถานศึกษามี
 จำนวนนักเรียนเพิ่มมากขึ้น มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด 2. แนวทางการดำเนินงานโครงการโรงเรียน
 ดีศรีตำบล พบดังนี้ 1) ด้านการวางแผน พบว่า โรงเรียนควรสร้างความตระหนักจากทุก
 ภาคส่วน ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการวางแผนจากคณะครู และกระจายอำนาจให้หัวหน้า
 กลุ่มงานในการกำกับติดตาม และทำบันทึกความเข้าใจ (MOU) แนวทางการสนับสุนนกับ
 องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น 2) ด้านการจัดการเรียนรู้ พบว่า โรงเรียนควรปรับกิจกรรม
 การเรียนรู้ที่เน้นการปฏิบัติจริงและจัดการเรียนรู้ระดับปฐมวัยแบบมอนเทสเซอร์รี่ จัดสร้าง
 ห้องปฏิบัติการที่เน้นสื่อ ICT รองรับการจัดการเรียนรู้ทางไกล 3) ด้านการจัดสภาพแวดล้อม
 พบว่า สถานศึกษาควรกำหนดเป้าหมายให้ชัดเจน ส่งเสริมการมีส่วนร่วมด้านทุนทรัพย์
 จากทุกภาคส่วน และส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากนักเรียนในการดูแลรักษา 4) ด้านกระบวนการ
 ฝึกนิสัย พบว่า โรงเรียนควรส่งเสริมการฝึกนิสัยเรื่องความสะอาด ความเป็นระเบียบ

การตรงต่อเวลา ความสุภาพ ความมีวินัย เคารพและอดทน โดยการฝึกปฏิบัติจริง และส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมดำเนินงาน 5) ด้านผลลัพธ์การดำเนินงาน พบว่าด้านนักเรียน ประสบกับปัญหาผลสัมฤทธิ์ วิชาภาษาอังกฤษ ด้านครู ได้รับการพัฒนาองค์ความรู้ใน วิชาชีพอย่างต่อเนื่อง ด้านผู้บริหารสถานศึกษา ได้รับการยอมรับศรัทธาจากคณะครู ชุมชน และผู้บังคับบัญชา ด้านโรงเรียน เกิดระบบการบริหารอย่างมีส่วนร่วม และด้านชุมชน เกิดความเชื่อมั่นในคุณภาพการศึกษา

มงคล ทองเสียน (2556, บทคัดย่อ) แนวทางการประเมินโครงการโรงเรียน ตีศรีตำบล โดยใช้รูปแบบการนิเทศภายในโรงเรียนแบบร่วมพัฒนาได้กำหนดวัตถุประสงค์ ดังนี้ 1) เพื่อสร้างแนวทางการประเมินโครงการโรงเรียนตีศรีตำบล โดยใช้รูปแบบการนิเทศ ภายในโรงเรียนแบบร่วมพัฒนา 2) เพื่อประเมินโครงการโรงเรียนตีศรีตำบล โดยใช้รูปแบบ การนิเทศภายในโรงเรียนแบบร่วมพัฒนา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ศรีสะเกษ เขต 1 ในด้าน 2.1) การประเมินด้านบริบท (context evaluation) 2.2) การประเมิน ด้านปัจจัยนำเข้า (input evaluation) 2.3) การประเมินด้านกระบวนการ (process evaluation) 2.4) การประเมินด้านผลผลิต (product evaluation) 2.4.1) การประเมินผล การดำเนินงาน (output evaluation) 2.4.2) การประเมินผลกระทบ (impact evaluation) กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหาร ครูผู้สอน นักเรียน และผู้ปกครองนักเรียน จากโรงเรียนที่ เข้าร่วมโครงการ จำแนกได้ดังนี้ ผู้บริหาร จำนวน 16 คน ครูโรงเรียนกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 185 คน นักเรียนจำนวน 291 คน ผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 291 คน เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน 1) แนวทางการประเมินโครงการโรงเรียนตีศรีตำบล โดยใช้รูปแบบการ นิเทศภายในโรงเรียนแบบร่วมพัฒนา 2) แบบประเมินโครงการโรงเรียนตีศรีตำบล โดยใช้ รูปแบบการนิเทศภายในโรงเรียนแบบร่วมพัฒนา 3) แบบสอบถามความพึงพอใจของ ผู้บริหาร และครูผู้สอน เกี่ยวกับการใช้แนวทางการประเมินโครงการโรงเรียนตีศรีตำบล สถิติ ที่ใช้ ใช้สถิติร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า 1. ผลการประเมิน แนวทางการประเมินโครงการโรงเรียนตีศรีตำบล โดยผู้เชี่ยวชาญ พบว่าภาพรวมอยู่ใน ระดับ มากที่สุด 2. สถานะภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ฉบับที่ 1 สำหรับผู้บริหาร พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุราชการต่ำกว่า 10 ปี จบการศึกษา ระดับสูงกว่าปริญญาตรี นับถือศาสนาพุทธ 3. สถานะภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม สำหรับ ครูผู้สอน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุราชการ ต่ำกว่า 10 ปี

จบการศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาตรี นั้บถือศาสนาพุทธ สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้
คณิตศาสตร์ 4. สถานะภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม สำหรับนักเรียน พบว่า ผู้ตอบ
แบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง กำลังศึกษาอยู่ระดับชั้นประถมศึกษา นั้บถือศาสนา
พุทธ มีความรู้เกี่ยวกับโครงการอยู่ในระดับมาก 5. สถานะภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม
สำหรับผู้ปกครองนักเรียน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จบการศึกษา
ต่ำกว่าปริญญาตรี นั้บถือศาสนาพุทธ มีความรู้เกี่ยวกับโครงการอยู่ในระดับมาก
6. ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การประเมินโครงการ โรงเรียนดีศรีตำบล ของ
ผู้บริหาร และผู้ปกครอง ในภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนครูผู้สอน และ
นักเรียน ในภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับมาก 7. ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการ
ประเมินโครงการ โรงเรียนดีศรีตำบล ของผู้บริหาร ในด้านบริบท พบว่า ภาพรวมอยู่ใน
ระดับมากที่สุด 8. ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การประเมินโครงการโรงเรียนดีศรี
ตำบล ในด้านปัจจัยนำเข้า พบว่า ผู้บริหาร มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ส่วนครูผู้สอนมี
ความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด 9. ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการประเมิน
โครงการโรงเรียนดีศรีตำบล ในด้านกระบวนการ พบว่า ผู้บริหาร ครูผู้สอน นักเรียน และ
ผู้ปกครองนักเรียน มีความคิดเห็นตรงกัน ภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกคน 10. ค่าเฉลี่ยส่วน
เบี่ยงเบนมาตรฐาน การประเมินโครงการ โรงเรียนดีศรีตำบล ในด้านผลผลิต พบว่า
ผู้บริหาร และผู้ปกครองนักเรียนมีความคิดเห็นตรงกัน ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วน
ครูผู้สอนและนักเรียน มีความคิดเห็นตรงกันภาพรวมอยู่ในระดับมาก 11. ความพึงพอใจ
ของผู้บริหารและครูผู้สอน ในการดำเนินงานโครงการโรงเรียนดีประจำตำบล พบว่า
ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

เกื้อกูล เครือวัลย์ (2557, บทคัดย่อ) ได้ศึกษา การศึกษาการดำเนินงาน
โรงเรียนดีศรีตำบล ตามเป้าหมายดัชนีวัดสภาพความสำเร็จ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษา ประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 ผลการวิจัย พบว่า การดำเนินงานโรงเรียนดี
ศรีตำบล ตามเป้าหมายดัชนีวัดสภาพความสำเร็จ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษา สุโขทัย เขต 1 ภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาการดำเนินการ
เป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือด้านกระบวนการปลูกฝังนิสัยนักเรียน
และด้านที่มีค่าเฉลี่ย คือ ด้านผลผลิต แนวทางการส่งเสริมการดำเนินงานโรงเรียนดี

ศรีตำบล ตามเป้าหมายดัชนีสภาพความสำเร็จ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา สุโขทัย เขต 1 จากการสนทนากลุ่ม ได้แนวทางการส่งเสริม ดังนี้ 1) นักเรียนสามารถสื่อสารด้วยภาษาอังกฤษหรือภาษาอาเซียน เช่น การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การสอนเน้นการปฏิบัติ การสร้างแรงจูงใจ เจตคติที่ดี การกำหนดมาตรฐานในหลักสูตร มีโครงการพัฒนาทักษะนักเรียนและการจัดกิจกรรมหลากหลาย 2) ทุกภาคส่วน สนับสนุนงบประมาณ บุคลากรเพื่อพัฒนาสถานศึกษา เช่น การสร้างเครือข่ายความร่วมมือ การมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายในทุกขั้นตอน การมีเป้าหมายชัดเจน ผู้บริหารให้เกียรติและจูงใจกับผู้มีส่วนร่วม 3) สถานศึกษาได้รับรางวัลจากการพัฒนาคุณภาพทางการศึกษา เช่น การมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายในการวางแผน ติดตาม ประเมินผล การกำหนดเป้าหมาย ที่มงานการปฏิบัติงานต้องเข้มแข็ง การเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การจัดหาแหล่งทรัพยากร และการสร้างความตระหนัก ความสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

ฐานิตย์ เนคมานุรักษ์ (2557, บทคัดย่อ) การศึกษาการดำเนินงานโครงการโรงเรียนดีศรีตำบล ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พระนครศรีอยุธยา เขต 1 และ เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการดำเนินงานโครงการ ในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทั้ง 4 ด้าน โดยเรียงตามลำดับ คือ ด้านบรรยากาศ และสิ่งแวดล้อม รองลงมาคือ ด้านการบริหารจัดการด้านการมีส่วนร่วมและด้านการ เรียนรู้ 2) ปัญหาการดำเนินงานโครงการในภาพรวมมีปัญหอยู่ในระดับน้อยทั้ง 4 ด้าน โดยเรียงตามลำดับคือ ด้านการเรียนรู้ รองลงมาคือ ด้านบรรยากาศและสิ่งแวดล้อม ด้าน การมีส่วนร่วม และด้านการบริหารจัดการ 3) แนวทางพัฒนาการดำเนินงานด้านบริหาร จัดการ ได้แก่ ควรมีการวางแผนกำหนดนโยบายขอบข่ายงานผู้รับผิดชอบให้ มีการกำกับ ติดตามและรายงานการดำเนินงานเป็นต้น ด้านการเรียนรู้ ได้แก่ ควรส่งเสริมให้ครูผลิตสื่อ ใช้สื่อเทคโนโลยีประกอบการจัดการเรียนรู้ ให้ครูเข้ารับการพัฒนาอบรมศึกษาดูงาน เป็นต้น ด้านบรรยากาศและสิ่งแวดล้อม ได้แก่ ควรหางบประมาณจากทั้งภายในและ ภายนอกเพื่อมาสนับสนุนการจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียน และด้านการมี ส่วนร่วม ได้แก่ ควรเปิดโอกาสให้คณะครู นักเรียน และชุมชนสามารถเข้ามาบริหาร โรงเรียนได้ตามบทบาทและหน้าที่ของตนเอง เพื่อให้เกิดความร่วมมือที่ดีจากชุมชน

งานวิจัยต่างประเทศ

Bames (2003, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมในการเรียนการสอนของผู้ปกครองนักเรียนพบว่าการมีส่วนร่วมกับการเรียนการสอนของโรงเรียน โดยอุดมคติแล้ว ผู้ปกครองต้องการมีบทบาทที่โรงเรียนหรือในชั้นเรียน แม้ว่าจริงๆ แล้วการมีส่วนร่วมของพวกเขาจะไม่เป็นไปตามอุดมคติดังกล่าวและได้พบว่าผู้ปกครองยังมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนที่บ้านด้วยการศึกษาค้นคว้าให้หลักฐานเพิ่มเติมว่าบิดามารดาชาวอเมริกัน-อัฟริกันเห็นคุณค่าของการศึกษา และเห็นว่าโรงเรียนจำเป็นต้องตระหนักถึงความคาดหวังด้านการศึกษาและวัฒนธรรมของผู้ปกครองด้วย

Foster (2003, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาประเภทของผู้ปกครองที่เข้ามามีส่วนเกี่ยวข้อง : ผลต่ออัตราการเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องกับโรงเรียน ผลการวิจัยระบุว่าผู้ปกครองที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับโรงเรียนแยกเป็น 2 ประเภท คือ ผู้ปกครองที่เข้ามาในโรงเรียนและอาสาทำงานต่างๆ ในโรงเรียนหรือเข้ามามีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นในการประชุมสภาที่ปรึกษาของโรงเรียน ซึ่งผู้ปกครองประเภทนี้จะมีผลต่อนักเรียนในทางอ้อมและผู้ปกครองประเภทที่สอง เป็นประเภทที่ส่งผลต่อนักเรียนโดยตรง ได้แก่ ผู้ปกครองที่เข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน โดยการช่วยนักเรียนทำการบ้านหรือช่วยทำโครงการให้กับนักเรียน

Palozzi (2004, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง รูปแบบของชุมชนต่อการเข้าไปเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจของโรงเรียนท้องถิ่นในมลรัฐนิวเจอร์ซีย์ ประเทศสหรัฐอเมริกา โดยสอบถามคณะกรรมการการศึกษาผลการวิจัย พบว่ารูปแบบที่ใช้ในการจัดการศึกษาคควรขยายไปเป็นรูปแบบของชุมชนเมืองด้วยการจัดการศึกษาในโรงเรียนควรร่วมมือกันทุกฝ่าย โรงเรียนไม่ควรยึดติดอยู่กับนโยบายมากนัก ส่วนฝ่าย 93 ชุมชนควรเสนอแนะนโยบายที่ตรงกับความสามารถของตนและสิ่งที่ชุมชนควรคำนึงคือ ความรับผิดชอบในกิจกรรมที่โรงเรียนจัดขึ้นและอยู่ในวิสัยที่เป็นไปได้

David Hoppey, & James McLeskey (2006, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเพื่อศึกษาบทบาทของครูใหญ่ในการเปลี่ยนแปลงโรงเรียนในยุคปัจจุบันอันเป็นภาวะความรับผิดชอบที่มีระดับความรับผิดชอบสูง (high-stake accountability) โดยวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ พบว่ากรณีศึกษาอันหนึ่งซึ่งมีครูใหญ่ที่มีประวัติความสำเร็จในการเป็นผู้นำพาให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในโรงเรียนและพัฒนาแผน (program) ภายใต้รูปแบบ (model) ของการเปลี่ยนแปลง ผลการศึกษาพบว่า ครูใหญ่มีความเห็นว่าตนมีหน้าที่เป็น

“สิ่งที่ทำให้เกิดการสั่นไหวของตัวบุคคล” (lubricating the human machinery) หรือผู้ให้การสนับสนุนต่อบรรดาครู อันเป็นการช่วยให้พวกเขาสามารถทำงานได้ดีที่สุด ครูใหญ่สวมบทบาทนี้โดยการดูแลใส่ใจบรรดาครูทั้งหมดซึ่งเป็นผู้ได้บังคับบัญชา เป็นจุดที่ป้องกันชนวนความกดดันจากภายนอกอันเป็นส่วนหนึ่งของภาวะความรับผิดชอบที่มีระดับการเติมพ้นสูง (high-stake accountability) จัดให้มีการพัฒนาบรรดาครูมืออาชีพด้วยแนวทางอันเปี่ยมคุณภาพ

Diana Pounder(2012, บทคัดย่อ) แห่งมหาวิทยาลัยเซาท์ฟลอริดาสหรัฐอเมริกา ได้กำหนดวิจัยเพื่อศึกษาระดับการเตรียมภาวะความเป็นผู้นำของครูในทศวรรษที่ผ่านมา ซึ่งจัดทำโดยสำนักที่ปรึกษาประจำมหาวิทยาลัยเพื่อการให้บริการการศึกษาและการสอนของครูที่มีความสนใจพิเศษเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางการศึกษาด้วยการประเมินโปรแกรมการเตรียมภาวะผู้นำ และจะอภิปรายลำดับของเครื่องมือสำรวจที่ใช้ในการวิจัย ซึ่งถูกพัฒนาขึ้นมาเพื่อหาคำตอบมาอธิบายเรื่องนี้ให้ชัดเจนขึ้น รายงานวิจัยนี้ให้นิยามกลุ่มเครื่องมือศึกษาที่ว่า “แบบสำรวจการเตรียมและแนวทางปฏิบัติภายใต้ภาวะผู้นำโรงเรียน”(School Leadership Preparation and Practice Survey) และข้อสรุปประกอบ(constructs) ที่ถูกวัดภายในเครื่องมือ (instruments) แต่ละอย่างตลอดจนข้อบ่งชี้ของเครื่องมือแต่ละอย่าง พบว่าบทสรุปที่ได้เป็นคำอธิบายประโยชน์ที่เป็นไปได้จากการใช้แบบสำรวจการเตรียมภาวะผู้นำที่เป็นไปในแนวเดียวกันเพื่อการส่งเสริมการเตรียมภาวะผู้นำของครูจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ ดังกล่าวข้างต้น สภาพ ปัญหา และประสิทธิผลการดำเนินงานตามโครงการโรงเรียนดีศรีตำบล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดสกลนคร จึงมีความจำเป็นต้องศึกษา แม้ว่าโครงการโรงเรียนดีศรีตำบลจะดำเนินการมาตั้งแต่ปี 2553 และได้รับการสนับสนุน ส่งเสริมและร่วมมือจากหน่วยงานหลายๆหน่วยงานก็ตาม แต่ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานก็ยังคงมีปรากฏอยู่ ไม่ว่าจะเป็นปัญหาในเรื่องงบประมาณในการดำเนินงานที่โรงเรียนได้รับ ปัญหาที่โรงเรียนต้องแบกรับภาระหนี้สินเพื่อการปรับปรุงสภาพให้ผ่านเกณฑ์การประเมิน ความไม่ต่อเนื่องในการดำเนินงานของโรงเรียนที่ผ่านการประเมินแล้ว ตลอดจนความไม่ต่อเนื่องของการนิเทศติดตามผลของหน่วยงานระดับเหนือขึ้นไป ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความมุ่งหวังที่จะศึกษา สภาพ ปัญหา

และประสิทธิผลการดำเนินงานตามโครงการโรงเรียนดีศรีตำบล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดสกลนคร เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงที่น่าเสนอ โดยได้ตั้งสมมติฐานของ การวิจัย ดังนี้

1. โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดสกลนคร มีสภาพการดำเนินงานตามโครงการโรงเรียนดีศรีตำบล อยู่ในระดับมาก
2. สภาพการดำเนินงานตามโครงการโรงเรียนดีศรีตำบล จำแนกตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และครูผู้รับผิดชอบโครงการมีความคิดเห็นต่อโครงการโรงเรียนดีศรีตำบล มีความแตกต่างกัน
3. สภาพการดำเนินงานตามโครงการโรงเรียนดีศรีตำบล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดสกลนคร จำแนกตามขนาดโรงเรียน มีความแตกต่างกัน
4. สภาพการดำเนินงานตามโครงการโรงเรียนดีศรีตำบล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดสกลนคร จำแนกตามสำนักงานเขตพื้นที่ มีความแตกต่างกัน
5. ปัญหาการดำเนินงานตามโครงการโรงเรียนดีศรีตำบล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดสกลนคร อยู่ในระดับปานกลาง
6. ปัญหาการดำเนินงานตามโครงการโรงเรียนดีศรีตำบล จำแนกตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และครูผู้รับผิดชอบโครงการมีความคิดเห็นต่อโครงการโรงเรียนดีศรีตำบล มีความแตกต่างกัน
7. ปัญหาการดำเนินงานตามโครงการโรงเรียนดีศรีตำบล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดสกลนคร จำแนกตามขนาดโรงเรียน มีความแตกต่างกัน
8. ปัญหาการดำเนินงานตามโครงการโรงเรียนดีศรีตำบล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดสกลนคร จำแนกตามสำนักงานเขตพื้นที่ มีความแตกต่างกัน
9. ประสิทธิผลการดำเนินงานตามโครงการโรงเรียนดีศรีตำบล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดสกลนคร อยู่ในระดับปานกลาง

10. ประสิทธิภาพการดำเนินงานตามโครงการโรงเรียนดีศรีตำบล จำแนกตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และครูผู้รับผิดชอบโครงการมีความคิดเห็นต่อโครงการโรงเรียนดีศรีตำบล มีความแตกต่างกัน

11. ประสิทธิภาพการดำเนินงานตามโครงการโรงเรียนดีศรีตำบล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดสกลนคร จำแนกตามขนาดโรงเรียน มีความแตกต่างกัน

12. ประสิทธิภาพการดำเนินงานตามโครงการโรงเรียนดีศรีตำบล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดสกลนคร จำแนกตามสำนักงานเขตพื้นที่ มีความแตกต่างกัน

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร